AYDINLIK

sosyalist dergi

hikmet kıvılcımlı
rasih nuri ileri
fuat fegan
fakir baykurt

ideolojik birlik ve örgüt
türkiye halkının teşkilâtlandırılması
kıbrıs meselesi
reşat fuat baraner
öğretmen bugün ne yapmalı

Ağustos 1969

10

SAYI : 10 AYDINLIK Aylık Sosyalist Dergi AĞUSTOS 1969

İÇİNDEKİLER :

Kurucular	Vahap Erdoğdu, Erdoğan Güçbilmez. Doğu Perinçek, Şahin Alpay, Seyhan Erdoğdu, Gün Zileli, Cengiz Çandar, Münir Aktolga, Atıl Ant.
Kurucular Adına Sahibi	Münir Aktolga
Sorumlu Yazı İş. Md.	Vahap Erdoğdu
Teknik Yönetmen	Yavuz Tarakçıoğlu

İdare Yeri	Süleyman Sırrı Sok. 2/12 Yenişehir — Ankara
Abone Adresi	P.K. 100, Cebeci — Ankara
İstanbul Temsilcisi	Fuat Fegan Babıali Cad. 29 Cağaloğlu — İstanbul
Abone Şartları	Türkiye / yıllık 50 TL., altı aylık 25 TL., Avrupa ve Ortadoğu / yıllık 75 TL., altı aylık 40 TL., Diğer ülkeler / yıllık 125 TL., altı aylık 65 TL.
İlân Şartları	Tam sayfa 800 TL. üzerinden hesaplanır. Yayın ilânları indirimlidir.
Dizgi ve Baskı	İş Matbaacılık ve Ticaret Tel : 11 92 83, Ankara
İstanbul Dağıtımı	Fuat Büte, Ankara Cad. No. 34 Tel : 27 89 49
Ankara Dağıtımı	Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi
Ege Bölgesi Dağıtımı	Orhan Özşişman, 452. Sok. 5 — İzmir Tel : 38786

aydınlık'ta dünya ve türkiye

ideolojik birlik ve örgüt

BİRLİK MESELESİ

Ülkemizde sosyalizmin biliminin bayrağını yücelten, millî demokratik hareketimizin başlıca ideolojik silâhı olan AYDINLIK, çıkışından bu yana, devamlı bir şekilde çeşitli konulara ilişkin olarak devrimci saflar arasında birlik meselesiyle ilgili görüşünü ortaya koymuştur. Daha ilk sayısında AYDINLIK, görevleri arasında şunları sayıyordu : «... millî demokratik güçler arasındaki dayanışmayı sağlamlaştırmak, demokratik güçlerin birliğini baltalayan bütün çabaları etkisiz bırakmak, parlamentarizmin ve oportünizmin yol açtığı, millî güçler arasındaki kısır çekişmelere ve lâf ebeliğine karşı mücadele etmek...» (Sayfa : 28.) Yine çıkış sayısında AYDINLIK, sosyalizmin bilimini savunmak konusundaki kararlılığını şöyle belirtiyordu : «... sosyalizmin bilimini tavizsiz olarak sonuna kadar savunmak, sosyalistlerin görevidir. Bu görevin yerine getirilmesinde gösterilecek en ufak tereddüt, mücadelemize indirilmiş bir darbedir.» (Sayfa : 31.) Türkiye İşçi Partisine hâkim olan oportünizmin derinliğine eleştirisini yaptığımız 2. sayımızda **birlik**'ten ne anladığımızı apaçık ortaya koyduk : «... birlik ancak sosyalizmin bilimi üzerinde kurulabilir. Bunun dışındaki her türlü çaba, birlik uğruna ilkeleri feda etmeye ve giderek karşı-devrimci ve gerici bir tutuma götürür... **Hedef : Bilimsel sosyalizm temeli üzerinde sosyalistlerin birliğidir.»** (Sayfa : 102-103.)

Millî demokratik güçler arasında bazı çevreler ve öncelikle oportünizmin her türlüsü, proleter sosyalistlerine karşı «birliği bozma», «bölücülük yapma» suçlamasını yöneltmektedirler. Yine bazı

çevreler, bütün meselenin önce «devrimciler» arasında birlik sağlamak olduğunu, emperyalizme ve feodalizme karşı millî güçbirliğini savunan proleter sosyalistlerinin «daha sosyalistler arasında birliği sağlamaktan aciz olduklarını» ileri sürmektedirler. Bu görüşlerin yaygın olduğu çevreler çeşitli olmakla beraber, görüşün kaynağının ne olduğunu AYDINLIK 6. sayısında tesbit etmişti: «İdeolojilerin ve sınıf mücadelesinin özünü ve proleter sosyalizmi ile küçük burjuva sosyalizmi arasındaki derin ve tarihî etkileyecek farkı kavrayamayanlar, kendini 'sosyalist' kabul eden herkesi, ideolojik fark gözetmeksizin birleşmeye ve beraber olmaya çağırmaktadırlar.» (Sayfa : 422.) Bu ilkesiz birlik çağrılarının nereden geldiği konusunda bir de Engels'in şu sözlerini hatırlamakta fayda vardır: «'Birlik' çığlıklarıyla aldatılmaya göz yummamak gerekir. Birlik kelimesini dudaklarından düşürmeyenler çoğu zaman en büyük ayrılıkların tohumunu ekenlerdir... en büyük sekterler ve en büyük kavgacılar ve serseriler bazen 'birlik' için en yüksek sesle bağırırlar.» (Engels'den A. Bebel'e, 1873, **Selected Correspondence of Marx and Engels.**)

Bu görüşlerin ülkemizde hâlâ daha yaygın oluşu, bu konuda daha uzun ve sabırlı bir mücadele verme zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Kim proleter sosyalistidir, kim küçük burjuva sosyalistidir? Kim devrimcidir, kim oportünisttir? Bu ayrımları ortaya koymak daha uzun bir mücadeleyi gerektirmektedir.

Birlik meselesini bir defa daha ve derinliğine ele alalım. Önce, 'birlik' nedir? Proleter devrimcileri şu iki türlü birliği birbirinden ayırırlar: Bütün millî sınıf ve güçler arasında emperyalizme ve feodalizme karşı birlik ayrı şeydir; bu birlik içinde (millî güçbirliği saflarında) kendi ideolojik, politik ve örgütsel bağımsızlığını tam olarak ve kıskançlıkla koruyan proleter sosyalistleri arasında birlik ayrı şeydir. Emperyalizme ve feodalizme karşı millî cepheyi kurabilmek, proleter sosyalistlerinin bilimsel sosyalizm temeli üzerinde birleşmelerine ve bu birliği koruyabilmelerine bağlıdır. Çünkü oportünizm, yani emperyalizmin devrim saflarındaki kolu, Türkiye'de ve millî demokratik mücadele veren bütün ülkelerde millî cephenin kurulmasını baltalamak için gayret sarfeder. Oportünizmin kaynağındaki küçük burjuva sosyalizmi, dostlarımızı düşmanımızdan, kendimizi dostlarımızdan ayırd etmemizi önler. Bu nedenle, hem millî demokratik güçbirliğinin kurulabilmesi, hem de sosyalistler arasında gerçek birliğin, sahte, düzmece olmayan birliğin kurulabilmesi, oportünizme karşı amansız bir mücadele verilmesine bağlıdır.

Sosyalistler arasında gerçek birlik, ancak bilimsel sosyalizm temeli üzerinde kurulabilir. Birliğin başka türlüsü, sahtedir, düzmecedir. Oportünizmin patlak verdiği her yerde ve her alanda oportünizmle devrim arasında bölünme kaçınılmazdır. Devrimci hareketteki her bölünme, kaçınılmaz bir biçimde oportünizmin bir neticesidir.

Bölücülük ne demektir? Bölücülük, proleter sosyalizminden ayrılmak, ona ihanet etmek demektir. Bölücülük sadece budur ve başka şey değildir. Her kim proleter sosyalizmine karşı çıkıyorsa, her kim bilimsel sosyalizm temeli üzerinde birliği baltalıyorsa, bölücü odur. Devrim saflarında bölücülük yapanlar, yani proleter sosyalizmine ihanet edenler, sadece emperyalizme ve onun yerli uşaklarına hizmet ediyorlar. Ülkemizde oportünistler, ister Aybar ve çevresindekiler, ister Aren ve çevresindekiler olsun, proleter sosyalizmine karşı çıkarak, ona karşı açık - gizli savaş vererek, sosyalist hareke-

ti ve millî kurtuluş davamızı baltalıyorlar. Emperyalizmin değişmez politikası, millî güçler arasında birliğin kurulmaması için mücadeledir. Emperyalistler bu amaçla millî güçlerin safları arasından kendilerine ajanlar edinirler. Oportünistler işte bu ajanlardır.

Bölünmelerin sebebi nedir? Emperyalizm ve yerli ortakları ile tüm millî sınıf ve güçler arasındaki sınıf mücadelesi olsun, proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesi olsun, kaçınılmaz olarak devrim saflarında yansımasını bulur. Devrimci hareketin gelişme yolu üzerinde her çeşitten oportünizmin boy göstermesi, oportünistlerin proleter sosyalizmine karşı bölücü faaliyetler yürütmeleri kaçınılmazdır. Bu, sınıf mücadelesinin kanunlarından biridir. Uluslararası devrimci hareketin tarihi ve tek tek ülkelerde devrim hareketlerinin tarihi bize bunu öğretiyor. Dünya devrimci hareketinin ve kendi ülkemizdeki devrimci hareketin tarihi şunu doğruluyor: Oportünizmle proleter sosyalizmi arasındaki amansız mücadele, proleter devrimcilerinin oportünistlere karşı yürüttükleri ve ifadesini büyük polemiklerde ve türlü mücadele biçimlerinde bulan ideolojik kavga, proleter sosyalizmini geliştirmiş ve güçlendirmiştir. «Birlik, mücadele veya hattâ bölünme ve sonra yeniden, yeni bir temel üzerinde birlik»: Devrimci hareketin gelişmesinin diyalektiği budur.

Uluslararası devrimci hareketin tarihine bakalım. Görürüz ki, proleter sosyalizmi ile oportünizm arasındaki mücadele, bütün devrimci hareketin tarihi boyunca devam etmiştir. Bu uzun mücadele içinde ve bir bakıma bu uzun mücadele sayesinde Marx, Engels ve Lenin bilimsel sosyalizmi geliştirmişlerdir. Marx ve Engels I. Enternasyonal dönemi boyunca (1864 - 1876) Bakunin'cilere, Proudhoncu'lara, Blanqui'cilere ve Lassalle'cilere karşı mücadele ettiler. Daha sonra, tek tek Avrupa ülkelerinde Sosyal-demokrat partilerin kuruluşu döneminde de mücadele devam etti. Marx, Alman Sosyal-demokrat Partisinde Marxistlerle Lassalle'ciler arasında bir uzlaşmaya dayanan Gotha programını tenkit ederken, ünlü ilkeyi koydu: Marksistler için «ilkeler üzerinde pazarlık, söz konusu olamaz!» (Marx'dan W. Bracke'a, **Selected Correspondence of Marx and Engels.)**

II. Enternasyonal döneminde (1889-1914) uluslararası devrimci hareket iki belli başlı gruba, devrimci marksistlerle sahte-marksist oportünistlere bölündü. Engels, hayatının sonuna kadar oportünistlere karşı mücadele etti. Onun ölümünden sonra, oportünistler II. Enternasyonalin liderliğini ele geçirdiler. O zaman, marksizmi savunma görevi Lenin'e düştü. Revizyonistler marksizmin «eksik» ve «eskimiş» olduğunu ileri sürdüklerinde Lenin, onlara şu cevabı verdi: «Biz tamamen marksist teorik temele dayanırız,» çünkü bu teorik temel, **«bütün sosyalistleri birleştirir.»** [Siyahlar bizim] (Lenin, **Our Programme.)**

Rusya'da işçi sınıfı partisinin kuruluş döneminde oportünistler Lenin'e karşı «bölücülük» ithamını yönelttiler. Oportünistlere verdiği cevapta Lenin, birlik meselesinde proleter sosyalistlerinin görüşünü en açık, tartışmaya yer bırakmıyacak tarzda koymuştur: «Birlik: Gerçekten büyük bir dava ve büyük bir şiar! Ama işçi sınıfının davası, marksistlerin marksizmin düşmanları ve tahrifçileri ile birliğini değil, **marksistlerin birliğini gerektirir!»** (Lenin, «Unity,» **Selected Works,** Vol. 20.)

Birlik meselesinin proleter devrimcileri bakımından konuluşu böyledir. Bizler, emperyalizme karşı mücadeleyle, oportünizme karşı mücadeleyi birbirinden ayırmıyoruz, çünkü biliyoruz ki, emper-

yalizme karşı mücadelede işçi sınıfının ve devrimcilerin doğru ideolojik, politik, örgütsel ve taktik - stratejik esaslar etrafında toplanabilmesi ve millî demokratik devrim mücadelesine öncülük edebileceği şartlara kavuşması, proleter sosyalistlerinin oportünistlerle aralarındaki ideolojik, politik, örgütsel ve taktik - stratejik ayrılıkları en açık bir tarzda ortaya koymalarına ve oportünizmi yenilgiye uğratmalarına bağlıdır. Lenin der ki, «... Emperyalizme karşı mücadele, oportünizme karşı mücadeleyle birlikte yürütülmediği sürece, bir yalandan ve riyâ'dan ibarettir.» (Lenin, **Selected Works**, Vol. 1, p. 566.)

ÖRGÜT MESELESİ

Oportünistlerin proleter devrimcilerine karşı kullandıkları sözde silâhlardan bir diğeri de, gerçek devrimcileri «Örgüte karşı olmak» la suçlamaktır. Hattâ bu suçlama, bütün ömürlerini işçi sınıfının davasına adamış, örgüt için yıllarca mücadele etmiş proleter devrimcilerine karşı, ahlâksızca yöneltilmiştir. Çok çeşitli meşrepten oportünist çevreler, bizlere karşı «Partiye karşı olmak» tan tutun «Partiyi yıkmak için çalışma» ya kadar, hattâ pek sahte bir yakıştırmayla «likidatörlüğe» varıncaya kadar türlü suçlamalar savurmaktadırlar. Parti meselesi üzerine görüşlerimizi de bir defa daha, derinliğine belirtmemiz gerekiyor.

İlk önce proleter devrimcilerinin işçi sınıfı partisinden, gerçek devrimci partiden ne anladıklarını, işçi sınıfı partisinin dayandığı esasların neler olduğunu ortaya koymak gerekir. Bilimsel sosyalist dünya görüşüne dayanan işçi sınıfı partisinin dayandığı esaslar, teorik, ideolojik, örgütsel ve stratejik - taktik esaslar olarak ayrı ayrı başlıklar altında ele alınabilir.

Teorik Esaslar

İşçi sınıfı partisinin teorik esasları, diyalektik materyalizm ve tarihî materyalizmdir. Diyalektik materyalizm bu partinin dünya görüşüdür; diyalektik materyalizm adını alır, çünkü tabiat olaylarına yaklaşımı, yani metodu diyalektik, tabiat olaylarını yorumlayışı, yani teorisi materyalisttir. Tarihî materyalizm, diyalektik materyalizmin ilkelerinin tarihin ve toplum hayatının incelenmesine uygulanışıdır.

İdeolojik Esaslar

İşçilerin burjuvaziye karşı daha yüksek ücretler ve daha iyi çalışma şartları için yürüttüğü **iktisadî mücadele**, işçi sınıfının kendinden - gelme (spontané) hareketidir ve bu hareket işçi sınıfını ancak sendikacılık ideolojisine, bilincine götürebilir. Ama işçi sınıfının mücadelesi iktisadî mücadele ile sınırlanamaz; siyasî iktidar için, sosyalizm için mücadeleyi hedef alır. İşçi sınıfını, iktisadî mücadele ile sınırlamak, onu köleliğe mahkûm etmek demektir. İşçi sınıfının iktisadî mücadelesi, «çoğu zaman **kendiliğinden** bir siyasî niteliğe bürünür, yani 'devrimci mayanın - aydınların' müdahalesi olmadan... Ama Sosyal - demokratların [Lenin, sosyalistleri kastediyor - AYDINLIK] görevi, sendikacı politikasını Sosyal - demokrat siyasî mücadeleye çevirmektir... İşçileri sosyalist siyasî bilinç düzeyine yükseltmektir.» (Lenin, **Ne Yapmalı**, s. 93 dipnot.)

İşçi sınıfının kendinden - gelme hareketi, işçi sınıfının sosyalist sınıf bilincine götürmez. Sosyalist bilinç, işçi sınıfının kendinden - gelme hareketinin değil, bilimin bir ürünüdür. Bilimsel sosyalizmin teorisi burjuva aydınlar tarafından formüle edilmiştir. «Bilimin taşıtı, proletarya değil, burjuva aydınlar zümresidir... Modern sosyalizmin ilk şekillenmesi bu

zümre üyelerinin birey olarak kafalarında olmuştur ve onlar bunu, entellektüel bakımdan daha gelişmiş olan proleterlere iletmişlerdir ve bu proleterler de modern sosyalizmi, şartların mümkün kıldığı yerlerde, proleter sınıf mücadelesine sokmuşlardır. Demek ki, sosyalist bilinç, proleter sınıf mücadelesine dışarıdan ithal edilmiş bir şeydir... Kendinden - gelme işçi sınıfı hareketi trade - union'culuktur.» (Lenin, **Ne Yapmalı,** s. 51 - 52.) Ayrıca, işçi sınıfının siyasî bilince ulaştığı alan, toplumda mevcut olan siyasî düzenle çelişkisi olan bütün sınıf ve tabakaların mücadele alanıdır. Yani, «Sınıf siyasî bilinci işçilere **ancak dıştan** iletilebilir, yani ancak iktisadî mücadelenin dışından, işçilerle işverenler arasındaki ilişki alanının dışından iletilebilir. Bu bilgiyi elde etmenin mümkün olduğu biricik alan, **bütün** sınıf ve tabakaların devletle ve hükûmetle ilişkisi alan, **bütün** sınıflar arası karşılıklı ilişkiler alanıdır. Onun için, işçilere siyasî bilgi iletmek için ne yapılmalıdır sorusuna cevap... 'işçiler arasına gidilmelidir' cevabı olamaz. **İşçilere** siyasî bilgiyi iletebilmek için Sosyal - demokratlar **toplumun bütün sınıfları arasına gitmek** zorundadırlar...» (Lenin, **Ne Yapmalı,** s. 100 - 101.)

Sosyalist teorinin, sosyalist bilincin önemini reddetmek, işçi sınıfı hareketini bugünkü anlamaya ve yarını görmeye yarayan silâhından yoksun bırakmaktır. «Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz.» İşçi sınıfının en bilinçli kesimini örgütleyen siyasî bir partinin rolü olmadıkça, işçi sınıfının davası başarıya ulaştırılamaz. «Öncü rolü, ancak en ileri teoriyi kılavuz edinmiş bir parti tarafından yerine getirilebilir.»

Örgütsel Esaslar

İşçi sınıfı partisi, işçi sınıfının sınıf bilincine varmış, **öncü** müfrezesidir. Parti, sınıfın devrimci teoriyle silâhlanmış kesimidir. Parti ile sınıf birbirinden ayrı şeylerdir. Bu ikisi birbirine karıştırılamaz. Partinin görevi, sınıfın bilinç düzeyini, partinin düzeyine çıkarmaktır. Parti, aynı zamanda, işçi sınıfının bilimsel sosyalizmin ilkeleri temeli üzerinde **örgütlenmiş** kesimidir. Bütün üyelerini bağlayan bir disiplini vardır; bu disiplin olmaksızın işçi sınıfının mücadelesini yönetemez. Parti, üyelerinin bilimsel sosyalizm temeli üzerinde ideolojik birliğine, eylem ve disiplin birliğine dayanır. Parti, işçi sınıfının en yüksek örgütlenme biçimidir. Yine parti, öncü ile sınıf arasındaki bağın cisimleşmesidir. Bir parti ne kadar iyi öncü olursa olsun, ne kadar iyi örgütlenmiş olursa olsun, yığınlarla bağı yoksa, bu bağları gittikçe arttıramıyor, sağlamlaştıramıyorsa, görevlerini yerine getiremez. İşçi sınıfı partisinin örgütlenme ilkesi, **demokratik - merkeziyetçiliktir.**

Proleteryanın ideolojik birliği, başarı için yeterli değildir. İdeolojik birliğin, maddî (örgütsel) birlikle sağlamlaştırılması zorunludur. İşçi sınıfı partisi, «çalışmada devamlılığı sağlıyan istikrarlı bir yöneticiler» örgütüdür. «Devrimcilerin örgütü, herşeyden önce ve başlıca, mesleği devrimci eylem olan» kimselerden meydana gelir. Bilimsel sosyalizm temeli üzerinde birleşmiş sosyalist aydınların ve sınıf bilincine varmış işçilerin örgütü olan öncü parti, sayıca az ama siyasî bilinç ve pratik tecrübesi bakımından en nitelikli militanları kendinde toplar ve kitleleri peşinden sürükler.

Stratejik - Taktik Esaslar

İşçi sınıfı partisinin stratejik ve taktik esasları, her ülkedeki devrimin kendi aşamasına, şartlarına göre tayin edilir. Parti, bilimsel teoriyi kendi ülkesindeki devrimin somut pratiğiyle bütünler ve

devrimin her aşamasının hedeflerini tesbit eder. Emperyalist ülkelerde parti, devrimin hem **öncü,** hem de **temel** gücü olan işçi sınıfını ve müttefiklerini sosyalist devrim için yönetir. Emperyalizmin boyunduruğu altında olan ve feodalizmin kalıntılarını barındıran ülkelerde, devrimci partinin hemen önündeki görev, işçi sınıfının öncülüğünde anti-emperyalist, anti-feodal, millî demokratik devrimdir. Millî demokratik devrim, işçi sınıfının **öncü,** emekçi köylü sınıfların.n **temel** kuvvet olduğu bir devrimdir ve işçi-köylü ittifakı temeli üzerinde küçük burjuvazinin ve millî burjuvazinin de katıldığı millî cephe politikasının izlenmesini zorunlu kılar. Kendi ideolojik, politik, örgütsel bağımsızlığını sıkı sıkıya koruyan işçi sınıfı partisi, tüm diğer millî sınıf ve tabakalarla millî demokratik cephe kurar ve onları devrimde yöneltir. Millî demokratik devrimin zafere ulaşmasından sonra ancak, işçi sınıfı partisi, işçi sınıfını ve müttefikleri: Yoksul ve orta köylüleri sosyalist devrime yöneltir.

Millî demokratik devrim, işçi sınıfının öncülüğüne dayanır. İşçi sınıfının ve onun öncü partisinin yönetiminde olmayan millî ve demokratik doğrultudaki hareketler, devrim niteliğini kazanamaz. İşçi sınıfının ve onun öncü partisinin öncülüğü olmaksızın, millî demokratik mücadelenin kalıcı zaferlere ulaşması mümkün değildir. Yarı-bağımlı, yarı-feodal ülkelerdeki millî demokratik mücadeleler, belirli şartların varlığı halinde, küçük burjuva aydınlarının yönetiminde yürütülebilir. Ancak küçük burjuva aydınların öncülüğü uzun süreli olamaz. Bunların öncülüğünde kazanılan zaferler kalıcı olamaz.

Yukarıdaki açıklamalarımızla işçi sınıfı partisinin nasıl bir parti olduğunu ana çizgileriyle ortaya koyduk. Şimdi oportünistlerin suçlamalarına ve oportünizmle aramızda örgüt konusundaki ayrılığa gelelim. Şunu soralım: Türkiye'de yukarıdaki esaslar üzerine dayalı bir işçi sınıfı partisi, gerçekten devrimci bir parti var mıdır? Oportünistlerin «Öncü örgüt» diye takdim ettikleri Türkiye İşçi Partisi böyle bir örgüt müdür? «Sosyalist devrim» çığlıkları atılması ne kadar gülünçse, oportünistlerin öncü partiden anladıkları da işte o kadar gülünçtür.

Aybar oportünist kliğinin olsun, Aren'in sözde devrimci ama özde oportünist kliğinin olsun ideolojik, politik, stratejik-taktik konularda elle tutulur bir ayrılıkları, ihtilâfları olmadığı gibi, örgüt konusunda da görüşleri hemen hemen birdir. Bu konuda görünüşte ortaya sürmek istedikleri ayrılıklar, özdeki aynılığı ortadan kaldırmamaktadır.

Genel olarak Türkiye'deki oportünizmin ideolojik, politik, stratejik-taktik ve örgütsel çizgisinin eleştirisi AYDINLIK'ta yapılmıştır. (Bkz: **TİP ve Sosyalist Hareket**, Sayı: 2.) Burada Aren'ci kliğin **Emek** adlı dergiyle belgelenen örgüt konusundaki oportünist çizgisine kısaca değineceğiz. **Emek** dergisi 2. sayısında ana konu olarak örgüt meselesini almış. Hem de kapağa «Sosyalist Teşkilât Sosyalizmin Gerçekleşme Biçimidir» diye, ne demek olduğu pek anlaşılmayan bir şiar atmış. Bu çevrenin hemen hemen her konuda ileri sürdüğü görüşlerdeki bulanıklık dergilerinin kapağında atılan şiarda da görülmektedir. Derginin içinde örgüt meselesiyle ilgili ve EMEK imzalı iki yazı var. Bu yazılar Emek dergisinin oportünist çevresinin ortak görüşlerini temsil ediyor olmalı. «Seçimler Karşısında Parti» adlı ana makale TİP'li, «... tek ciddî kurtuluş yolu, **işçi ve emekçi sınıfların** [altını biz çizdik] sosyalist hareketi» nin «tek siyasî örgütü ve öncüsü» olarak tanımlıyor.

Bu sözlerden anlaşılan şudur: Türkiye'de «işçi ve emekçi sınıflarının,» yani işçi sınıfının, yoksul ve orta köylünün, köy ve şehir küçük burjuvazisinin «sosyalist» bir hareketi vardır. Üstelik bu sosyalist hareket bir de öncü partiye sahiptir: Bu öncü parti, bir oportünist kliğin hâkim olduğu, başka bir oportünist kliğin muhalefet yaptığı, her çeşitten sosyalizm düşmanının, her türlü ajanın cirit attığı, oportünizme kapıları açık, ama marksizme kapıları kapalı bir partidir. İşte bu partinin (Emek dergisine göre) seçimlerdeki temel görevi «emekçi halkımıza sosyalist sınıf bilinci» vermektir. Yani, yalnız işçi sınıfına değil, orta ve fakir köylüler ve şehir ve köy küçük burjuvazisi dahil (çünkü, eğer marksist bir dil konuşuyorsak, bütün bunlar **emekçi** sınıflardır!) bütün emekçi sınıflara, «sosyalist sınıf bilinci» verilecekmiş! Sosyalizme ve sosyalizmin bilimine bunlardan daha aykırı, daha yabancı ne olabilir? Emperyalizmin boyunduruğu altında olan, üzerinde feodalizmin kalıntılarını barındıran bir emekçi küçük burjuvalar ülkesi olan Türkiye'de, emekçi küçük burjuvalara «sosyalist sınıf bilinci» vererek, «sosyalist devrim» yapmak?!

Oportünistler örgüt konusundaki bu politik çizgileriyle, ancak bilimsel sosyalizmden haberi olmayanları aldatabilirler; sosyalizm düşmanlarına sevinçten göbek attırabilirler. Biz öncü örgüt dediğimiz zaman, sosyalist devrim, sosyalizm dediğimiz zaman başka şey anlıyoruz. Sosyalistin görevi gerçekleri olduğu gibi koymaktır: Oportünistlerin «işçi ve emekçi sınıfların» «sosyalist hareketinin» «öncüsü» olarak sundukları TİP, içinde sosyalizm eğilimlerini de taşıyan ilerici bir küçük burjuva partisi olmaktan ileriye gidememiştir. Ama TİP, bugün dahi, Türkiye'deki siyasî yelpazenin en solunda yer alan bir parti olması bakımından, içinde gerçek proleter devrimcilerini de barındıran bir çatıdır. Proleter devrimcileri, TİP içinde bilimsel sosyalizmin yayılması için mücadele ederler ve işçi sınıfının öncü partisinin nasıl bir parti olduğunu bilirler. Oportünistler TİP'i öncü parti olarak göstermekle neye hizmet ediyorlar? Gerçekte onlar, işçi sınıfının ve tüm halkımızın gerçekten öncü bir partiye kavuşmasını önlemek için kıyasıya mücadele ediyorlar. Millî demokratik hareketimizin, ideolojik, politik, örgütsel her bakımdan silâhsızlanması için mücadele ediyorlar. Çabalar boşunadır. Türkiye işçi sınıfı ve tüm Türkiye halkı er veya geç öncü partisine kavuşacaktır. **Millî demokratik hareketimiz** böyle bir partiye ve işçi sınıfının öncülüğüne kavuşmadıkça, **millî demokratik devrimimiz** haline gelemeyecektir.

DEVRİMCİ ÖĞRETMENLERİN SAVAŞI DEVRİMCİ MÜCADELENİN PARÇASIDIR

Yürürlükte Olan Yeni Sömürge Düzeninin Yazılı Olmayan Anayasasıdır:

Emperyalizm - işbirlikçi sermaye-ağa ortaklığı, Kayseri'de, devrimci güçlerin ön safındaki cefakâr, yiğit öğretmenleri topyekûn yok etmek isterken suçüstü yakalanmıştır. Geribırakılmış ülkeler için emperyalizmin ideolojik ihraç malı antikomünizm silâhı «gâvur komünist» yaftasıyla hedef yapılan devrimci öğretmenlere çevrilmiştir. Kayseri'nin aldatılmış, hurafeyle zihni körletilmiş sömürülen fakir insanları devrimci öğretmenlere karşı kışkırtılmıştır.

Olayın tertip olduğu apaçıktır. Tertipçilerin kimliği bellidir. Önde yer alan uşakların gerisinde, iplerin emperyalizm ve işbirlikçilerin elinde bulunduğu bilin-

mektedir. Kayseri'deki olay, emperyalizmin Türkiye'deki egemenliğinin devam etmesi için sahneye konulan büyük oyunun küçük bir parçasıdır.

Devrimciler oyunun kurallarına göre oynanması gerektiğini bilirler. Onun için Kayseri'deki tertip karşısında şaşırmamışlardır. Emperyalizm ve işbirlikçileri her çareye başvurarak millî uyanışı köstеklemeye çalışacaklardır. Yoksa Türkiye'deki egemenlikleri tehlikeye girer. Kanlı Pazar, Konya, Kayseri olayları, irili ufaklı daha başka birçok olaylar sadece bir başlangıçtır.

Devrimciler de oyunu kurallarına göre oynamaya kararlıdırlar. Politikacıların ağzındaki demokrasi, hukuk, Anayasa sözcüklerinin kofluğunu, aldatmacadan başka birşey olmadığını bilmektedirler. Devrimci güçlere gerici parlamantarizmin içinde yer yoktur. Emperyalizm ve işbirlikçileri Filipin demokrasisinden yanadırlar. Gerçek burjuva demokrasisine dönüşebilecek gelişmeler karşısında, devrimcilerin ellerini kollarını bir dereceye kadar serbest bırakan, kendileri tarafından tek yanlı olarak konmuş kuralları rafa kaldırmaya hazırdırlar. Türkiye'nin bugünkü düzeninde yürürlükte olan, bütün Türkiye halklarının özgürlükleri ve 27 Mayıs Anayasası değil, emperyalizm ve işbirlikçilerinin sömürme ve baskı altında tutma özgürlükleri ve bir yeni sömürge düzeninin yazılı olmayan Anayasasıdır. Devrimcilerin bugünkü düzene karşı yürüttükleri mücadele, 27 Mayıs Anayasasının yaşayan bir gerçek halini alması, yeni sömürge düzeninin yazılı olmayan Anayasasının yırtılması, Türkiye'nin daha ileri devrimci atılımlara hazırlanması mücadelesidir. Devrimci öğretmenler bu mücadelenin ileri mevzilerini tutmaktadırlar.

Emperyalizm ve İşbirlikçileri Aklın ve Birliğin Düşmanıdır

Kayseri'de devrimci öğretmenlerin sendikasına işte bunun için saldırmışlardır. TÖS millî demokratik devrim mücadelesinin başlıca örgütlerinden biri haline geldiği, devrimci öğretmenler millî demokratik hedefler etrafında kenetlendiği için TÖS'e anti-komünizm silâhı çevrilmiştir. Ancak, emperyalizmin içimizdeki uşaklarının seviyesinin, bilgi ve kültürünün bu silâhı efendileri kadar ustalıkla kullanmaya yetmediği, silâhın tutukluk yapmaya başladığı görülmektedir.

Emekçi halkımızın emperyalizm ve işbirlikçilerinin kandırmacalarıyla daha uzun zaman oyalanmayacağının pek çok kanıtı vardır. Söke'deki «Bağımsızlık ve Toprak Reformu» mitinginde bir köylü vatandaş, kendisi gibi topraksız köylü kardeşlerine şöyle demiştir:

«Amerika nereye giderse, arkasından komünizm lâfı da giriyor. Ezilenin dostu Amerikan ağzında komünisttir. Ezilen, dostuna düşman edilir. Amerika Kore'ye girdi, ikiye böldü. Vietnam'a girdi, ikiye böldü. Bir zamandır içimizde Amerika var. Bizi de bölmek istiyor. Ama, tek namuslu köylü yoktur ki, bu namussuzca oyuna gelsin, yurtseverlere karşı Amerika'nın safında yer alsın.»

Emekçi halkımızın yurdun dört bir yanını step yangını gibi saran uyanışı karrısında, emperyalizm ve işbirlikçilerinin anti-komünizm silâhı paslanmaktadır. Uyanık halk önderlerinin, şehir ve köy proletaryasının saflarından çıkan devrimcilerin sayısı her gün biraz daha artmaktadır. Diğer millî sınıf ve tabakalar da çıkarlarının nerede olduğunu günden güne daha iyi görmektedirler. Emperyalizm ve işbirlikçileri, devrimci teorinin ışığında sislerin dağılması, yığınların devrimci

bilince kavuşması, kurtla kuzunun, dostla düşmanın, yurtseverle halife-sultan Vahidüttin bozuntularının ayırt edilmesi karşısında telâş içindedirler.

Onlar aklın ve bilginin düşmanıdırlar. Ücra Anadolu köşelerinde karanlıkta bırakılmış, hurafeyle zihni körletilmiş yığınların üstünde saltanat sürebilmek için, her türlü uyanış ve bilinçlenmeye karşı bütün imkânlarını kullanmaktadırlar. İşte bir örnek! İçişleri Bakanlığının bütün emniyet teşkilâtına, en uzak jandarma karakollarına kadar her yere yolladığı bir tamim gazetelerin eline geçmiştir. Bu tamimde şunlar vardır:

«Son zamanlarda, FKF yetkililerinin **işçi ve köylülerle irtibat kurarak bunları bilinçlendirmeye** (Altı tarafımızdan çizilmiştir.) ve kurulan klüplere üye kaydetmeye veya Fikir Kulübü ismi altında teşekküller kurdurmaya teşvik ettikleri istihbar edilmiştir.»

«Fikir Kulüpleri Federasyonu yetkilileri Cemiyetler Kanununun boşluklarından istifade ederek **sosyalist teoriyi yaymak, emekçilere sosyalist bilinç vermek amacı ile köylü ve işçilere telkinde bulunarak devletin milli güvenlik ve bütünlüğü aleyhinde zararlı faaliyetlerde bulundukları** (Altı tarafımızdan çizilmiştir.) ve bu mealde bildiriler dağıttıkları cereyan eden muamelelerden anlaşılmaktadır.»

Tamimin bir kısmı yukarıya alınmıştır. Böyle bir tamimin yayınlanması hiç te şaşırtıcı değildir. Tamimin ifadesini kullanırsak, «cereyan eden muamelelerden» Sükan'ın başında bulunduğu İçişleri Bakanlığının böyle bir tamim çıkarmasından daha tabiî ne olabilir? Değirmenözü köyünde, devrimci köylülerin kütüphanesini basan, sözde yürürlükteki Anayasaya göre kurulmuş meşru bir parti olan TİP'in tüzüğünü, hepsi dükkânlarda serbestçe satılan başka kitaplarla birlikte, zararlı ve yasak neşriyat olarak hiç bir mahkeme kararına ve yetki belgesine dayanmadan zapteden, Sükan'ın yönettiği emniyet teşkilâtıdır.

Son birkaç gün içindeki olaylardan daha başka örnekler de çıkarılabilir. TÖS Genel Kurulunun Kayseri'de açılmasından bir gün önce, Kayseri'deki saldırının küçük bir örneği, Yozgat'ın Boğazlıyan ilçesinde tezgâhlanmıştır. Devrimci bir oyunun temsil edildiği yere karşı, dinî inançlarından yakalanan bir aldatılmış kalabalık saldırtılmıştır. Boğazlıyan'daki uyanık devrimciler saldırıyı püskürtmüşler, Atatürkçü hâkimler tertibin başlarını tevkif etmişlerdir.

Kayseri'de TÖS Genel Kurulunun açıldığı tarihte, Van'ın Erciş ilçesinde, topraksız köylüyü uyandıran devrimcilere karşı, AP ve onun kolu gibi çalışan Nurculuk teşkilâtı, yüz kişiyle taşlı sopalı saldırıya geçmişlerdir. TİP il yönetim kurulu üyesi Cemil Fazlı ve arkadaşları, Erciş'li devrimcilerin yetişmesiyle arbededen sağ çıkabilmişlerdir. Her yerde olduğu gibi, Erciş'te de, polis saldırganların ellerindeki tabancaları alacak yerde, kendini korumaya çalışan devrimcilerin düşmandan ikmal yaparak ele geçirdikleri sopalara saldırmıştır. Saldırıyı artık her yerde olduğu gibi Türk askeri bastırmıştır.

Bütün bu olaylar, burada sözünü etmediğimiz daha başkaları, Kayseri'de öğretmenlerin diri diri yakılmak istenmesi, hepsi tek bir oyunun safhalarıdır. Demokratik Devrim Derneği'nin kapatılması, bütün diğer devrimci örgütler hakkında açılmış bulunan kapatma davaları, devrimci öğrencilere yöneltilen polis terörü, aydınların tutuklanmaları, çağ dışı fikir suçları, kitap yasakları, izinli toplantıların basılması, Kanlı Pazar, Konya ayak-

lanması, İmran Öktem'in cenazesine yapılan saldırı, Kayseri olayları tek bir planın parçalarıdır.

Türkiye Emekçilerinin Bilinci Körletilmektedir

Emperyalizm ve işbirlikçilerinin Türkiye'de sistemli bir şekilde uyguladıkları planın ne olduğunu artık açık seçik görebilmekteyiz. Amaç kitlelerin uyanışını engellemektir. Nüfusumuzun % 90'dan çoğunu teşkil eden millî sınıf ve tabakaların bilinçlenmesinden korkulmaktadır. Bunu önlemek için başvurulan çarelerden biri, devrimcileri sindirmek, baskı altında tutmak, örgütlenmelerini engellemek, örgütlenmişlerse örgütlerini dağıtmak, devrimcilerin tek bir ırmak halinde birleşmelerini önlemek için saflarda bölücülük yapmak ve parçalamaktır. Şimdiye kadar devrimcileri sindirmek ve baskı altında tutmak için anti-komünizm silâhı kullanılmıştır. Halkımızın bugüne göre daha karanlıkta olduğu yakın zamanlarda bu silâhtan başarılı sonuçlar almışlardır. Ancak, halkımızın bugünkü bilinç düzeyi bu silâhtan istenilen bütün faydaların sağlanmasına imkân vermemektedir. Onun için, bir zamandan beri şiddete, kaba kuvvete başvurmaktadırlar. AP iktidarı büyük şehirlerdeki gecekondu semtlerinde özel fedailer beslemektedir. Çeşitli dairelerin bordrolarından maaş alan, ayda birkaç defa erzak dağıtılan bu fedailerin görevi devrimcilerin toplantılarını basmak, kendi çevrelerindeki uyanışı zorbalıkla sindirmektir. AP iktidarı aynı amaçla büyük bir toplum polisi ordusu kurmuştur. Kafaları emperyalizmin ideolojisiyle şekillendirilen toplum polisinin görevi de devrimci hareketlerin bastırılmasıdır. Bundan başka, gerektiğinde mukaddesatından yakalanarak meydana sürülen fanatik yığınlardan yararlanılmaktadır. Tıpkı Kayseri'de olduğu gibi. Ancak, devrimciler sinecek gibi görünmemektedirler. Her baskı ve terör tedbiri devrimcilerin sayısını artırmakta, niteliğini yükseltmektedir. Devrimci saflar elekten geçmekte, çelikleşmektedir.

Görüldüğü gibi, emperyalizm ve işbirlikçileri emekçi halkımızı bilinçlendirecek hareketleri, örgütleri, kişileri sindirerek, baskı altına alarak etkisiz hale getirmek istemektedir. Bir yandan bunu yaparken, öte yandan, Türkiye emekçilerini içinde bulundukları ortaçağ karanlığının bataklığına büsbütün gömmeye çalışmaktadır. Dinin kendisine aykırı, çağ dışı inançların, hurafenin yayılmasını ve öğretilmesini örgütlendirmektedir. Bu şekilde, uyanacak olanların uyanışı engellenmek veya hiç olmazsa zorlaştırılarak geciktirilmek istenmektedir.

Emperyalizm ve işbirlikçilerinin Türkiye üzerindeki egemenliğinin temeli, bilinçsiz halk yığınları ve onları bilinçsiz tutmak için kurulmuş mekanizma ile Türkiye emekçilerine devrimci ışığı götürecek olan devrimcileri etkisizleştirmek için kullanılan zecir örgütüdür. Emekçilerin uyanışı, gerici güçlerin egemenliğinin sonu demektir.

Uyanışın engellenmesi ve yığınların ortaçağ karanlığında eylemsiz kalması için, yurdun dört bir yanı İmam Hatip okulları, İslâm Enstitüleri, Kuran Kursları ve Nurculuk, Süleymancılık, Ticanilik gibi mezhep örgütleriyle ağ gibi sarılmıştır. Bütün bu okullar, kurslar ve örgütlerle Türkiye emekçileri çepeçevre sarılmakta, sindirilmekte, bilinçleri körletilmektedir. Hurafenin prangasındaki yığınlar, kendilerini ortaçağ karanlığından çıkaracak olan öğretmenlere, diğer devrimcilere karşı kaba kuvvet olarak kullanılabilmektedir.

TÖS'ün Savaşı Devrimci Mücadelenin Parçasıdır

Kayseri'deki tertibin nedeninin açıklık kazanmış olduğunu sanırız. Kısaca söylemek gerekirse, TÖS'ün mücadelesi devrimci mücadelenin parçası olduğu için, emperyalizm ve işbirlikçileri TÖS'e saldırmışlardır.

Türkiye'deki devrimci uyanış içinde TÖS yıldan yıla gelişerek tutarlı devrimci çizgideki yerini almıştır. İkinci Olağan Genel Kurul toplantısında bütün TÖS'lü öğretmenlerin ortak anlayış ve devrimci görüş etrafında birleştikleri görülmüştür. TÖS içinde ilke etrafında birlik geniş ölçüde sağlanmıştır. Genel Kurul toplantısında çatışan gruplar aralarında fikir birliği bulunduğunu tespit etmişlerdir. İlke birliğine rağmen ayrı grupların çatışması, daha çok kadro sorunu etrafında olmuştur.

TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt'un yaptığı açış konuşmasındaki tahlillere toplantıdaki herkes katılmaktadır. Aydınlık'ın bu sayısında tam metni yayınlanan bu konuşmaya TÖS'ün önümüzdeki dönemde yapacağı çalışmaların genel bir programı gözüyle bakılabilir.

Bu konuşmanın özü millî demokratik devrim teorisidir. Bu konuşmada Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullar doğru bir şekilde değerlendirilmiş, bundan çıkan pratik sonuçlar sıralanmıştır. Emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı mücadelede devrimci öğretmenlere düşen görev doğru olarak saptanmıştır. Bu konuşmadan aldığımız birkaç paragraf, TÖS'e egemen olan devrimci anlayışı gösterecektir.

«Sınıflı bir toplumda ve dünyada kimden yana olduğumuzu saptamak bizim için zor değildir. Biz işçiden ve köylüden yanayız. Biz topyekûn sömürülen halktan yanayız. Bunun için de devrimciyiz. Devrimci olmanın ilk koşulu budur. Biz öğretmeniz, devlet memuruyuz, ama egemen sınıfların uşağı ve çocuk avutucusu değiliz... Biz, içerdeki egemen sınıfların ve onların dışardaki eklentilerinin yüce çıkarları için halkın gözünü külleyici, tutucu, uyutucu bir eğitimin uygulayıcıları olamayız.»

«Düşüncelerinde içtenliğe ermiş, çağdaş toplum bilim ve ekonomi politik açısından sınıfının bilincine varmış hiçbir öğretmen, yüzyıllardır halkımızı iliklerine ve inançlarına kadar sömürmüş olan bir düzenle birlik olamaz!»

«Halkımız, Mustafa Kemal'in komutanlığında başarıya erdirdiği Birinci Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı, tıpkı çağdaş ulusal kurtuluş savaşları gibi tamamlamak ve devrimini başarıya erdirmek istek ve özlemindedir, Bizim başta gelen görevimiz; ona, İngiltere'nin ve Amerika'nın coğrafyasıyla, ineklerin ve sineklerin anatomisini öğretmekten önce, geniş anlamıyla 'politik bilinç' kazandırmaktır. Görevimizin ve halkımızla ilişkilerimizin özü budur. Türkiye'yi Mustafa Kemal'in açtığı ışıklı yolda ve yönde üretim ve yönetim aşamalarına ulaştırabilmek için, egemen sınıfların kitap yasaklarıyla, bilgi sınırlamasıyla bugüne kadar 'sır' gibi sakladığı bu bilinci halkımıza kazandıracağımız gün, dünyanın dönüşü değişecektir.»

«Tarihin yıllarıyla takvimin yılları ve saati arasında çok ayrılık vardır. Genel olarak tarih ivmez, kıvramaz. Fakat şimdi birbirimize soralım : Acaba tarihte saat kaç? Tarihte şimdi saat 12'ye çeyrek kalmıştır. Gong vurduğu zaman, halkımız, önünü apaydın görebilmesi için bizden bu bilinçlenmeyi istemektedir.»

Kayseri'de Çeliğe Su Verilmiştir

Yukarıdaki paragraflarda görülen ve devrimci öğretmenlerin ortak malı olan devrimci tutum, Kayseri'deki saldırı gibi saldırılara boyun eğecek insanların tutumu değildir. Nitekim, saldırı olayından sonra, yurdun her tarafındaki TÖS şubelerinin hummalı bir faaliyet içinde, Türkiye emekçilerini uyarma çabalarına hız vermeleri de bunu göstermektedir. Fatsa TÖS şube yöneticileri bir bildiri yayınlayarak olayların gerçek nedenini çevrelerine duyurmuşlardır. Fatsa'lı öğretmenler bildirilerini köylerde dağıtmakta, her fırsattan yararlanarak Türkiye'deki yeni sömürge düzeninin iç yüzünü çevrelerindeki emekçilere anlatmaktadırlar.

Devrimci öğretmenler, Kayseri saldırısından daha güçlü çıkmışlardır. Devrimci inançları daha pekişmiş, mücadele azimleri artmıştır. Kayseri'de emperyalizm ve işbirlikçileri, bilerek veya bilmeyerek, çeliğe su vermişlerdir. Alemdar sinemasındaki cehennem kavgasından çıkan insanı yıldırmanın imkânı yoktur.

TÖS'lü öğretmenler, genel kurulun havasından çıkan ve Baykurt'un konuşmasında güzel bir ifadeye kavuşmuş olan devrimci çizgide, birbirlerine kenetlenerek, daha büyük bir güçle mücadeleye atılacaklardır. Yeni TÖS yönetiminin tutarlı devrimci çizgide, örgüte temsil ettiği devrimci güçle orantılı bir ağırlık kazandırarak, azimle yürümesi beklenmektedir.

İŞÇİ - KÖYLÜ HAREKETLERİ

Temmuz ayı son bir kaç ayın yoğunluğunda olmamakla beraber işçi ve köylü hareketlerinin gene de hissettirdiği bir ay oldu. Son ayın köylü hareketleri genellikle köyler arasında toprak çatışmaları biçiminde kendisini duyurdu.

Manyas'ın Kocagöl köyünün köylüleri ile Gönen'in Bayramiç köylüleri uzun yıllar süren bir arazi ihtilâfının Bayramiç köyü lehine çözümlenmesi üzerine birbirlerine girdiler. Kocagöl köylüleri olay yerine gelen kaymakama saldırdılar ve jandarmayla çarpıştılar. İki köy arasındaki gergin hava uzun süre devam etti. İzmir'in Selçuk ilçesinde de aynı biçimde olaylar çıktı. Selçuk'un Havutçulu ve Çamlık köylüleri arasında su yüzünden çatışma çıktı. Köylüler arasında bu tip çatışmalar Türkiye'nin yakın tarihinde örnekleri çok sık görülen olaylardandır. Bundan sonra da böyle çatışmaların çıkması doğaldır. Türkiye'de işlenebilir toprakların sınırına gelinmiş olunması ve toprak dağıtımındaki eşitsizlik, az topraklı ya da topraksız oldukları için toprak ihtiyacı çeken köylüler arasında her zaman arazi ihtilâfı doğmasına sebep olabilmektedir.

Kırsal arazide nüfusun hızla çoğalmakta olduğunu ve bu durumun küçük ve orta köylünün elindeki toprağı gitgide artan aile fertlerine bölüştürmesi sonucunu doğurduğu ve bu sonucun az topraklı köylülerin şehire göç etmelerinde ve topraklarını elden çıkarmalarında etken olduğunu AYDINLIK 8. sayıda **İşçi - Köylü Hareketleri** bölümünde ifade etmişti. Nitekim, geçtiğimiz ay içinde topraksız Muş köylüleri akın akın şehre göç etmeye başlamışlardır. Toprak sahipleri topraklarında çalıştıracak insan bulamazken Muş köylüleri de şehirde iş bulamamışlardır. Çünkü Türkiye'de emek talebinde artış işgücünün büyüme oranından oldukça aşağıdadır. Sanayide de iş imkânları çok kısıtlıdır. Topraksız Muş köylülerinin şehre göç örneği Türkiye'nin yarı-feodal çehresini kaçınılmaz bir biçimde bir kere daha apaçık ortaya koymaktadır. Toprak ilişkileri toprağından ayrılan köylüyü geri getirmesi için toprak sahibine takip hakkı verecek kadar

kesin feodal bir niteliğe sahip değilse de, köylüyü toprağından kopmak zorunda bırakacak bir eşitsizlik içindedir ve bu durum köylülerin demokratik taleplerinin temelini teşkil etmektedir.

Hasat mevsiminin gelmesi de çeşitli köylü hareketlerine sebep olmuştur. Polatlı'nın Karailyas köyünü satın alan Tozlu Çiftliği mensupları ancak jandarma kordonunda hasat yaptılar. Jandarma köylüye ateş açtı. Gene Polatlı'nın Kırıkharmanı köyünde topraksız köylüler «Kadın Ağa» diye adlandırılan Saffet Atacan'ın topraklarını sürdüler. Köylüler jandarmayla çatıştılar; bu arada ağanın özel arabası tahrip edildi. Polatlı'nın Sakarya köyü çobanları ise köyün ağasına karşı direnmeye geçtiler ve işlerini bıraktılar. Koyun sürüleri ortada kaldı. Türkiye'nin kırsal alanlarında bu biçimde bir direnişin ilk defa olması ilginçtir.

İşçi hareketleri henüz işçi sınıfının genel olarak iktisadî mücadelesi biçiminde devam etmektedir. İzmit Pirelli Lâstik Fabrikasında, Çelik Montaj Sanayiinin Jawa - Skoda ve Oto - Par fabrikalarındaki grevler devam etmektedir. Jawa - Skoda fabrikasından dışardan gelen silâhlı bir grup tarafından kırılmak istenmiş ama Oto - Par işçilerinin yardıma gelmesiyle saldırganlar kovulmuştur.

Ayrıca köy yollarının yapımı ile elektrik ve su getirtilmesi işinde çalışan işçiler greve gideceğini YSE - İş sendikası ilân etmiştir. YSE - İş İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Antalya, Konya, Trabzon, Elâzığ, Diyarbakır, Van gibi merkezlerde, 11 işyerinde greve gidecektir. Grev hedef olarak hükûmeti almış ve sebep olarakta ilgili kurumların ücret sistemi konusundaki olumsuz tutumlarını göstermiştir. İşçiler zamlar ve hayat pahalılığından zarar gördükleri nedeniyle ücret artışı talep etmektedirler.

Türkiye ekonomisini tam bir çöküntüye sürükleyen AP iktidarının genel seçimler arifesinde daha birçok işçi ve köylü direnişi ile karşılanması beklenmektedir.

İNSANOĞLU AYDA

21 Temmuz günü iki Amerikalı astronot aya ayak bastılar. Olay bilim ve tekniğin çağımızda ulaştığı yüksek düzeyi ifade etmesi bakımından önemlidir. ABD'nin aya insan yollayabilecek harcamalarının temelinde Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının alın terinin yatmakta olması insanoğlunun aya ayak basmasında tüm insanlığın payını göstermektedir. Ancak aya dikilen bayrak insanlığın değil, emperyalist ABD'nin bayrağıdır. Aya insan yollamaları dünyadaki millî kurtuluş hareketleri karşısında her geçen gün daha ağır yenilgilere uğrayan dünya karşı - devriminin lideri ABD emperyalistlerine geniş propaganda imkânı vermiştir. ABD'nin ayın fethinden emperyalist amaçlar uğruna yararlanabilmesi kuvvet dengesi yüzünden mümkün görülmemektedir. ABD emperyalizminin kısa dönem için başarı sayılabilecek bu adımı uzun dönemde kendisinin mahvını kolaylaştıracaktır. Marx - Engels'in sözlerini hatırlayalım: **Kapitalizm bilimi yaratmıştır ama bilim kapitalizmi reddetmiştir.** Çağımızın bu döneminde vardığımız gelişme aşaması ve bunun sonucu olan maddî üretici güçler mevcut üretim ilişkilerini reddetmektedir. Kapitalizmde köhnemiş üretim ilişkilerini içermektedir ve en yüksek aşamasına, emperyalizme ulaşmıştır; böylece yok olma dönemine girmiştir.

FEDERAL ALMANYA'DA DEVRİMCİ EYLEM

Avrupa Türk Öğrencileri Federasyonu'nun (ATÖF) devrimci çizgiye gelmesi

ve millî demokratik devrimi kendisine şiar edinmesinden sonra proleter sosyalistlerinin yönettiği diğer birtakım sol örgütlerin revizyonist TİP yönetici kliğinin çizgisini kendisine strateji olarak kabul eden Avrupa Türk Toplumcular Federasyonu'na (ATTF) karşı millî demokratik devrim sloganları ile mücadeleleri, Türkiye'de proleter sosyalistleri tarafından Aybar - Aren revizyonizmine karşı yürütülen devrimci mücadelenin ayrılmaz bir parçası olarak, gün geçtikçe gelişmektedir.

ATTF oportünist yöneticilerinin bilimsel sosyalizmin ışığı altında hiç bir çalışma yapmaması, Türkiye'nin gerçeklerisni tanımaması, Türkiye'deki devrimci eylemin gelişimini izleyememesi ve Federal Almanya'daki Türk sol eyleminin taktiklerini Türkiye'deki ana stratejiye uyduramaması üzerine devrimci teorinin ışığı altında harekete geçen Türk Devrimciler Topluluğu - Münih, Türk Toplumcular Ocağı - Heidelberg, Türk Toplumcular Ocağı - Münster ve Türk Toplumcular Ocağı - Nürnberg ilk toplantılarını Nisan ayının son haftasında Heidelberg'de «Federal Almanya'daki Türk sol eyleminin stratejisi ve Millî Demokratik Devrim» konusu üzerine yapmışlardır. Bunu Mayıs ayı sonunda Nürnberg'de yapılan «Millî Demokratik Devrim ve bu devrimde yer alacak güçlerin sınıfsal yapıları ile karşı - devrimci güçlerin sınıfsal yapıları» konulu toplantı ve nihayet Haziran ayının son haftasında Münih'de yapılan «Üçüncü Dünya'da karşı devrim - Türkiye'de karşı devrim» ve «Federal Almanya'daki Türk sol eyleminin devrimci yörüngeye oturtulması» konulu toplantılar izlemiştir. Proleter sosyalistleri tarafından yönetilen Münih, Heidelberg, ve Münsterd'deki örgütler öncülüğünde Federal Almanya'da başta ATTF olmak üzere bütün diğer oportünist örgütlere karşı yürütülen devrimci mücadele Türk Sosyalist Birliği - Frankfurt, Türk Toplumcular Ocağı - Würzburg ve Berlin'deki devrimci grubun da katılması ile, daha da güçlenmiştir.

28 - 29 Haziran tarihlerinde Münih'de yapılan toplantı sonucu kaleme alınan ortak bildiriye yukarda adları geçen dernekler imza atmışlar, ayrıca Karlsruhe ve Göttingen'deki devrimciler de bu ortak bildiri ile görüş birliğinde olduklarını ve ona katıldıklarını bildirmişlerdir. Bu ortak bildiride bugün Türk halkının gerçek düşmanlarının emperyalizm, işbirlikçi sermaye ve derebeylik kalıntıları olduğu saptanmış, bilimsel sosyalizm açısından Türkiye'deki ilk devrimci aşamanın Millî Demokratik Devrim olduğu ve «bu aşamaya ancak TAM BAĞIMSIZ VE GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE ilkesi gerçekleştiğinde gelinebileceği» belirtilmiştir. Ortak bildiride TİP'e ve ATTF'e örgüt olarak karşı olunmadığı, tam tersine TİP'i yöneten küçük burjuva revizyonizmine, Aybar kliğine karşı olunduğu açıklanmış, ATTF tartışmasız olarak revizyonist Aybar yönetimindeki TİP çizgisini kabul etmekle suçlanmış ve ATTF'in bu revizyonist tutumu sonucu Federal Almanya'daki Türk sol eyleminin dağılmış olduğu ileri sürülmüştür. Küçük burjuva revizyonizmine karşı bilimsel sosyalizmin ilkelerinin sonuna kadar savunulacağı belirtilen ortak bildiri şöyle bitmektedir : «Tarih sonuca ulaşmamış kör sınıf kavgaları ile doludur. Ancak devrimci kuramla silâhlanmış öncü kadroların yürüttüğü kavgalar, devrimci utkuların yaratıcısı olmuşlardır. Yukardaki dernekler kuramsal hazırlığın, kuramsal eğitimin her dönemde en önemli sorunumuz olduğu ve kuramın yalnızca uzun süreli sorunların çözümü için değil, kısa süreli, günlük pratik sorunların çözümü için de büyük önem taşıdığı kanısındadırlar ve bugüne dek bunun için

bir araya gelerek kuram ve inceleme çalışmaları yapmışlardır. Ve bunlar, bugüne dek ilgilenmedikleri ATTF ile yakın ilişki kurmak, bu örgütü devrimci kuramla bezenerek Federal Almanya'daki Türk sol eyleminin lokomotifi yapmak amacındadırlar.

Bu ortak bildiriye karşı, 9 Temmuz'da yayınlanan ATTF bildirisinde TİP'i yöneten revizyonist yönetici kadro görmemezlikten gelinmekte, Aybar kliğinin çizdiği TİP stratejisi ile devrimcilerin çizdiği stratejilerin «uyuşabilir karşıtlar» olduğu iddia edilmektedir. Aybar kliği ve onun Federal Almanya'daki temsilcileri olan ATTF yöneticileri bilimsel sosyalizmi bilmemektedirler. Küçük burjuva revizyonizmi proleterya sosyalizminin en büyük düşmanıdır. Bu bakımdan küçük burjuva revizyonistlerinin çizdikleri strateji ile bilimsel sosyalizmin öngördüğü stratejiler hiç bir şekilde uyuşmazlar. Revizyonizme karşı bilimsel sosyalizmin zaferi TİP içinde yönetici Aybar kliğinin bertaraf edilmesi ile Almanya'daki sol eylemde ise oportünist ATTF yöneticilerinin safdışı edilmesi ile gerçekleşecektir. Bu zaferin gerçekleşmesi —hiç olmazsa Federal Almanya'daki Türk sol eylemi bakımından— çok yakındır.

ABD EMPERYALİZMİNİN VİETNAM YENİLGİSİ

Vietnam savaşının büyük stratejisiti Giap, yazdığı **Halk Savaşı Halk Ordusu** kitabında, halk savaşının üç dönemi olduğuna işaret etmektedir:

Birinci dönem savunma dönemidir. Bu dönemde bölgesel üstünlükler sağlanacağı zamanlarda, düşmana âni hücumlar yapılır ve «vur kaç» taktiği uygulanır. Düşman savaşın insiyatifini elinde tutmaktadır.

İkinci dönem, gerilla güçlerinin güçlendiği dönemdir. Düşman güçleri savunma ve tutunma durumundadır. Düşmanı yıpratmak, sürekli olarak düşmanı tedirgin etmek ve ona rahat vermemek üzere, çeşitli sabotaj ve âni baskınlar yapılır. Güçler dengelenmek üzeredir. Bu dönemin sonuna doğru, gerilla savaşları, hareketli savaşlar biçimine bürünür.

Üçüncü dönem ise, genel karşı saldırı dönemidir. Düşmanın bütün cephelerine genel saldırı yapılır ve zafere ulaşmak için son darbeler indirilir. Gerilla güçleri artık düzenli ordu haline gelmiştir. Güçler dengesi düşman aleyhine gelişmiştir. Son bir ayaklanma ile düşman tamamen yokedilir ve halk savaşı nihai zaferini sağlar.

Giap gibi öteki gerilla uzmanlarının ve anti-gerilla uzmanlarının da kabul ettiği bu görüş, şimdiyedek yürütülen halk savaşlarıyla defalarca doğruluğunu isbatlamıştır.

Vietnam'da, dünyanın en vahşi en cani saldırganlarına karşı yürütülen uzun savaşın son dönemine gelinmiştir. Bu dönem, geçen yıl yapılan TET saldırısıyla başlamıştır ve halen bütün şiddetiyle yürütülen genel saldırıya devam etmektedir. ABD emperyalistlerinin 540 binlik ordusu ve bir o kadar kukla Saygon ordusu bir yıldan beri bozgun ve yenilgi içindedir. ABD sözcülerinin resmî beyanlarına göre, Amerika'nın verdiği ölü sayısı her hafta ortalama 200 kişinin üstündedir. Öte yandan özellikle son haftalarda Saygon kukla hükûmetinin ordusu kitle halinde karşı tarafa iltihak etmektedir. ABD'lerin resmî ifadesine göre bir yılda U. K. Cephesine geçen Saygon askerlerinin sayısı 100 bini aşmıştır. Bu iltihaka Amerikan askerleri de katılmışlardır.

Daily Express gazetesinin Saygon muhabirinin verdiği habere göre, Amerikan askerlerinden her gün ortalama 10 kişi Kurtuluş Cephesine katılmaktadır. Gazete haberine şöyle devam etmektedir.

«Kaçanların çoğu zenci askerlerdir. Bunlar Amerika'daki kara iktidarı desteklemek için kaçtıklarını belirtmişlerdir.

Saygon'daki Amerikan karargâhında bir sözcü de, birliklerinden kaçan askerlerin sayısının günde 10'u bulduğunu açıklamıştır. Sözcü kaçanların ne kadarının Vietkong'a katıldığını açıklamamıştır. Fakat katılanların düşmana büyük yardımı dokunmaktadır..»

Vietnam savaşında Amerika'nın verdiği ölü ve yaralı sayısı 280 bine ulaşmıştır. Bir mukayese yapmak üzere şu tablo ilginçtir: (Mart başındaki rakamlar)

	Ölü	Yaralı
Vietnam savaşında	33.063	207.583
Kore savaşında	33.629	103.234
II. dünya savaşında	292.131	670.846
I. dünya savaşında	53.513	204.002
Öteki iç savaşlarda	214.938	281.881

Yüzyılımızın başından itibaren dünyanın bir numaralı jandarması görevini üstlenen Amerika, ağırlaşan emperyalist çarkı döndürebilmek için en iğrenç oyunlara başvurmaktan çekinmemiştir. Eski bir Amiral olan Smedley Butler'in şu samimi itiraflarına göz atalım:

«Ülkemizin en aktif askerî gücü olan Deniz Kuvvetlerinde otuzüç yıl dört ay hizmet ettim. Zamanımın büyük bir kısmını büyük şirketlerin, Well Street'in ve bankerlerinin birinci sınıf güçlü adamı olarak harcadım... Kısaca ben kapitalizmin bir şantajcısıydım...

1914 yılında Meksiko'da ve özellikle Tampico'da Amerikan petrol şirketlerinin çıkarlarının emniyetini sağladım. Haiti ve Küba'yı, National City Bank'ın gelirlerini rahatça toplayabileceği bir yer haline getirdim. 1908 - 1912 yılları arasında Nikaraguay'ı Brown Brothers'ların uluslararası bankaları için emniyetli bir yer haline getirdim. 1903 de Honduras'ı Amerikan meyve şirketlerinin mülkü olmasına yardım ettim. 1916 da Dominik Cumhuriyeti'ni Amerikan şeker kaynağı haline getirdim. 1927 de Çin'de Standart Oil'in işlerinin yolunda gitmesini sağladım.» (Great Fear pp. 231, 239, Common Sense 1935.)

Emperyalizmin Uzak Doğu Emelleri

ABD'nin dış ülkelerdeki yatırımı 120 milyar dolara ulaşmıştır. 1957 - 1965 yılları arasında yapılan bu dış yatırımlar % 150 oranında artmıştır. Uzak Doğu'ya yapılan yatırım ise 28 milyar doları aşmış bulunmaktadır.

1960 - 1965 yılları, arasında ABD özel teşebbüsü Vietnam'a 100 milyon dolarlık yatırım yapmıştır. Bunun yıllık % 20 kârı Amerika'ya transfer edilmektedir.

ABD'nin eski Güney Vietnam Elçisi Henry Cabot Lodge verdiği bir demeçte şöyle demektedir:

«Vietnam'da kim nüfuz sahibi olursa, o, Doğuda Filipinler ve Formoza'yı, Batıda büyük pirinç ambarı Tayland ve Burma'yı, Güneyde geniş kalay ve demir kaynağı Malezya ve Endonezya'yı elinde tutar.»

ABD emperyalizminin Vietnam üstüne tasavvurları 1950 de başlar. Fransızlar Hindi Çin savaşının son dönemlerinde, savaş masraflarını Cezayir Savaşının pat-

lak vermesiyle karşılayamaz duruma gelince, ABD savaş giderlerinin % 80'ni karşılamayı taahhüt etmişti. 27 Haziran 1954 de ilk Amerikalı gözlemci grubu Vietnam'a gönderilmişti. 12 Şubat 1955 de 300 kişilik Amerikan personeli Güney Vietnam ordusunu eğitmek amacıyla Vietnam'ın köşe başlarına yerleştirildi. Ve nihayet sürekli bir artışla bugün bu rakam 540 bine yükseltildi.

Barış Manevraları

Vietnam'dan çekilmekle, Amerika Uzak Doğu'da beslediği emellerinin büyük bir kısmını yitirecektir. Çin ve Kore yenilgisinden sonra, Vietnam yenilgisi Amerikan emperyalizmini çökertecek olan son darbelerden biri olacaktır. Güney Kore, Formoza ve Tayland'da üslenen Amerika, Uzak Doğu'yu kontrol etmek için yeterli sahaya sahip değildir. Amerika artık savaş alanında yenilgiyi kabul etmiş durumdadır. Şimdi savaş alanında kaybettiklerini müzakere masasında elde edebilmek için çeşitli manevralar çevirmektedir.

Vietnam halkının dişiyle, tırnağıyla kazandığı zaferi ABD hazmedememekte, yenilgiyi kabul etmek istememektedir. Bu yüzden bir yandan napalmla, zehirli gazla, biyolojik silâhlarla akıllara gelmedik en vahşi metodlarla yığınların imhasına girişirken, öte yandan da barış isteklisi gözükmek manevrası, emperyalizmin gerçek yüzünü gizleyecek kadar başarılı olmaktan çıkmıştır.

Amerika Vietnam'dan koşulurken birçok hesaplarını da birlikte götürmektedir:

1 — Vietnam'ın zenginliklerini ve emeğini sömürmek.

2 — Emperyalizmin kıskacında bulunan öteki ülkelere ABD emperyalizminin gücünü ispatlamak ve emperyalizme başkaldıracak uluslara kısa zamanda ezileceklerini Vietnam örneği ile göstermek.

3 — Vietnam'ı Asya'da yayılma üssü olarak kullanmak ve Çin Halk Cumhuriyetini sürekli tehdit ve baskı altında tutabilmek. Formoza'da bekleyen Çan Kay Şek'in Pekin'e oturmak hayallerini gerçekleştirmek.

Ne var ki kahraman Vietnam halkının efsanevî direnişi, bütün bu hesapları altüst etmiş, emperyalizm şimdiye kadar görmediği darbeyi yiyerek, ezilen halkların kurtuluş savaşlarının mutlaka zafere ulaşacağını bir kez daha isbatlamıştır. Bugün Vietnam'da Amerika ve kuklalarının asker sayısı bir milyonun üstündedir. Bir o kadar daha kuvvet yığılsa, emperyalizm yenilgiden kurtulamıyacağını bilmektedir. Güney Vietnam'da bulunan K. Vietnam kuvvetleri, K. Vietnam ordusunun ancak % 10'udur ve geride % 90'ı beklemektedir. Ayrıca Vietnam halkının arkasında 800 milyonluk bir Çin halkı beklemektedir.

Amerikan emperyalizminin Vietnam savaşını durdurmak isteği nerden gelmektedir?

a) Amerika Vietnam Savaşını kesin olarak kazanamıyacağını anlamıştır.

b) ABD'nin kaynakları da sınırlıdır. Nitekim Vietnam savaşı harcamaları, Amerikan halkı üstüne geniş ekonomik baskılar yaratmıştır. Artan vergiler, yükselen fiyatlar, Amerikan orta sınıflarını tedirgin etmeye başlamıştır. İşçi sınıfının ve öteki fakir tabakaların iç huzursuzluğu çoğalmış, grevler görülmemiş bir yoğunluğa ulaşmıştır. Nixon'un ifadesiyle Amerika yeni bir enflâsyonla karşı karşıyadır. Amerikan gençliği, entellektüelleri savaş aleyhtarı fiili direnişe girmişlerdir. Wall Street de artık savaşa istekli gözükmemektedir. TET saldırılarından hemen sonra Wall Street Journal, Amerika'nın savaşı artık kaybettiğini ilân etmiştir.

c) Vietnam savaşı sürdürülürken, Asya'nın öteki ülkelerinde, Afrika'da, Lâtin Amerika'da, halklar yeni millî kurtuluş savaşlarının kıvılcımlarını tutuşturmaktadır. Amerika'nın burnunun dibindeki Küba örneğinden sonra, Peru da Amerikan şirket ve sermayesini devletleştirirken, ABD buna ancak seyirci kalabilmiştir. Çünkü yeni Vietnamlar ABD'ye pahalıya malolacaktır.

d) Amaç, ABD'nin Uzak Doğu'daki çıkarlarının devamıdır. Vietnam savaşı ile bu çıkarların astarı yüzünden pahalıya malolmuştur.

Vietnam yenilgisini emperyalizmin tası tarağı toplayıp Uzak Doğu'dan çekilmesi demek olmadığı açıktır. Müzakerelere girişmekle ABD, Vietnam'dan birşeyler koparmayı hesaplamaktadır. En azından G. Vietnam'ın tarafsızlaştırmak tezine sarılmıştır. Tabiidir ki, bu tarafsızlık ABD'nin istediği bir tarafsızlık olacaktır. Çağımızın politik ortamında tarafsız kalmak demek, emperyalizmle üstü örtülü ilişkileri sürdürmek demektir.

Bir yandan barış çığlıkları atan ABD, bir yandan da Kamboçya, Laos, Kuzey Kore ve hattâ zaman zaman Çin Halk Cumhuriyetine tecavüzden geri kalmamaktadır. Peuble olayından sonra, ABD - Kuzey Kore'deki casusluk faaliyetini durdurmamıştır. Geçen ay Kuzey Kore, bir Amerikan casus uçağını daha düşürmüştür. ABD Genel Kurmay Başkanı General Earl Wheeler, Senatoda yaptığı konuşmada K. Kore'deki casusluk faaliyetlerine devam edeceklerini resmen açıklamıştır. K. Kore karasularına kadar sokulan Amerikan filosunun tecavüzkâr desteği ile casusluk faaliyeti açıkça yürütülmektedir.

G. Vietnam Cumhuriyeti Geçici İhtilâl Hükûmeti

Vietnam halkının otuzbeş yıllık mücadelesi kesin zaferine yaklaşmıştır. G. Vietnam Geçici İhtilâl Hükûmeti'nin kurulmasıyla Paris görüşmeleri yeni bir döneme girmiştir. ABD emperyalizmi ve onun kukla Saygon hükûmeti savaş alanında kaybettiğini müzakere masasında koparmak hesabı içinde iken, G. Vietnam Kurtuluş Cephesi geçici ihtilâl hükûmetini ilân etmiştir. İhtilâl hükûmeti bütün sosyalist ülkeler, arap ülkeleri ve Afrika hükûmetlerinin bazıları tarafından tanınmıştır.

6 - 8 Haziran tarihleri arasında, Vietnam Millî Kurtuluş Cephesinin çeşitli sınıf ve tabakalarını temsil eden 88 delege yaptıkları kongre ile Güney Vietnam Geçici İhtilâl Hükûmetini kurduklarını ilân etmişlerdir. Hükûmetin başbakanlığına, Kurtuluş Cephesinin Başkan Yardımcılığı ve Genel Sekreterliği görevini yürüten Hyun Tan Phat getirilmiştir. «Hükûmet Danışmanlar Konseyi Başkanlığına» ise Ulusal Kurtuluş Cephesi Merkez Komitesi Başkanı Nguyen Huu Tho seçilmiştir. «Güneyi Kurtaralım» marşını millî marş olarak kabul eden hükûmet, Güney Vietnam Ulusal Kurtuluş Bayrağını da millî bayrak olarak seçmiştir. Geçici hükûmetin ilk aldığı karar şudur:

«İşlenmemiş topraklar sahiplerinin elinden alınarak, pirinç tarlalarında çalışanlara verilecektir.»

Ve bu karar gereğince, hemen Kuang Ngai Eyaletindeki 2000 hektar arazi, 10 bin köylü ailesine dağıtılmıştır.

Vietnam halkının geniş desteğini gören Güney Vietnam Geçici İhtilâl Hükûmeti, kukla Saygon Hükûmetini şaşkına çevirmiştir. Bu karar üzerine alelacele yapılan Nixon - Tiyö görüşmeleri sonunda, Nixon 25 bin Amerikan askerini geri çekme kararını vermiş ve bu karar hemen uygulanırken, 100 bin Amerikan askerinin daha geri çekileceğini ilân etmiştir. Aslında Amerika'nın, 100 bin değil, askerlerinin tümünü bile çekmiş olması

fazla bir şey ifade etmiyecektir. Çekilen askerlerin çoğunluğu Okinawa, Havai ve öteki Uzak Doğu üstlerine yerleştirilmektedir. Bu güçler istenildiği zaman hemen savaşa katılabileceklerdir. Öte yandan Güney Vietnam kukla ordusunu teçhiz etmek üzere 70 milyon dolarlık ek bir tahsisat ayrılmıştır. K. Kore, Laos, Kamboçya'ya sürekli yapılan tecavüzler, ABD'nin kesin bir yenilgiye uğratılmadan Güney Doğu Asya'dan çekilmeyeceğini göstermektedir. Tiyö'nün koalisyon teklifleri de bir yeni sahtekârlıktan öteye geçememektedir. Nixon - Tiyö ikilisinin yaptığı yeni teklifler de eski tekliflerin tekrarından başka birşey değildir. Ulusal Kurtuluş Cephesinin isteği ABD emperyalizminin kayıtsız şartsız Vietnam'dan çekilip gitmesidir. Geçici İhtilâl Hükûmeti bu nihai zaferi sağlayıncaya kadar savaşmaya kararlıdır. Amerika ise Paris görüşmelerinde zaman kazanmak istemektedir. Nixon bir yandan yeni gizli planlar hazırlarken, bir yandan da Amerika ve öteki ülkelerdeki güçlü tepkiyi uyutmak niyetindedir. Oysaki bugün artık dünya Amerikan saldırganlarının şirinlik maskesi arkasındaki gerçek yüzünü öğrenmiş bulunmaktadır. Vietnam'daki jenosid hareketi dünya halklarının hafızalarında unutulmaz izler bırakmıştır.

Amerika'nın Çin Halk Cumhuriyetine karşı yürüttüğü tahrikler de sonuç vermemiştir. Çin - Sovyet anlaşmazlığından yararlanmayı uman ABD yetkilileri, Sovyetlerin barış çabalarını da istismar ederek, bunu Vietnam ve öteki sosyalist ülkelere karşı bir santaj unsuru olarak kullanmak istemiştir.

New York Times'in 27 Ocak 1969 tarihli nüshasında yayınlanan şu haber ilginçtir :

«W. Averell Harriman, ABD'nin Paris'teki barış görüşmeleri delegasyonu eski başkanı, bugün basına verdiği bir demeçte, Sovyetler Birliği'nin Komünist Çin'in yayılmasını önlemek maksadıyla, barışçı ve tarafsız bir Güney Doğu Asya'nın varlığına samimiyetle inandığını belirtti. Mr. Harriman, 1969 yılında Vietnam'da savaş geriye doğru tırmanacak ve bazı Amerikan birlikleri de dahil olmak üzere, yabancı kuvvetler geri çekilebilecektir demiştir. Basın toplantısında Harriman, Rusların 'Kasım ayı içinde ve son günlerde yardımcı' olduklarını söylemiştir.»

Sovyetlerin, bunu tekzip eden bir açıklamada bulunmamış olmalarına rağmen, ABD'nin anladığı anlamda tarafsız(!) bir Güney Doğu Asya isteğinde oldukları söylenemez. Gelişmeler, Sovyetlerisn Vietnam'ı bu yönde bir çözüme zorlama gayreti içine düştükleri görüşünü yalanlamıştır. Sovyetler, Güney Vietnam Geçici İhtilâl Hükûmetinin kesin mücadele kararını desteklemektedir. Yine bu konuda, Hanoi'nin ABD'nin «defolup gitmesi» yerine «bombardımanı durdurması» şartını ileri sürdüğü iddiaları da yanlış çıkmıştır. Hanoi, Güney Vietnam Geçici İhtilâl Hükûmetinin görüşüne uyarak, ABD'nin kayıtsız şartsız Vietnam'ı terketmesi ve Vietnam halkını kendi kaderini tayinde serbest bırakmasını istemektedir. Zaten Güney Vietnam Geçici İhtilâl Hükûmeti, bu kararı gerçekleştirmek üzere kesin kararlar almıştır.

Efsanevî Vietnam savaşı, emperyalizmi yeni bir dönemin eşiğine getirmiştir. Ezilen halkların giriştikleri kurtuluş hareketleri, emperyalizmin iç çelişkilerinin doğurduğu buhranlar giderek gelişmekte ve emperyalizmin kaçınılmaz sonu yakınlaşmaktadır.

Bugün ABD emperyalizminin dünyanın birçok ülkelerine yerleştirdiği asker sayısı 1 milyondur. Bunun 540 bini Vietnam'da, 40 bini Japonya'da, 16 bini Güney Amerika'da, 10 bini Orta Doğu ve Afrika'da, 10 bini Formoza'da, 10 bini İspanya'da, 10 bini ise Türkiye'de üslen-

miştir. Bu 10 bine, bir o kadar da sivil uzman eklersek, Türkiye'deki emperyalizmin gücünü ve niyetlerini anlamış oluruz. Vietnam bu yönü ile de Türkiye için ibret verici bir örnek olarak durmaktadır.

IRAK'TA

Geçtiğimiz Temmuz ayının 17 sinde komşu Irak'ın millî devriminin birinci yıldönümü kutlanmıştır. Bir yıl önce yapılan ihtilâlle birlikte, emperyalist basın ve bu basının Türkiye'deki temsilcileri, Irak'ta yapılan darbenin sağcı bir darbe olduğu balonunu uçurmuştu. Oysaki bir yıllık gelişmeler, Irak'taki darbenin ilerici, anti-emperyalist bir karekter taşıdığını göstermiştir. Başa geçen yeni iktidar, Irak'taki emperyalistlerin çıkar alanlarına el koymuş, yabancı petrol şirketlerine karşı amansız bir mücadeleye girmiş, kurulan millî bir petrol şirketi ile Irak petrolleri kontrol altına alınmıştır. Bir yandan da köklü bir toprak reformuna giren devrimci Irak hükûmeti, beş yüz dönümün üstündeki topraklara el koyarak, bunu topraksız köylülere dağıtmıştır. Dış ticaret, bankacılık ve sigortacılığı da devletleştiren Irak hükûmeti, işçi haklarını da kanunlarla düzeltmiş, işçilere emeklilik hakkı tanımıştır. Devrimci iktidar, topraklarına el konulan bir avuç feodal artıkları ve emperyalizmle menfaat bağı bulunan işbirlikçi burjuvazi dışında, bütün halk tarafından desteklenmektedir.

İç politikadaki devrimci tutumuna paralel olarak, dış politikada da devrimci bir yol izleyen Irak, Güney Vietnam Geçici İhtilâl Hükûmetini tanımış, Arap halklarının emperyalizme karşı verdikleri savaş cephesinin önemli mevzilerine geçmiştir.

Komşu Irak devletinin tam bir devrimci ve anti-emperyalist çizgide gelişmesi, Orta Doğu'daki devrimci hareketi güçlendirecek ve Arap halkının millî kurtuluş mücadelesini hızlandıracaktır. «Herşey savaş için» şiarıyla büyük bir ekonomik seferberlik yürüten Irak hükûmeti bir yandan da yüzyıllardır sömürülerek bitkin hale gelen Irak halkının hayat şartlarının düzeltilmesi sorunu ile karşı karşıyadır. AYDINLIK Orta Doğu'da Arap halklarının emperyalizme karşı mücadelelerini yakından izlemektedir. Önümüzdeki sayılarda Orta Doğu gelişmeleri üzerine ayrıntılı haber ve yorumlar verecektir.

hikmet kıvılcımlı

türkiye halkının teşkilâtlandırılması

Modern çağda hiç kimsenin unutmaması gereken en büyük hakikat şudur: TEŞKİLÂTSIZ MİLLET KÖLE MİLLETTİR!... Tarih öncesi öğrenildikten sonra bu hakikat büsbütün daha büyük anlam kazandı. İnsanlar, sosyal örgütlülüklerini yitirdikleri günden beri ve yitirdikleri ölçüde köleleşmişlerdir.

İlkel sosyalist toplumda bir tek insan yoktu ki, kan teşkilâtı dışında kalsın. Kan teşkilâtı içinde yaşıyan her kişi ise, hiç kimsece köle edilemez idi. Onun için, kan örgütünden dışarıya atılmak (Batı Ortaçağında aforoz edilmek, bizim Alevilikte boykota uğramak) ölümden beter sayılırdı.

Medeniyetin en büyük icadı: Toplumda büyük çoğunluğu teşkilâtsız bırakmak yoluyla, köleleştirmek ve bir avuç azınlığı, tepeden tırnağa örgütleyip efendi imtiyazına kavuşturmak oldu. «Hürriyet» bayrağıyla yığınları peşine takıp derebeğiliği deviren kapitalist sınıfı başka türlü davranmadı. Size istediğiniz hürriyeti en bol keseden her zaman verdi: Yeter ki, siz işveren sınıfı gibi teşkilâtlanmıyasınız. Bir yol da sizi teşkilâtsız bıraktı mıydı, artık işiniz bitikti. Dünyanın ve âhiretin bütün hürriyetleri sizin olsun: Ücret köleliğinin boyunduruğunu Zaloğlu Rüstem olsanız boynunuzdan çıkaramazsınız. Çünkü dağınıksınız. Bir avuç teşkilâtlı adam, sizi, teker teker, tavşan avlar gibi avlar. Kaplan olsanız, dilediği tuzağa düşürüp, tutsak eder.

Tek sözle, insanın insanı ezip sömürebilmesi, teşkilâtsız bırakabilmesi sayesinde olur. Türkiye halkının geri ülke sürüleri durumundan kurtulma-

sı, gerçekten, ünlü deyimiyle: «ÇAĞDAŞ UYGARLIK DÜZEYİNE» ulaşmış sahiden insan olması mı isteniyor? Bunun teşkilâtlanmaktan başka bir yolu yoktur. Teşkilâtlanmamış insanın: İnsanlıkla ilgisi kopmuştur. Türkiye halkı için de biricik kurtuluş yolu adı ister «ÖRGÜT» olsun, ister «TEŞKİLÂT» olsun bir derlitopluluk içinde organlaşmaktır, organize olmaktır. Yoksa, ne denirse densin. Halk köleliğin şu veya bu biçimi içinde zincirlenmiş kalacaktır.

Halkın teşkilâtlanması ne demektir? Gelişigüzel bir parti, herhangi bir sendika veya kooperatif içine sokulması mı? İşte bu nokta, hele bizde epey aydınlanmıya değer.

HALKIN TEŞKİLÂTLANMASI NE DEMEK DEĞİLDİR?

Toplumda teşkilâtsız insan olur mu?

Kapitalizmde bütün üretim, üleşim, dağıtım, hattâ yer yer tüketim araçları sistemlice örgütlenmiştir. Her fabrika, kapıcısından direktörüne, makinesinden düğmesine ve teline dek, belirli bir örgüt düzenidir. Bütün o sayısız sıkı ekonomik teşkilâtlılık, elbet işçi sınıfı gibi dolaylı yoldan bütün halk yığınlarını da görünür görünmez örgütü içinde toplar. Ne var ki, bu teşkilâtlar, son duruşmada, hep işveren sınıfının egemen hesaplarına göre ayarlanmıştır. Halk o teşkilât içindedir, ama o teşkilâta «halk örgütü» denilemez.

Bütün sosyal, politik, kültürel, hattâ dincil alanların örgütlülüğü de böyledir. En ileri ülkelerden Amerika'da, İngiltere'de, Fransa'da on milyonlarca insan dernekler, kulüpler, sendikalar, birlikler, federasyonlar, konfederasyonlar ve benzerleriyle sarılıdırlar. En geri ülkelerde bile sürüyle siyasî partiler, siyasî cemiyetler ve benzerleri, halk yığınlarını, hattâ gönüllü olarak oylarını seve seve toplayıp yönetirler. Okullar, kurslar,. seminerler, kışlalar, poligonlar, camiler, kiliseler, havralar, hep birer örgüttürler. Bunların içinde en transandantal ülkülerle insancıl veya insanüstü değerler yığınlara aşılanır, benimsetilir, hattâ bu örgütlerle kalabalık insan kümeleri kanlı alanlara koşturularak yürütülür.

Ancak, bütün o binbir ekonomik, politik örgütte «çanlar kimin için çalar». Önemli olan şey bu örgütler içinde yüz binlerce, milyonlarca insanın teşkilâtlandırılmış bulunması değildir. O teşkilâtların hangi sosyal eğilim değirmenine su götürdüğüne bakılır. Yoksa, aslında toplumun kendisi en büyük teşkilâttır. Ama sosyal sınıflı toplumda egemen olan teşkilâtlılık: Egemen sınıfın teşkilâtlılığıdır. Alt sınıflar ve halk, o aktif egemen örgütün içinde ağla tutulmuş balıklara benzerler. Halkı oltaya yakalanmış balık gibi sürükliyen örgütlere halk teşkilâtı denemez.

Ona bakarsak, en bayağı koyun sürüsü de bir çeşit örgüttür. Sürünün başında çobanları, çoban yamakları, bekçi köpekleri, hattâ sürü içinde çobanın en çok şımarttığı gözde koçları, her yerde başı çeken «kösemen» koyunları, tekelleri ve ilh. bulunur. Bütün bu elemanlariyle her sürü az çok «ÖRGÜTLENMİŞ» demektir. Ancak bu güdülen örgüte «koyunların teşkilâtı» denilebilir mi?

HALKIN TEŞKİLÂTLANMASI NE DEMEKTİR?

Bugün TÜRKİYE HALKINI TEŞKİLÂTLANDIRMAK en önemli meseledir. Halkı teşkilâtlandırma zinciri, hangi halkasından yakalanıp çekilecektir?

Bunu anlamak için, halk teşkilâtı sözünün, herkesce bilinse bile, bir daha ne anlama geldiği üzerinde açıklama yapmak gerekir. Meseleyi daha iyi göze çarptırmak için bir Amerikan Cumhurbaşkanı'nın demokrasiyi tarif edişindeki üç terimi göz önüne getirmeliyiz. Demokrasi : Halkın, halk ile birlikte, halk için ve halk tarafından idare edilmesidir. Demokratik bir ülkede halkın teşkilâtlanması da, bu üç prensiple yürüyebilir. Halkın örgütlenmesi : 1) Halk ile birlikte örgütlenmek, 2) Halk için örgütlenmek, 3) Halk tarafından örgütlenmek... Bu üç şartı derinliğine, genişliğine; inceliğine kalınlığına yerine getirmemiş olan bir örgüte ve örgütlenmeye halk teşkilâtı yahut halk teşkilâtlanması adı verilemez.

1 — **HALKLA BİRLİKTE ÖRGÜTLENME :** Doğrudan doğruya halk yığınlarının kendi teşkilâtlarını kurmasıdır. **Halk** deyince, bu sözcüğün içinde kimler vardır? Kısaca, en başta İŞÇİLER ile KÖYLÜLER vardır. Şu halde halkın örgütlenmesi deyince, doğrudan doğruya işçilerin ve köylülerin teşkilâtlanmaları akla gelir. Bunda en ufak bir aldanış, en gülünç veya en korkunç karışıklıklara yol açar.

Aşırı Lâpalis'in hakikati gibi gelse de tekrarlamaktan ve bir daha tekrarlamaktan yılmıyalım : Halkın teşkilâtlanması, halkın yani madde üretimi yapan yığınların, işçilerle köylülerin teşkilâtlanması olmalıdır.

Başka türlüsü olabilir mi? Bizde ve her yerde oldu, oluyor ve olacak.

Örnek verelim. «CUMHURİYET HALK PARTİSİ» herkesin dilinde kısaca «HALK PARTİSİ» dir. Zaten ilk adı sadece «HALK PARTİSİ» idi. Ama bu örgüt gerçekten «HALKIN» partisi oldu mu? Açıkçası, Halk Partisi Türkiye'deki işçilerin ve köylülerin teşkilâtı mıdır?

Hatır için, yahut süs için, lâf olsun diye konuşmıyalım. İlerici CHP'lileri küçümsemek, halka karşı besledikleri aşk duygusunda eksik bulmak ve kimseleri kırmak için söylemiyoruz. Bir oldu bitti olarak, Halk Partisi hiçbir zaman halkın partisi olmadı. Yani işçiler ve köylülerle birlikte kurulmadı, hattâ böyle olmak için de herhangi bir iddiaya kalkışmadı.

«Halk Partisi», bir sıra ilerici aydınların paravana rolünü oynadıkları ve tam halk dışı güçlerin perde ardından ağır bastıkları bir teşkilât oldu. Yani onun adı «HALK PARTİSİ» idi.

2 — **HALK İÇİN ÖRGÜTLENME :** Halk Partisi'nin halk için ve halk uğruna yazmadığı destan, dökmediği öykü kalmadı. Kürsülerde, kitaplarda herşey hep kıyasıya halk uğruna feda edilmiş göründü. İlkin «TÜRK OCAKLARI» nda, sonra «HALKEVLERİ» nde takım takım süslü hanımlar ve beyler arasıra köylere dek atlı, yaya, otomobillerle uğradılar. Dünyanın en parlak halkçı söylevlerini, en bilimcil halk sevgisi dolu sözcüklerle alkışlattılar. Yerine göre, yeni kurulan fabrikaların ürünlerine köylü yurttaşları alış

tırmak için, çantalarından çıkarıp köylüye sundukları şekeri yemesini veya kumaşı giymesini öğretmek istediler.

Bir zamanki «Demokrat Parti» (Türkçesi: HALKÇI PARTİ), sonra onun yerini tutan «Adalet Partisi» başka türlü halk aşıklığı gütmedi. Halk Partisi'nden daha baskın çıkmak için, benzin istasyonlarından ücra köylere doğru, kimi çarık giyip, kimi yalınayak yol aldılar. Halk için işkencelere katlanacaklarını ilân ettiler. Gezdikleri köyde, kentte fakir fukaranın ellerini sıktılar, sofralarına oturup çorbalarını kaşıkladılar. Böylece halkla birlik olmuş göründüler. Halk için yapmıyacakları şey yoktu.

Bununla birlikte, her iki parti de, büyük halk yığınlarını peşlerinde sürükledikleri, onları kurtuluşa kavuşturmak için savaştıklarını söyledikleri halde, ne gördük? Hiç değilse «ORTANIN SOLU» parolası atılmadan önce, bu halk fedaisi geçinen partilerden hiçbirisi, köyde ve kentte: Tefeci-Bezirgânların sömürüsüne karşı gerçekten çalışan halkı ÖRGÜTLEMEDİLER. İşçileri ve köylüleri hep çil yavrusu gibi dağınık görmekten rahatsız olmadılar.

Beride ise, Babil çağından kalma eşraf, âyan ve hacıağalar, dişlerinden tırnaklarına dek hem örgütlü, hem bilinçli tutuldular. Hele en kodaman kapitalist ve emlâk sahiplerini teşkilâtlandırmış bulunan Finans-Kapital, kanunların üstünde gizli davranışlar ve örgütlerle, her yerde hazır-nâzır bir güç oldu. Tefeci-Bezirgân örümcekleri, şehirde olduğu gibi, kasabada ve köyde dahi, «DEVLETÇİLİĞİMİZ» denilen örgütten yararlanıp yuvalarını sağlamlaştırdılar. Finans-Kapital'in güttüğü bu tefeci-bezirgân sınıfı, kendi kurduğu «DEMİRKIRAT» veya «KIR-AT» sembollü Adalet Partisi'ni değil, millî mücadele gelenekli Halk Partisi'ni bile pençesine geçirdi.

En sonunda, halk için belki çok iyi dileklerle kurulmuş bulunan Halk Partisi bile, «Memleketin efendisi» sayılmış köylüden, halktan kesinlikle tecrit edildi. Şimdi, «ORTANIN SOLU» parolasiyle bile, CHP halkı içine düştüğü Finans-Kapital açmazından kolay kolay kurtaramıyor.

3 — **HALK TARAFINDAN ÖRGÜTLENME:** Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde ilk Anayasa kurulurken, bir «HALKÇILIK PROGRAMI» düzülümştü. Millî Mücadele günleri o programı savunan milletvekilleri, çok ateşli nutuklar verdiler. Bu nutuklarda aynen: «Köylüler çarıklariyle ve oraklariyle, esnaflar önlükleriyle ve çekiçleriyle, işçiler kasketleriyle ve tulumlariyle» çağrılıyorlardı. Halk kendi kılık kıyafetiyle, kendisi olarak Millet Meclisi'ne, bütün devlet kuruluşlarına ve memleket idaresine girecekti. Girebildi mi?

Girse Türkiye'de yarım yüzyıldan beri demokrasi tabanına oturmuş ve memleket gerçekten kalkınmış, dünyanın en ileri ülkeleri sırasına girmiş bulunurdu. Olmadı.

Bugün Türkiye'de halkın teşkilâtlanması deyince, Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin tuttuğu yoldan işe başlanmalı. Türk milletinin o ilk heyecanlı realizmi canlanmalıdır. Halkın kendisiyle, halk için örgütlenmesi ancak ve yalnız HALK TARAFINDAN TEŞKİLÂTLAR kurulması ve bu teş-

kilâtların bütün ülkede ekonomik, sosyal, politik, kültürel, ve ilh. örgütlerde bilfiil denetlemeyi ve güdümü ele alması gerekir. Yoksa, «HALK» sözcüğü kutsal bir blöf gibi insanları aldatmak üzere kullanılmış duruma düşebilir.

Birinci Kuvayi Milliyecilerin bütün iyi dileklerine rağmen hiçbir şeyi en son duruşmada gerçekten HALK İÇİN yapamamış olmaları bir hakikattır. Bu ters sonucun baş nedeni: Hiçbir teşkilâtın (ne siyasî partilerin, ne ekonomik, sosyal ve askercil teşkilâtların) hiçbir zaman HALK TARAFINDAN, halk için, halkça yapılamamış bulunmasıdır. Halkın kendi aklıyla ve eliyle kurmadığı bir teşkilâta, kendi insiyatifini ve güdümünü vermesi beklenemezdi. Adı halk teşkilâtı değil, kendisi halk teşkilâtı olan bir örgüt, halk tarafından doğarsa, halk için düşünce ve davranışlar güçlenebilir.

Bu noktada HALKA GÜVENMEK birinci metoddur. Halk cahildir, yahut geridir, başaramaz, beceremez kuruntuları, hep halkı tanımamaktan ve kendine güvenememekten, yahut yalnız hacıağalarla Finans-Kapitalistlere güvenmekten ileri gelir. Halk teşkilâtı halktan başka herşeye dayanırsa, elbet ölü doğmuş olur. Yukarıki üç başlı, üç şarttan her üçü birlik olursa, doğacak örgüt halkın teşkilâtı olur. Bu üç şarttan birisi yarım kalsa, halkın teşkilâtı temelinden yıkılır.

TÜRKİYE'DE HALK TEŞKİLÂTLI MIDIR?

Bugün Türkiye'de tarihçe halkın, hattâ milletin öncüsü, objektif olarak (eğilimleri ve teşkilâtlanmalarıyla) İŞÇİ SINIFIMIZ'dır. İşçi sınıfımızın ekonomik örgütleri genellikle yerli yabancı gangsterlerin elindedir. Ne kooperatifler, ne sendikalar sürüyle yerli-yabancı ajanların ve casusların saldırılarından yakasını kurtaramıyor. İşçi sınıfımızın adına kurulan siyasî örgütler bile, teoride burjuva sosyalizminin düşüncesine pay veriyor: Pratikte küçük-burjuva sallantılarının aksak davranışlarına uğruyor.

Köylülüğümüz ise, 7 bin yıldan beri bırakıldığı dağ başında, kurda kuşa, cine şeytana ısmarlanmış bir şölen sofrasıdır. Teşkilât bakımından derisi yüzülmüş kızıl et gibi: Her mikrobun, her virüsün, her hastalığın, her illetin saldırısına açıktır. Köylülüğümüz, kangrene çevrilmek istenen çırıl çıplak bir örgüt yoksulluğu ve yokluğu içinde kıvrandırılıyor.

Çalışan köylü yığınlarımızın, velev kendi içinden yetişmiş gangsterler elinde olsun, kendisine az çok bir derli topluluk getirecek en ufak ekonomik örgütü, sendika ve kooperatifi yoktur. Ancak yeni yeni girişkinlikler deneniyor. Siyasî örgüt bakımından sahnemizde KÖYLÜ adını bile duyurmak istemeyen eğilimler at kosturuyor. Köylü adını, yazılı olduğu tahtadan silen, antika zorbalıkla modern faşizm kargaşası bir aldatmaca buldatmaca orta-oyunu önünde elimiz kolumuz bağlı duruyoruz.

Bereket oynadıkları orta-oyunlarında modern ve antika zorbalıklar, kendi gözü kararmışlıklariyle kendilerini halktan açıkça kopartıyorlar. Ve bu sersemlikleriyle öğünüp kasılıyorlar. «CUMHURİYETÇİ KÖYLÜ MİLLET PARTİSİ» bu beyinsizliğin son örneklerini verdi. Yüzde yüz Finans-

Kapital'in bir «KEŞ» ler partisi idi. Finans-Kapital, her ihtimale karşı böyle bir «Keş» ler topunu da alargada tutmak istiyor. Yerli yabancı Finans-Kapital adına, Hitlervarî perçemler takarak, Stalinvarî Kafkas gömlekleri giyerek, «ERGENEKON ARSLANLIĞI» satan bu sözde partinin adından başka hiçbir yerinde: ne «CUMHURİYETÇİ», ne «KÖYLÜ», ne «MİLLET» adına sığacak bir zerre yoktu. Entelicens Servis, yahut CIA Türkiye'de bir Hilâfet'in veya Saltanat'ın kurulması gereğine inandığı gün: Cumhuriyet'in yerine «ABDÜLHAMİT» istibdatlı «ULU HÂKANLIĞI», köylülerin başına 7 bin yıllık Şark Derebeğiliği anlamında «BEĞLİĞİ» geçirmekte birinci girişkin bu yeni «MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ» olabilirdi.

Böyle iken, Bölükbaşı'lar çağından kalma bir gelenekle o «Cumhuriyetçi-Köylü-Millet» sözcükleri demagojik bir etiket olarak sürüklenip duruyordu. Çok şükür, son kongresinde Nazilerin Gamalı-Haç'ına benzetilen Üç-Ay'ları (gizli polis şifresindeki üç aylı esrarcılığı) kendisine açıkça amblem yapamadıysa bile: Açıkça «Cumhuriyetçi» ve «Köylü» sözcüklerine dayanamayıp, onları bile adından çıkarıp attı.

Bütün bu örnekler ve sembolik tutumlar Türkiye'de nasıl halkın gerçekten teşkilâtlanmasına değil, adına bile, işçi ve köylü sözcüklerine bile düşman olunduğunu ispatlar.

Ona rağmen Türkiye'de halkla, halk için, halk tarafından kurulmuş örgütler yok mudur?

Bu yönde başlıca iki eğilim göze çarpıyor.

1 — **HALK PARTİSİ**: Pek eskidir. Geçmişteki uzun denemelerinden çıkmış acı sonuçlarla her gün biraz daha irkilerek karşılaşıyor. Bu SONUÇLAR yalnız CHP için acı değildir, memleket için büsbütün acıklıdır. Dünyada hiçbir yabancı baskısı altında kalmamak için Kurtuluş Savaşında zafer kazanmış Türkiye, Cumhuriyeti kuran Halk Partisi'nin elinde: 30 bin Amerikalının emrinde yüzlerce yabancı üssü olmak durumunda, sömürgeleştirme çabalarına açık alandır. O yüzden CHP içindeki ülkücüler: artık Finans-Kapital'in Türkiye yüzeyinde yaygın bir hacıağalar örgütü olmaktan kurtulma savaşındadır. «ORTANIN SOLU»: Birinci Kuvayi Milliyecilik denemelerinden güç almaya çalışması gereken bir RÖNESANS olsa, yakışır.

Böyle bir gelişme ancak köylere dek dağılmış CHP teşkilâtlarının ve CHP yedeğindeki örgütlerin içine ve güdümüne sayısız köylü yurttaşlar girerlerse gerçekleşebilir. Oysa, 27 Mayıs ertesi siyasî partilerin köylerde teşkilât kurması yasaklanmakla, binilen dal kesilmiş bulunuyor. Halk Partisi henüz bir «KÖYLÜ PARTİSİ» olmaktan çok uzaktır. Halk Partisi'nin üzerine geçmişteki yanlışların gelenek ve görenekleri çeki taşı gibi bütün ağırlığiyle çökmektedir.

2 — **İŞÇİ PARTİSİ**: Pek yenidir. Geçmişten kaynak almak şöyle dursun, dünün olumlu varlığından konu açanlar, daha dün Haysiyet Divanları ile parti dışına atılmak gibi sonuçlarla karşılaştılar. Bu sonuçlar yalnız TİP için değil, memleket için de acı olmaktan geri kalamazdı.

Dondurulmuş birkaç yüzbin oy, seçimden seçime milletin alınyazısını değiştirebilir miydi? Bu yönde epey ütopyalara yol açıldı. O yüzden TİP son iki kongresinde silkinmeye çalıştı. Artık burjuva sosyalizminin, Türkiye yüzeyinde kalmış yaygınca bir küçük-burjuva aydınlar örgütü olmaktan kurtulma çabası ciddiye alınmalıdır. BİLİMCİL SOSYALİZM tezleri, geçmişteki ülke ve evren denemelerinden güç almaya çalışan bir RÖNESANS eğilimi olmalıdır.

Ancak, kimi şehirlere ve kasabalara dek ve tek tük köylere dek benekler atmış bulunan TİP teşkilâtının ve TİP yedeğindeki örgütlerin içine pek çok işçi yurttaşlar da girip çoğunluğu ve güdümü bilfiil ele almadıkça, İşçi Partisi henüz bir PROLETARYA PARTİSİ olmaktan uzak kaldığını görmezlikten gelmemelidir.

Böyle açık sözlülükler kimi POLİTİKACILAR'ın hoşlarına gitmeyebilir. O gibilere hiçbir kötüleme ve kötümserlik sıçratmaksızın, eskilerin bir deyimini anmaktan kendimizi alımıyalım: «KİŞİ NOKSANINI BİLMEK GİBİ İRFAN OLMAZ»... Osmanlıcanın «İRFAN» sözcüğü çok derin anlamlıdır: İRFAN: İnsanın yalnız BİLDİĞİNİ değil, BİLMEDİĞİNİ de rahatlıkla BİLİNCE çıkarması demektir. 7 bin yıllık gelenekcil DOĞU medeniyetleri için de, 5 yüz yıllık en modern BATI medeniyeti için de «İRFAN» bilimin en yüce basamağıdır. İnsanı alçaltmaz, tersine en sağlam gelişime eriştirir, «ERMİŞ» leştirir.

Kişi için gibi konmuş görünen irfan prensibi, gerçekte, toplum insanı ve teşkilâtlar için doğrudur. Türkiye'de gerçekten ve içten inançla HALK ÖRGÜTLERİ uğrunda yola çıkmış olanlar yalnız «BİLGİN» olmakla yetinirlerse, halk onlara «BİLGİÇ» damgasını vuruverir. Noksanlarımızı bilincimize çıkarmak, bizi daha eksiksiz kıldığı ölçüde güçlendirebilir. «Bilgiçlik» taslamaktan kurtarıp, «bilginlik» ten çok üstün olan «ÂRİF OLMAK» mertebesine yeter.

Eksik gediklerimizi bize gösterenler, ÖZ DÜŞMAN'larımız bile olsalar, onlara en derin teşekkürlerimizi borçlu oluruz. Yanlışımızı göstermekle, mânen veya maddeten ölmedikse, yanlışlarımızı düzeltmemize, olgunlaşmamıza, daha güçlü yaşamamıza yol açtıkları için, düşmanlarımız bize en büyük DOSTLUĞU yapmış demektirler. Uyarmak, uyandırılmak gücümüze gitmemeli. Acı da gelse, hoşumuza gitmeli. Hekimlikte «ACILAR» iştiha açıcı sayılırlar.

HALK ÖRGÜTLENMESİ İÇİN PRATİK TEKLİFLER

Türkiye'de, halkı teşkilâtlandırmanın pratik yollarını araştırmak için çaba ve söz harcıyanlar azınlıkta kalıyor. Var olandan daha iyisi olamıyacağı mı düşünülüyor? Yoksa olmıyan örgütü yaratmaktansa, olana buyurmak mı daha kolay geliyor?

Bulunanlardan daha iyi veya daha başka örgüt olamaz, demek, varolan teşkilâtların gelişemiyeceklerini, dolayısıyla ÖLÜ olduklarını, hattâ yaşarken gömüldüklerini öne sürmektir. «Buyurma kıvancı» na gelince, buyur-

mak için bile ortada gerçekten buyurulmıya değer bir şeylerin bulunması değil midir?

Demek, her bakımdan, Türkiye'de halkın en verimlice örgütlenmesi uğrunda düşünce ve çaba harcamaktan çekinmek yersizdir. O yersiz durumda kalmamak için üzerinden vakit te geçmiş bulunsa, yapılmış kimi «TEKLİFLER» i iki sözcükle anmak gerekiyor. Çünkü, o yapılmış teklifler eski ve anı biçiminde de olsalar, onları zaman aşmış, ama olaylar henüz aşamamış görünüyor. Hele o tekliflerin gördükleri «MUAMELE», anılmalarını büsbütün gerektiriyor.

O tekliflerin, hiç değilse yirmi otuz yıldan beri Türkçede yazılı, basılı biçimleri, kitapçıkları, kimi kişilerimizin elindedir, ellerinde bulundurmıyanlar da, isterlerse, kolayca bulabilirler. Onları, işveren sınıfı yasaklamadığına göre, «solcuların» sansür etmelerinde yararlılık bulunmamalıdır. En gaddar ve satılmış Finans - Kapital zılgıdı altında bile o teklifler, uğradıkları haksız provokasyonlardan ve uzun kovuşturmalardan sonra «kılıcının hakkına» BERAET etmişlerdir. Burjuvazinin bile en anti - demokratik kanunlarla YASAK edemediğini, halkı sevenlerin, halk örgütlenmesini istiyenlerin kendi kendilerine yapmaları inanılır şey olmamakla birlikte, bizde olagandır. Şarkta her «Sahip - zuhur» tarihin birinci yılını kendisiyle başlatır.

Yapılmış her teklif, adı üstünde, en sonunda bir «teklif»tir : Kabul yahut reddedilebilir. Yeter ki kabulü de, reddi de teorice ve pratikçe işlenerek yapılmış olsun. Yapılmış her teklifin bütün iddiası : Yapılabilecek başka binlerce teklife bir ek veya başlangıç olmaktır. Nasıl, «Bundan önce teklif yapılmamıştır» denilemezse, tıpkı öyle : «Bundan sonra başka teklif yapılamıyacaktır» dahi denemez. Netekim, yapılmış ve yapılacak başka teklifler olur diye, yapılanları elinin tersiyle itmiye bile tenezzül etmemek pozları, ne bir ülkeye, ne bir kişiye hiç bir şey kazandırmaz. Olsa olsa, açılacak yolu, bir süre daha molozlarla tıkar.

1 — Gelişigüzel hevesle değil : Bir ömür boyu deneme ile özetlenmiş olmak, 2 — Benzerlerince nedense bir türlü aşılmamış olmak, 3 — İstenirse her zaman bulunmak... gibi üç niteliği bulunan bir kaç teklifi işaret etmeden geçmiyelim :

A — 1935 yılı «İŞÇİ SINIFININ SOSYAL VARLIĞI», «EMPERYALİZM - GEBEREN KAPİTALİZM», 1937 yılı «DEMOKRASİ : TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKASI» gibi «Marksizm Bibliyoteği» ve «Emekçi Kütüphanesi» serisinde yayınlanmış incelemeler oldu. Bunlarda, Türkiye'nin nasıl bir FİNANS - KAPİTAL temeli üzerine oturtulduğu ve o temele göre hangi strâtejik ve taktik mücadele parolaları ve biçimleri gerektiği, ekonomik ve sosyal Türkiye orijinalitesi içinde örnekleriyle verilmiş bulunuyor. Parola : «ANTİ - EMPERYALİZM - ANTİ - FEODALİZM» dir. Aşama : «DEMOKRATİK İNKILÂP» (yeni sözcüklerle : «Demokratik Devrim») dir. Gerekçeleri birliktedir.

B — 1954 yılı «KUVAYIMİLLİYECİLİĞİ» gerekçesiyle «SİYASETİMİZ» örneklemesiyle VATAN PARTİSİ kuruldu. 1957 seçimlerine katılıncıya dek,

bu proleter TEŞKİLÂTI'na karşı yapılmadık provokasyon ve baskı bırakılmadı. 1960 yılına dek adını duyurtmamak üzere (Amerikan Dışişleri Bakanı Türkiye'ye geldiği gün adı ve özü şantaj aracı gibi kullanılarak) o proleter örgütüne katılanlar gün ışığı gösterilmiyen karanlık yeraltı hücrelerinde işkencelere uğratıldılar. 2 yıl sonra İstanbul 2 nci Ağır Ceza Mahkemesince BERAET ettirildiler. Filizi kaplı VATAN PARTİSİ TÜZÜĞÜ ve PROĞRAMI geri alındı.

V. P. Tüzük ve Programının özelliği şudur: Bir işçi partisi bugün iktidara gelirse, akşama kalmadan ne yapılabilecekse onlar, açık olaylar ve rakamlarla verilmiş tekliflerdir. Genel teorik gerekçelere hiç kaçılmamıştır. Yalnız hemen yapılabilecek çözümler öne sürülmüştür. Hiç bir çözüm, ÖRGÜTLENME dışında ele alınmamıştır. Bütün çözümler, ilk sözünden, son sözcüğüne dek birbiriyle organik (örgütcül) bağlarıyla bağlıdır.

Ona rağmen, Türkiye'nin orijinalitesi üzerine işlenmiş teorik araştırmaların kompleksliğinden yılgın görünerek uzak duranlar, o aşırı basitleştirilmiş pratik uygulama tekliflerinin semtine bile uğramamıya özel özen gösterdiler. Oysa Vatan Partisi, hiç bir şey yapmadıysa, Türkiye'deki 30 yıllık sosyal güreşin deneylerini platformlaştıran bir ideolojik taban koydu. O taban üzerinde en ufak tercüme ve aşırma korkusu taşımıyan **«genel durum muhasebesinden»** yola çıktı. Türkiye'de «DEMOKRATİK İNKILÂP» aşamasındaki TAKTİK karakteristiğe uygun teklifleri işledi: Demokrasi, orada bir genel lâf değil: Elle tutulur «HÜRRİYETLER» biçiminde verildi. «ENDÜSTRİ» konusunda «İŞÇİ SINIFI» problemi, «TOPRAK» konusunda köy ve köylülük problemleri, «İŞSİZLİK ve PAHALILIK» makanizması ile popülarize edilerek çözümlere bağlandı. Terim tekerlemelerinden uzak kaldı.

Bütün bu uzun yıllar boyu aranmış, taranmış konular, hep «söylenmemiş söz söylemek» hevesile atlanınca, ister istemez bütün iyi dilekler ve coşkun «devrimci» atılganlıklar köksüz, boşlukta ve güdük kalmaktan kurtulamadı. Kimse çıkıp, anormalliğe değmeyince, kimsenin kaşı gözü için kelleyi koltuğa almamış olanların, her türlü küçük burjuva «tevazu» maskaralıklarına metelik vermeksizin, sorumluluk görevini bir yol daha yerine getirmeleri gerekti.

C — 1960 yılı 27 Mayıs sonrası, «kediye göre budu» bir «DEVRİM» önündeydik. «Dur bakalım, nâpıcak» denilemezdi. İşte orada «AŞAMA» yeni bir momentteydi. O momentin aktörlerine sunulan biri genel, ötekisi özel iki «MEKTUP» yahut «LÂYİHA», sonradan basıldı: «İKİNCİ KUVAYIMİLLİYECİLİĞİMİZ». En karmaşık gelen tarih tezinin: O andaki strateji ve taktik aşamaya karşılık düşen uygulaması, ilkokula giden çocukların anlıyabilecekleri dille yapıldı. Türk Ordusunun «DEVRİMCİ» geleneği, Türkiye gericiliğinin altta güreşen pehlivanlığı tarihcil nedenleriyle göze batırıldı.

Ekonomi açısından, Türkiye'deki ve dünyadaki Finans - Kapital oyununun bizi ve dünyayı hangi açmazlara soktuğu, resmî istatistiklerin rakamlı diliyle teker teker açıklandı. Bir yıldır Batı dünyasını Sırat köprüsü üzerin-

de sallandıran DOLAR-ALTIN oyunu sekiz yıl önce Türkiye'deki anomalileri ve yeni sömürge belirtileriyle sayılıp döküldü. «BAĞIMSIZLIK» üzerine koparılan kuru gürültülerin, bön kişileri oyalamıya yarıyan bir kayıkçı dövüşü olduğu, olaylarla «saptandı - saplandı».

Ancak bütün o iki kere iki dört ederce kesin açıklamalar, hemen HALKI ÖRGÜTLEME yörüngesine oturtuldu. 27 Mayıs «İKİNCİ KUVAYIMİLLİYE» denilen «Demokratik İnkılâp» idi. Atatürk devrimlerinin savunucusu olmakta samimi ise, tıpkı BİRİNCİ KUVAYIMİLLİYE denilen «Demokratik Devrim» üzerine Mustafa Kemal'in yaptığı gibi, Türkiye'de yeni bir SİYASÎ PARTİLER ayarlamasına gidilmesi gerektiği örnekleriyle anlatıldı.

«Bâlâdan EMİR» alır almaz, ansızın sahneyi tutuveren «SOSYALİZM» in «keskin nişancıları» bile söylenenleri kös dinlemişçe kulaklarının ardına attılar. 27 Mayıs, sistemli kaçamaklarla, önceden haber verildiği gibi «Gürsel'i götürdü» geriliğin antika ve modern kumunu çökertti. Yeni momentin durgun havasına göre yeniden teorik aydınlatmalar konağına girildi. Türkiye'de neden «HER ŞEY VATAN İÇİN» denilirken, «HER ŞEY ŞİRKETLER İÇİN» olduğu, 30 yıl sonra bir daha bir daha tekrarlandı. «TARİH-DEVRİM-MEDENİYET» kitabını çok **koyu** bulanların boğazlarına lâyık bir **sulandırış** ile «TÜRKİYE'DE KAPİTALİZMİN GELİŞİMİ», Türkiye'de iki yüz yıldır «Morçilik» edilmiş müzmin «Demokratik Devrim» illetinin içyüzünü şöyle özetledi:

«Türkiye'de 1863 ten 1908 devrimine dek geçmiş 45 yıl içinde 5 şirket kurulmuştur. O 5 Finans-Kapital yuvacığı, koca İmparatorluğun başına gereken suyu dökmiye yetmiş artmıştır. Çünkü o 5 şirketin ardında ve içinde pusu kurarak TRUVA ATI gibi Türkiye kalesini fethe gelen ve kale içindeki BEŞİNCİ KOLLA, yâni Bâbil çağından armağan kalmış TEFECİ-BEZİRGÂN sermaye ile her türlü İŞBİRLİĞİ ve ELBİRLİĞİ yapan FİNANS-KAPİTAL hazretlerinin arkasında, halkın «YEDİ DÜVEL», Osmanlı ketebesinin «DÜVEL'İ MUAZZAMA» dediği BATI KAPİTALİZMİ yatıyordu» (s. 79).

Bugün hâlâ deryalar gibi «İktisatçı geçinen ülemâmızın, Türkiye'de yüzlerce şirket har vurup harman savururken bile, yerli bir Finans-Kapital bulunmadığını ısıtıp ısıtıp temcit pilâvı ettikleri gözönüne getirilsin. Devrim strateji ve taktiğinin alfabesi olan SOSYAL SINIFLAR konusunda neden öyle domuzuna ezbere atmasyonculuktan kurtulamadığımız kendiliğinden anlaşılır. Sınıf ilişkilerini net görmiyenlerin ise, sınıf ÖRGÜTLERİ'nde ve HALK TEŞKİLÂTLANDIRMA işinde sade suya formül tekerlemelerinde şaşılacak bir yan kalır mı?

Kimsenin kusuruna bakılmasın. «Aman, çevirin kazı yanmasın, devletim uyanmasın». Derken 1964 yılına gelindi. Bir taşra sol dergisinde (Çaltı'da): «Silâhların tenkidine varmıyacak tenkit silâhı» ile Türkiye İşçi Partisi'ndeki eksik gediklere şöyle değilecek olundu. «Vay, sen misin, zât'i şâhanenin nefs'i hümâyûnlarına toz konduran»? Öyle sayıldı; Çaltı kapattırıldı. Asıl teklifler «UYARMAK İÇİN UYANMALI, UYANMAK İÇİN UYARMALI» adlı penbe kaplı kitapçıkta, neredeyse, rica yollu yayınlandı. Hiç kimsenin «TAHT'I

BAHT'I OSMÂNÎSÎ» konu değildi. Tersine «01 saltanatın yerinde yeller esmemesi» için yalvarılıyordu.

İŞÇİ PARTİSİ teşkilât olarak, ciddiye alındı. Hemen gerçekleştirilebilecek açık, seçik teklifler denendi. Tekliflerin özeti : İşçi sınıfımızla, köylü yığınlarımızın ekonomik ve politik örgütlenmelerine yarıyacak zincirleme çözüm parolaları ve davranış biçimleri üzerineydi. Amerikan emperyalizminin «Barış Gönüllüleri» köy imamının karısının neleri sevdiğini jurnal ederken, niçin «İŞÇİ GÖNÜLLÜLERİ» ve «KÖYLÜ GÖNÜLLÜLERİ», «HALK GÖNÜLLÜLERİ» örgütlenmesin idi?

TİP içinde «Bizi köyde öldürtmek istiyor» fobisi «uyandı». TİP dışında büyük «STRATEJİ» manevralarından kimseye «KAFASINI KAŞIYACAK» vakit kalmadı. Tekliflerse, öldürücü değil, yaşatıcı olabilirlerdi : Gerçek strateji ve taktik aşamasının elle tutulur yerli malı uygulamaları idi. İçlerinde yapılamıyacak, yahut «yüksek teori» ye aykırı hiç bir şey gösterilmedi. Tekliflerin kendileri dışında kalmış küçük burjuva eğilimleriyle, akla sığmaz allerjiler kışkırtıldı. Tekliflerle, sanki pişmiş aşa su katılmıştı. Üzerlerinde bir an pratikçe durmıya kalkışanlar, Tanrı Zeüs'lerin görünür, görünmez oklarıyla yıldırımlandılar. Ve konu güme gitmiş duruma sokuldu.

Bu kısa olduğunca nankör hatırlatmayı neden yaptık? Belki zararın neresinden dönülürse kâr olur diye. Öylesine elle tutulur konular, belirli sürelerce hasıraltı edilemez değildirler. Marx usta ona «SUSUŞ KUMKUMASI» (conspiration de silence) demiş ve geçmiştir. Yakınmıya değmez. Batıda, «SUSUŞ KUMKUMASI» denilen davranışa ne denli eskiysek o denli alışığızdır. Türkiye'de halktan ve devrimcilerden gelen her dilekçenin üzerine oturuvermek, yüzyıllardan beri uygulanır. Bizim antika «Erbâb'ı umur» umuz : Heybet versin diye takındıkları kavuk, cübbe ve pozlarıyla, hasır üstündeki şilteye oturup, halkın dileklerini dinlerlerdi. Hoşlarına gitmiyen şeyleri, oturdukları hasırın altına iteleyi iteleyiverirlerdi. O «Büyük adam» ların o denli «Büyük işleri» vardı ki, birtakım «Neydiğü belirsiz» lerden veya «Başıbozuk» lardan iletilmiş ufak tefek tekliflerle değerli vakitlerine kıyamazlardı. Böyle battı Osmanlı İmparatorluğu.

Sosyalizmin Krallarına, İmparatorlarına, Komutanlarına, Başbuğlarına selâm olsun. İkinci Emperyalist Evren Savaşından önce ve sonra yapılmış halkı örgütleme tekliflerini sağlı, sollu insanlarımız, artık «susuş kumkuması» kesilip «hasıraltı» ediş büyüklüklerinden sakınsalar hem halkımız için, hem kendileri için iyi olur sanıyoruz. Her teklifi yapan «HASIM» olsa ve «Karınca» kadar önemsiz de bulunsa gözden kaçırmamalı. İşimize gelmese bile, belki daha olumlu çağrışımlara kapı açar. Halkımızın «Hasmın karınca da olsa önemse» sözü boşuna tutmamıştır.

Ekonomi ve politik alanda HALKI TEŞKİLÂTLANDIRMAK üzerine şimdilik başka TEKLİF yapmıyoruz. Unutulmuş geçenleri diriltmekle işe başlanabilir. Geçmiş teklifler yanlışsalar, düzeltilirler. Eksikseler, tümleştirilebilirler. Yoksalar, bile var edilebilirler. Ancak onları hiç olmamışa döndür-

mek, bugünkü HALK ÖRGÜTLENMESİ boşluğunda direnmiye varır. Görülebildiği kadariyle, henüz MİNİMA PROGRAM üzerinde eski teklifler düzeyine varılamamıştır. O yüzden varılmamış bulunan düzey bir türlü aşılamıyor. Onları aştık sanısıyla gösterilen pehlivan atılışları, boşlukta tehlikeli perende atmıya benziyor.

Niye elde hazır ve kendine göre sınanmış tutamaklar varken eli boş kalmalı? «Daha iyi» ortaya konulmadan, «Az iyi» düşmanlığı kime yarar? Yeni SENTEZ mi aranacak? Evet, her sentez elbet eski tezle anti-tezin inkârıdır. Ama bu «İNKÂR»: Eski tezle anti-tezin sübjektif mantıkla yok sayılması değildir: Objektif gerçekliğin gelişimi içinde maddeci diyalektikle, yâni TENKİT silâhile inkâr edilmek ciddiye alınabilir. Yoksa, ortada ne prensip, doktrin ve ne de düşünce ve davranışın gelişimi olamazdı.

HALK ÖRGÜTLERİNİN YÖNELİŞİ

Bugün, halkı örgütleme yolunda, ÖRGÜTLENMENİN KENDİSİ bir yana bırakılmış, örgütlerin YÖNELİŞ'leri, DAVRANIŞ'ları kızışkın tartışmalara konu ediliyor.

Doğrusu, yönü ve davranışı belirsiz örgütün olması ile olmayışı arasında büyük ayırt yapılamaz. Bu bakımdan, tek yanlı kalmamak şartiyle, yönün yakıcı önemi üzerinde durulmalıdır. Bunun en iyi örneği, büyük gürültülerle ortaya atılan bir zamanki YÖN dergisinin, Türkiye'de YÖNSÜZLÜĞÜ fikirleştirmeye kalkması yüzünden uğradığı sonuçtur. Dağ bir fare doğurmuştur. Çünkü, adı YÖN olan bu dergi, daha doğarken, kadroculuk adını alan bir LUMPEN İDEOLOJİ'nin (Paçavra Fikriyatın) «Devletçiliğimiz» üzerine kıvırdığı süprüntülük düşünceleri, gençliğe ve devrimciliğe neredeyse «Üstad» yönü diye yutturmıya çalışmıştır.

O yüzden, daha satışı yerinde iken SOL yanda kendisince bir küçük burjuva «Hayır-Şer» felsefesi yapmış, sosyalistleri «İyi-Kötü» ayrımında parçalamış, kırk yıllık satılmış ajanları ülkü kabadayıları gibi piyasaya sürmüştür. Böylesine **yönsüz** bir davranışın, herhangi sağlam temelli bir **ÖRGÜT** yaratması şöyle dursun, doğmuş örgütleri, yönsüzlükler içinde yozlaştırıp soysuzlaştıracağı kendiliğinden belliydi. Ve öyle de oldu. «Ne kendi eyledi rahat.. ne düşünceye verdi huzur...»

O sapıtma madalyasının öbür yönü de ÖRGÜT dışında, YIĞIN ve BİLİNÇ TEŞKİLÂTI ötesinde, fizik ötesi hakikatler aranışını andıran yön iddiaları olur. Bizde her önüne gelen, öyle sanıyor ki: Teşkilât kurmayı herkes, çarşıda mal satın almakta olduğu gibi, anadan doğma bilir. Onu bilir de, teşkilâtın yönelişinde kimse ne yaptığını bilmez. Teşkilât ile yönelişi birbirinden nasıl ayrılabilir? Orası hiç açıklanmaz. O zaman, ne YIĞIN ÖRGÜTÜ, ne BİLİNÇ ÖRGÜTÜ bir türlü yörüngesine oturamaz. Birtakım düzmece tarikat şıhları, yığından bıçakla kesilmişçe kopuk, teoride büsbütün yırtık pırtık teyelleme müritçikler, ortalıkta «Hu!» çeker dururlar.

Oysa, modern çağdayız. 14 yüzyıldan beri bizim Hazret'i Muhammed «Hâtemel Enbiyayım: Peygamberlerin Sonuncusuyum!» demeği bilmiştir. O gün, bugün, sihir, büyü, nefes bitmiştir. Bilinçli ÖRGÜTE dayanmıyorsa, kimse kimsenin «Keramet» ine inanmıyor. İnsanca yanyana, yahut karşı karşıya gelip, düşünce ve davranışların ölçülüp tartışılması gerekiyor. Delideryalı «cezbe dervişliği antika yıkılış çağları için ağrı kesici bir içki idi.» Tek başına varlık: «Ya Allah, ya Şeytan» eskidenmiş. Bugün tek başına kişiye ya «ANARŞİST», yahut «KAÇIK» deniyor. Bir kişiyse, en az bir kişi daha bulacak; üç kişiyse, mutlak bir araya gelip belirli ÖRGÜT'ün düşünce ve davranış DİSİPLİN'ine uyacak. Yoksa, devenin kuyruğuna dönülür. Kırk yıl, ne uzanılır, ne kısalınır.

İşin modern maddeci diyalektiği unutulmamak şartiyle, ortadaki örgütlerin yönelişleri doğrultusunda araştırmalar, her zaman yapılabilir. Ve bu araştırmalar, küçük burjuva yırtınmalarına düşmemek, dozunu kaçırmamak şartıyla, kimsenin tekelinde sayılamaz. Birçok düşünce ve davranışları, birçok ikirciliklerden, sallantı ve iğreltilerden kurtarmak birinci problem olur. Netekim, başlıca ikircilikler, sallantılar ve iğreltiler, halkı örgütlemenin STRATEJİ ve TAKTİĞİ üzerinde odaklaşıyor.

Bugün Türkiye bir «Devrim» içinde mi bulunuyor?

Bunu ciddi ciddi soran akıllı gençler çok.

Dünya bir bunalımlar ve devrimler çağı içindedir. Türkiye o dünyanın bir parçası olarak: Bunalımlar ve devrimler çağı içinde yaşıyor. Ancak, öyle bir böyle genel bir çağda olmak başka şeydir; o çağın özel DEVRİM KONAĞINI yaşamak başka şeydir.

Bulunduğumuz çağda, arka arkaya bir sıra, hattâ bir sürü bunalımlar ve devrimler oldu, oluyor, olacak. O devrimlerin kendileri ayrı konaklardır; o devrimler arasında da bir sıra, hattâ bir sürü durgunluk, birikme ve evrim konakları geçer. O birikim evrim konakları da başlı başlarına ayrı konaklardır. Şimdiki (diyelim: 1969 Nisan 10 günü) Türkiye bir atlıyan DEVRİM konağında mıdır, yoksa biriken EVRİM konağında mıdır?

En son 27 MAYIS olayı geçti. O bir DEVRİM konağı adını alabilir. Üretici güçleri, yani: İşgücü ile teknik gücü engelliyen üretim ilişkilerini (domuzuna sömürü ve sosyal haklara baskı düzenini) az çok düzeltti. Cinayet sayılan «Sosyalizm» eğilimi 27 Mayıs ardından az çok bilince çıktı. Bu bakımlardan 27 Mayıs'ı, «kediye göre budu» bir devrim saymamak yanlıştır.

27 Mayıs nasıl bir devrimdir? «DEMOKRATİK DEVRİM» dir. 27 Mayıs «MİLLÎ» midir? Bütünüyle milleti kapladığına göre millidir. Gerçi millet, AKTİF davranışı ile devrim AKSİYONUNA kalkışmadı. Ama, genç ordu güçlerinin kollektif aksiyonuna, önce iyimser tarafsız kalışiyle, sonra yeni Anayasayı benimseyişi ile, yapılmış, İKTİDAR değişikliğine, yâni zorlu devrime millet OY verdi. O bakımdan da, 27 Mayıs, Mustafa Kemal'in güttüğü Birinci Kuvayımilliye, Birinci Kurtuluş Savaşı adlı «Millî Demokratik Dev-

rim» in açtığı yolda, İkinci Kuvayımilliyecilik, yahut İkinci Kurtuluş Savaşı, yahut «YENİ KURTULUŞ MÜCADELESİ» diyebileceğimiz «İkinci Millî Demokratik Devrim» in bir konağı olmuştur.

Şimdi 27 MAYIS olayının neresindeyiz? Herhalde «DEVRİM KONAĞI» içinde değiliz. Bunu anlamak için Büyük Millet Meclisine bir göz atmak bile yeter. Bir ara İsmet İnönü'yü ayakta dakikalarca alkışlıyarak bir kurtarıcı (27 Mayıs Devriminden kurtarıcı) olarak selâmlıyan, Paşa'nın çizmesini yalıyan Finans-Kapital Partisi, ilk fırsatta, Washington'dan işareti alır almaz, önce Paşa'yı alaşağı etti. Sonra «MİLLÎ BİRLİK KOMİTESİ» geleneğini sürdüren Tabiî Senatörleri Anayasaya aldırmaksızın «DEMİRKIRAT» ın nalları altında çiğnemiye çalışıyor.

Öyleyse, geçirilmiş kısa 27 Mayıs devrim konağından ötelerdeyiz. Sonra gelen 9 yıllık birikiş ve EVRİM konağındayız. Onun için şimdi, bir devrim konağı stratejisini, yahut devrim konağı taktiğini uygulanır görmiye kalkışamayız. Hiç değilse doğrudan doğruya, dolaysız «DEVRİM» görevleri ile karşı karşıya bulunmuyoruz. Sosyal açıdan devrim mücadeleleri, devrim teşkilâtları, devrim parolaları (son zamanlar: «Soğan» benzeri deyimiyle «Slogan» ları) ve devrim biçimleri günün TAKTİĞİ olamaz.

Hangi OBJEKTİF durumdayız? Biriken EVRİM konağındayız. Bu birikim, çıkış yükseliş halinde midir, iniş alçalış halinde midir? Bu tartışılabilir. Dünya gidişiyle çok canlıca esinlenen GENÇLİK hareketleri bakımından çıkış, yükseliş eğilimindeyiz. Gerçek sosyal devrimin ancak büyük YIĞIN hareketi ile motorunu bulacağı düşünülürse, işçi ve köylü yığınlarımığın henüz gençlik ölçüsünde bilinçli ve enerjik bir davranış gösterdiği söylenemez. Yalnız, gangster sendikacılar elinde bile ekonomik hareket ve grevlerin gelişmesi, yer yer toprak meselesinde köylülerimizin bilinçli yurttaşlık haklarını savunma girişkinliklerine tek tük te olsa katılmaları özel bir karakter kazanıyor.

EVRİM konağında strateji denildi mi, sırf strateji olarak (Kesin anda karşıt güçlerin en zaif yerine, ileri güçlerin irisini yığma) ana prensibi elbet başta tutulur. Ancak: «KESİN ANI SEÇMEK - KESİN VURUŞU YAPMAK» konu değildir. Onun için: STRATEJİ İÇİNDE TAKTİK ve TAKTİK OLARAK TAKTİK biçimleri parolaları günün konusu olur.

STRATEJİ İÇİNDE TAKTİK: Bize, evrim konağının ÇIKIŞ basamağında mı, yoksa İNİŞ basamağında mı bulunduğumuzu araştırıp gösterir.

TAKTİK OLARAK TAKTİK: O iki basamaktan hangisine en uygun düşecek MÜCADELE ve TEŞKİLÂT BİÇİM'lerini ve PAROLA'larını, önce BİZE uygulama yollarını belirtir, sonra YIĞINLARA benimsetme ve benimseme yollarını belirtir.

Türkçeye «İKİ TAKTİK» adlı kitapçılık çevrildi çevrileli, onu yeni okudukları için tebrik edilmeleri gereken sosyalistlerimiz arasında, sosyalizmin o açıdan teorisi ve pratiği üzerine epey eleştiriler geçti. Bu tartışmaların

hepsini izliyebildiğimizi söyliyemeyiz. En göze çarpanlarından, görebildiğimiz kadariyle yetinerek hepsine bakınca iki eksik gözümüze çarpıyor :

1 — Herşeyden önce, yukarıda değindiğimiz gibi, meselenin KONULUŞU net olmuyor. Doğru ve yanlış KONULAR'dan çok, yenilmiş veya yenmiş KOYANLAR önem alıyor. İki şey birbirinden ayrılamazsa da, karıştırılmamalıdır da.

2 — Sonra, STRATEJİ AŞAMASI der demez, herşey kendiliğinden çözümlenivermiş gibi düşünülüyor. Oysa, her strateji aşamasının her ülkede, her çağda ayrı ORİJİNALLİĞİ önem kazanır. Bu orijinalliğe damgasını vuran SOSYAL SINIFLAR karakteristiği genel formüllerle geçiştirilemez. Az çok «Uzun ömürlü, çok sabırlı», epey nankör derinliğine araştırmalar ister. Hiç değilse devrimci kadro, o araştırmalarda önü sonunu tutar düşünceli ve davranışlı olmalıdır.

«DEMOKRATİK DEVRİM» parolası üzerinde durulması çok iyi oldu. Bir yanda kişi çekişmesi gibi gösterilmek istenen düşünce ve davranışların ÇERÇEVE'sini olsun açıkladı. Öte yandan, düşünce ve davranışların belirli disiplinle konulup çözülmesine kapı açtı. Ayrıca, her parola gibi : Basit bir formül olarak, hele aydın gençler arasında çabuk ve kolay tekrarlanması olaganlaştı.

Bununla birlikte stratejide olsun taktikte olsun : PAROLA, dört başlıca elemandan yalnız bir taneciğidir. O parola mutlak bir BİÇİM veya MUHTEVA (ÖZ) kazanmalıdır. O parola ile biçim, mutlaka MÜCADELE ve TEŞKİLÂT elemanlarına eksiksizce ve sağlamca kavuşmalıdır. Yoksa, bir parola ile, ordusuz, kurmaysız, haritasız, taktiksiz, yedek güçsüz bir «Başbuğ» un büyük bir meydan muharebesini kazanabileceği, en azından tuhaf bir şövalyeliğe düşülmüş bulunulur.

Türkiye'de sosyal düşünce ve davranışlar üzerine yapılacak eleştiri ve tartışmaları yörüngesine oturtmanın zamanı gelmiştir. Ne demek istediğimizi aydınlığa kavuşturmak için, en azından şu noktaları ayrı birer konu olarak işlemek yararlı olacaktır :

1 — Klâsik anlamiyle strateji ve taktik nedir?

2 — Askercil ve sosyal strateji - taktik ayırtları nasıl olur?

3 — Sosyal strateji planları nelerdir?

4 — Sosyal taktik planları nelerdir?

fuat fegan

kıbrıs meselesi

Bu mesele, gerek Türkiye'de gerekse Kıbrıs Türkleri arasında, şimdiye kadar gereğince objektif ölçüler içerisinde ortaya konmamıştır. Zaman zaman belirli konularda doğru yargılar ileri sürülmekle beraber, meselenin özü bulanıklığını korumaya devam etmektedir.

Meseleye bir aydınlık kazandırabilmek için, herşeyden önce, yakın geçmişimizin olaylar zincirindeki halkaların gerçekte oldukları gibi ele alınıp incelenmesi gerekmektedir. Yâni, geçmişin esaslı bir eleştirisi yapılmadan, önümüzdeki yıllarda yine bocalamamızın ve geçmişteki hatalara yeniden düşmemizin önüne geçilemez.

Bu yüzden incelemenin kronolojik yönü ağır basacaktır. Yalnız, konuyu fazla dağıtmamak için, olayların yoğunlaştığı 1955'ten sonrası inceleme konusu yapılmıştır. Daha önceki yıllarda olup bitenler de şüphesiz çok önemlidir.

Örneğin, EOKA hareketinin amacı olan Enosis, Kıbrıs Ortodoks kilisesinin daha 19 uncu yüzyıldan beri güttüğü politikadır. Diğer taraftan, Türk cemaatinin İngiliz politikasına âlet ettirilmesi de yeni değildir. İngilizler, adada bulundukları yüz yıla yakın süre içinde, bu politikayı daima uygulamışlar ve başarı da göstermişlerdir. 20 nci yüzyılın ilk yarısı bunun sayısız örnekleriyle doludur.

***

1950'lerde dünya soğuk harbin en kızgın dönemini yaşamaktadır. Diğer taraftan, Millî Kurtuluş Savaşları her tarafı sarmış durumdadır. Asya'da, Afrika'da, Lâtin Amerika'da düzinelerle ülkede aynı anda kurtuluş savaşları yürütülmekte, köhnemiş emperyalist uşağı rejimlere karşı ihtilâller olmaktadır.

Ortadoğu ülkeleri de bu fırtınanın dışında değildir. İran'da, Mısır'da ihtilâller olmuştur. Daha önce, Arapların yenilgisiyle ve emperyalizmin Ortadoğu'daki kalelerinden biri olacak olan İsrail devletinin doğuşuyla sonuçlanan Arap - Yahudi savaşı ise, Arap milliyetçiliğini büsbütün alevlendiren bir unsur olmuştur. Oysa emperyalizmin Ortadoğu'da hayatî derecede önemli petrol, v.s. çıkarları vardır. Millî kurtuluş savaşları bu çıkarlar için büyük bir tehlike teşkil etmektedir.

İşte böyle bir ortamda, Kıbrıs kilisesinin yıllardan beri sürdürdüğü Enosis mücadelesi yeni bir safhaya girmekte ve silâhlı mücadele yoluyla hedefine ulaşmaya çalışmaktadır.

EOKA HAREKETİ

1 Nisan 1955 de adanın çeşitli yerlerinde ilk sabotaj olayları başgösterdi. Dağıtılan gizli beyannamelerde bu olayların yaratıcısı olarak **EOKA** teşkilâtından söz ediliyordu. Teşkilâtın başında da **«Diğenis»** vardı.

Kimdi bu Diğenis? Bir süre sonra Diğenis'in **GRİVAS** olduğu anlaşıldı. Grivas, Yunan İç Savaşı'nda emperyalizmin hizmetinde çalışmış bir kimseydi.

Böyle bir kimse nasıl oluyordu da Kıbrıs'ta başlatılan anti - emperyalist mücadelenin başına geçiyordu? Bu mesele üzerinde önemle durulmalıdır. EOKA silâhlı hareketinin ve ondan önceki hazırlık çalışmalarının niteliği de bu nokta ile birlikte ele alınmalıdır.

Gerçek **«Millî Kurtuluş Savaşları»** daima ülkedeki bütün anti - emperyalist güçlerden meydana gelen bir cephe savaşı halinde yürütülür. Hergün bunun sayısız örneklerine şahit olmaktayız

Fakat EOKA hareketinde böyle bir cephenin kurulması için herhangi bir çaba görülmez. Hattâ denebilir ki, kurulmaması için bilhassa dikkat gösterilmiştir. Hareket, kilise denetiminde, ada Rumları arasındaki en gerici unsurlara dayandırılmış, diğer güçler tamamen dışarıda bırakılmıştır. Zaten yıllardan beri kilisenin emeli olan **«ENOSİS»**, adadaki diğer etnik gruplarca, özellikle Türkler tarafından benimsenemezdi.

1955'de hareketi yürüten gerici Kilise çevresi dışında, adada başlıca iki güçten söz edilebilir : Biri Türkler, diğeri de AKEL partisi ve çevresindeki sol örgütler...

AKEL ve bu partinin yan örgütleri, 1950'lerde adadaki Rum nüfusunun en az üçte birini kontrol ediyordu. AKEL'in sömürge idaresine karşı açılacak mücadeleye katılma isteğinin gerici çevrelerce reddedildiği, parti-

nin en yetkili kişileri tarafından açıklanmıştır. Silâhlı mücadele geliştikçe kazandığı olumlu niteliklere rağmen, AKEL daima hareketin dışarıdan destekleyicisi olmaktan öteye gidememiştir.

Türklere gelince... Gerici Rum çevrelerinin baştan beri sürdürdükleri şöven Enosisçi politika üzerine, Türklerin onlarla herhangi bir güçbirliğine yanaşmaları zaten imkânsız hale gelmişti. Ama, daha gerçekçi hedeflere yönelmiş ve bütün anti-emperyalist güçleri tek cephede birleştirme çabası gösteren bir hareketin 1955'lerde Türkler arasında da önemli ölçüde yankı bulacağına muhakkak nazarı ile bakılabilir.

Hareketin böyle sadece Kilise çevresindeki gerici unsurlara dayandırılması, Türkler için kabulü imkânsız Enosisçi bir hedef güdülmesi ve diğer yandan da hareketin başına Grivas gibi müseccel bir emperyalizm ajanının getirilmesi, daha sonraki gelişmeler için esas zemini teşkil etmiştir. Belki de EOKA hareketi, gerçek bir millî kurtuluş savaşının doğmasını engellemek ve adayı bugünlere hazırlamak için şuurlu olarak yaratılmış bir sözde millî kurtuluş hareketidir. İlk ortaya çıkışında, ada halkının çok ufak bir kesimi tarafından benimsenmiş olması da bunu göstermektedir.

1955 ilkbaharından 1958 sonbaharına kadar süren silâhlı mücadele çeşitli aşamalardan geçmiştir. Bu gelişmelerin en önemli olanlarını gözden geçirelim.

İngiliz emperyalizminin, adanın geleceği ile ilgili planlarında, sadece EOKA hareketinin ehil ellerde bulunuşuna güvenmesi beklenemezdi. İşini sağlama bağlamak sitiyeceği tabiîydi.

1955'lerde Türkiye NATO'ya yeni girmiş bulunuyordu. İkili anlaşmalar, üslerle Amerikan emperyalizmi ülkeye iyice yerleşme çabasındaydı. Petrol Kanunu, Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu v.b. ile Türkiye'nin iktisadî hayatı kontrol altına alınmaya çalışılıyordu. Üstelik, «Her mahallede milyoner yetiştirme» politikasıyla, ülke ekonomisi tam iflâsın eşiğine gelmişti: Kuyruklar alabildiğine uzamakta, enflâsyon, devalüasyon eşikte beklemekteydi, v.s., v.s.

Halkın dikkatlerini bütün bunlardan uzaklaştıracak bir «dış olay», devrin iktidarı için bulunmaz nimetti.

İngiliz Sömürgeler Bakanlığı ve Entelicans Servislerinde pişirilip kotarılan **«Statükonun muhafazası»**, **«Adanın eski sahibine iadesi»**, **«Ya taksim, ya ölüm»** tezleri Türkiye piyasasına ve onun kuyruğundaki Kıbrıs Türk piyasasına sürüldü. Selânik'te Atatürk'ün doğduğu eve bomba koyma, 6-7 Eylül hâdiseleri sökün etti. Her ilde yüzbinlerce insanın miting meydanlarını doldurduğu görüldü.

Ve böylece Türkiye, Misak'ı Millî prensiplerini bir yana iterek, adanın geleceğinde söz sahibi bir «taraf» haline geldi.

Adada mücadeleye katılmamış iki grubun daha bulunduğunu yukarıda belirtmiştik. İngiliz yönetimi, bunlarla mücadeleyi yürüten grup arasındaki çelişkileri körükleme, çatışma noktaları yaratma gayreti içindeydi. AKEL ve yan örgütleri, bilinçli oldukları için, bu oyunlara gelmediler; yapılan çeşitli tertip ve tahrikleri geçiştirmeyi başardılar.

Fakat Türkler arasında emperyalizmin istediği gibi at oynatması mümkündü. Türkler teşkilâtsızdı, bilinç seviyeleri gelişmiş değildi. Üstelik İngiliz emperyalizmine yaranmayı marifet sayan ve bunu hâlâ bugün bile yayınladıkları kitaplarda dile getirmekten sıkılmayan basiretsiz liderler elindeydi. (*)

Yüzyıllardan, belki de bin yıllardan beri uygulanan bir oyun vardır: **Böl ve yönet.**. Bugün bu oyun Türkiye'de oynanmaktadır. Halk çocuklarını halk çocuklarına kırdırma oyununun bir yüzüne Türkiye'de **«Toplum Polisi»** denmektedir. 1955'lerde Kıbrıs'ta İngiliz emperyalizmi bu oyuna başvurmakta hiç gecikmedi.

O zaman Kıbrıs'ta kurulan bu gibi birliklere: **«Özel Polis»**, **«Yardımcı Polis»**, **«Komando»** adları verilmişti. Bu birliklere katılmayı Rumlar boykot ettiler. Meydan Türklere kaldı. İşin ucunda para vardı. Pek çok şuursuz Türk, liderlerden de herhangi bir uyarma gelmediği için, sürüsünü, tarlasını elden çıkarıp köyünden; dükkânını, atölyesini kapatıp kasabadan bu paraya koştular. Binlerce kişilik, sırf Türklerden derlenmiş polis birlikleri böylece teşekkül etti.

Silâhlı mücadeleyi yürütenler gizli çalışıyorlardı; onları ele geçirmek mümkün değildi. Fakat sivil halk herhangi bir amaçla herhangi bir yerde (meselâ kilisede) toplanır toplanmaz, bu birlikler onların üzerine sürüldü. Çeşitli olaylar meydana geldi. Çoğu zaman suçsuz Rum halkı, emperyalizm emrindeki bu Türk gençlerine kırdırıldı.

Tamamen İngilizlerin hizmetine girmiş bir kısım üniformalı veya sivil Türk polislerinin, aynen Rum veya İngiliz asıllı emperyalist uşaklarına yapıldığı gibi, zaman zaman EOKA tarafından öldürülmeleri de, diğer taraftan, düşmanca duyguların körüklenmesine yol açtı.

Zamanla daha geniş çevrelerin katıldığı EOKA hareketi, açıkça görülen bu emperyalizm oyunları karşısında tepkisiz kalamazdı. Hareket, gittikçe daha açık bir anti-emperyalist hüviyet kazanmaya başladı. 1956'da Endonezya'da toplanan Bandung Konferansı'na Makarios'un da katıldığı ve ada-

---

(*) Faiz Kaymak: **«Kıbrıs Türkleri Bu Duruma Nasıl Düştü?»**, İstanbul, 1968. Yazar, 27 Ekim 1957 tarihine kadar, ada Türklerini tek bir çatı altında toplama teşebbüsü olan, bir nev'i faşist korporasyonlar niteliğindeki Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu Başkanlığını yapmıştır. Kendisinden sonra bu görevi R. Denktaş üstlenmiştir. Kitap ibretle okunacak bir belge niteliğindedir. Ve okunduğu zaman, Kıbrıs Türklerinin gerçekten bugünkü duruma nasıl düştüklerini öğrenmek kısmen de olsa mümkün olmaktadır. Ama yazarın kastettiği anlamda değil! Kitap, yazarın ön planda bulunduğu dönemde Kıbrıs Türk liderliğinin nasıl İngiliz politikasının hizmetinde çalıştığının sayısız örnekleriyle doludur.

Bu konuda R. Denktaş ta **«12'ye 5 kala KIBRIS»** broşüründe, şöyle yazmaktadır: **«Değişen dünyadan bihaber körü körüne bir İngiliz dostluğu güttük.»**

nın hiçbir zaman üçüncü dünya ülkelerine karşı kötü maksatlarla kullanılmaması için çalışılacağı vaadinde bulunduğunu görüyoruz. Aynı yıl Makarios sürgüne gönderildi.

Çeşitli yollarla yapılan kışkırtmalar ve olaylar, iki cemaat arasında gittikçe artan bir soğukluk ve şüphe yaratmıştı. Fakat EOKA, ikinci bir cephede daha savaşmak istemediği için, Türklerle çatışmaktan kaçınıyordu.

Bu arada Türk kesiminde iki gelişme göze çarpıyordu :

1 — Birtakım denemelerden sonra, gizli bir yeraltı teşkilâtı kurulmuş ve teşkilât köylere kadar genişletilmişti. Mümkün olduğu kadar da silâhlanılıyordu.

2 — Diğer taraftan da, kesif bir propaganda ile, şöven duygular halka aşılanıyordu. En çok tekrarlanan söz : **«Türklerle Rumların bir arada yaşıyamıyacağı»** idi.

1 Mayıs 1958 günü, bu gelişmelerin doğrultusuna ters düşen bir hareket oldu. Sol eğilimli Türklerle Rumlar, birlikte bir yürüyüş yaptılar. Yürüyüşte Türk ve Rum bayrakları bir arada yer alıyordu. Ve emperyalizm aleyhtarı sloganlarla, **«Türklerle Rumların yüzyıllardan beri olduğu gibi bir arada yaşıyabilecekleri»** sloganı yürüyüşe hâkimdi.

Hemen ertesi gün, Türk kesiminde bu yürüyüşe katılan Türkler aleyhinde kesif bir kampanya başlatıldı. Gazeteler ateş püskürüyordu. Liderler, onların ne satılmışlıklarını bırakıyorlardı, ne de vatan hainliklerini!

Aradan birkaç hafta geçmeden, bu sol eğilimli Türklerin önde gelenleri birer birer öldürülmeye başlandı (22 Mayıs 1958). Kimisi sokak ortasında vurularak, bıçaklanarak öldürülüyordu. Kimisi gece yatağında uyurken... Ve bütün bu cinayetlerin fâilleri yakalanamıyordu!...

Bu önde gelen sol eğilimli Türklerden hayatlarını kurtarabilenler ise, yurt dışına kaçmaktan başka çare bulamamışlardı.

Böylece, Türk kesiminde yeni yeni filizlenmiye başlıyan sol hareketin başı ortadan kaldırılmıştı. Geriye başsız gövde kalıyordu. Onun da çaresi bulundu : Türkçe gazeteler, artık solcu Rum teşkilâtlarıyla ilgilerinin kalmadığını bildirenlerin resimli ilânlarıyla aylarca dolup taştı. Aksi takdirde ölümlerden ölüm beğenmek gerektiği, en yetkili ağızlarca açıkça ifade ediliyordu.

Bundan sonra Türk kesiminde ortam hazırdı; cemaat istenilen yere götürülebilirdi. İçeriden gelebilecek «çatlak sesler» susturulmuştu.

Bu ölülerin kanı daha kurumadan yeni bir provokasyonun gelmesi gecikmedi. **«6/7 Haziran akşamı»** (6 - 7 Eylül'e, tarihine varıncaya kadar benzetilmek istenmiş), Lefkoşa'daki T. C. Basın Yayın binasının önünde bir bomba patladı. Denktaş, bu olaydan kendisini sorumlu tutanlara cevap verirken, iddiayı «iftira» olarak niteler ve fakat : **«Bombayı kim koymuşsa koymuştu»** diyerek sonuçlarını haklı göstermeğe çalışır (Milliyet, 21 Aralık 1966). Olaydan sonra bir kısım Türkler (aynen 1955 Eylül'ünde İstanbul'da olduğu gibi) Rum kesimine yürürler, Rum dükkânlarını kırarlar, yakarlar, yağma ederler.

Bu arada, hemen hemen her gün şurada burada bir Rum veya bir Türk'ün «meçhul şahıslar» tarafından öldürülmüş olduğu haberleri gelmektedir.

Bu hava içerisinde cereyan etmiş bir olay çok ilginçtir ve bardağı taşıran son damla olmuştur. Bir İngiliz subayı, bir Rum köyünden topladığı 10-12 Rum gencini bir askerî kamyonla önce Lefkoşa'ya götürür, sonra her nedense geri döner ve Lefkoşa civarındaki bir Türk köyüne (Adı birkaç yıl önce Menderes olarak değiştirilen Gönyeli'ye) birkaç yüz metre mesafede gençleri köylerine dönmeleri için salıverir.

Tam o sırada bir yerlerden at üstünde, cübbeli, sarıklı, beli kılıçlı birtakım adamlar ortaya çıkar. **«Allah! Allah!»** çığlıklarıyla bu Rum gençlerinin üzerine çullanırlar; ellerine geçirebildiklerini kesip biçerler, birkaçı ancak kurtulabilir.

Mizanseni tamamlamak için, civar tarlalardaki buğdaylar ateşe verilmiştir. Etrafa yayılan haberler, Rumların Türk köyünü bastıkları, ürünleri ateşe verdikleri ve bunun üzerine çatışma olduğu merkezindedir.

Bu olay üzerine Kıbrıs'ta ciddi Türk-Rum silâhlı çatışması başladı. Birçok üzücü olaydan sonra, bu gidişin sonu olmadığı anlaşıldı. Çarpışmalar kesildi. Fakat olan olmuştu. İngiliz emperyalizmi artık ada halkına istediği hal çaresini kabul ettirebilirdi.

1958 yazından sonra İngiliz sömürgecilerine karşı yürütülen silâhlı EOKA mücadelesi pek varlık gösterememiştir. Nihayet yıl sonunda ve 1959 başlarında, emperyalist metropollerde yürütülen çeşitli kulis faaliyetleri ürün vermekte gecikmedi.

Bu arada, içerdeki muhalefeti susturduktan hemen sonra meydana gelen Türk-Rum çatışmaları, Türk liderliğine ve onların emrindeki silâhlı çetelere büyük bir güç verdi. 1958 yazından sonra Kıbrıs Türk cemaati artık bu güçler elinde hemen hemen hiç rahat nefes alamaz bir hale gelmişti.

Bu ortam içerisinde fırsatçıların soygunlarına da değinmeden geçmemeli. Çatışmalardan sonra Rum kesimine geçmek oldukça tehlikeli bir hal almıştı. Bu fırsatı kollayan zayıf Türk ticaret burjuvazisi, Rumlardan gizlice aldığı malları büyük kârlar karşılığı Türk halkına satarak vurgunculuğa başladı. Hava yumuşayıp ta Türkler daha ucuz fiyatlarla gene Rum kesiminden alış-veriş etme eğilimini gösterince, bu sefer de Türk-Rum kesimleri arasındaki sınıra besleme silâhlı çetelerini yerleştirip, bu ihanet(!) eylemine girişenleri türlü şekillerde cezalandırdılar. Bu vurgunun tadı bizim cılız ticaret burjuvazisinin damağında kaldı. Bunun adına da **«Türkten Türke Kampanyası»** dediler. Kampanya hâlâ sürdürülmeye çalışılmaktadır.

ZÜRİH-LONDRA ANLAŞMALARI ve CUMHURİYET DÖNEMİ

Bu anlaşmalar, herşeyden önce, İngiliz emperyalizminin adadaki varlığını ve çıkarlarını perçinleyen, onları garanti altına alan anlaşmalardır. Bugün adada, biri güneyde, diğeri güney-doğuda olmak üzere, iki büyük İn-

giliz üssü vardır: Akrotur ve Dikelya... Üslerin coğrafî konumları da, hedeflerinin, Arap ülkeleri ve onların petrol zenginlikleri olduğunu açıkça göstermektedir.

Bu üsleri kapladığı alan toplam olarak 99 mil karedir. Kıbrıs, Türkiye'nin orta büyüklükte bir vilâyeti kadardır. Alanı 10 bin kilometre kare civarındadır. Buna karşılık İngiliz üslerinin alanı 256 milyon metre karedir. Türkiye'deki Amerikan üslerinin kapladığı alanın 7,5 misli büyüklükte bir toprak parçası, hem de **«hükümran üs»** olarak İngiliz devletinin malıdır. Bu üslerde yaşıyanlar İngiliz pasaportu taşır, Kıbrıs devletinin hiçbir denetimi buralarda söz konusu değildir.

İş bu kadarla da bitmiyor. Bu üsler dışında: Atış ve bombardıman bölgesi, araç uçuş bölgesi, ikmal tesisi, v.s. diye, adadaki 20 bin kişilik İngiliz ordusunun ve uçak filolarının emrine amâde küçüklü büyüklü 40-50 yer daha vardır.

Sözün kısası, **«Ya taksim, ya ölüm»** çığlıklarımız büsbütün boşa gitmiş sayılmaz. Ada, İstanbul'daki Kıbrıslı öğrencilerin deyimiyle, İngilizlerle Kıbrıslılar arasında **«taksim»** edilmiştir. İngilizler, adanın kendileri için zorunlu olmayan bölgelerini ve külfetlerini yerli halka devretmişlerdir. Ancak, bu arada, yerli halkın, iki büyük topluluğun didişmekten vakit bulup, adadaki İngiliz varlığını tehdit edecek yönelişlere kaymaması için de ne mümkünse yapılmıştır. Yahudi pazarlıklarıyla Türklere verilen tâvizler, Rumların boğazlarında bir kılçık gibi kalmış ve daha sonraki gelişmelere zemin hazırlamıştır.

EOKA hareketinin, karşılaşılan durumların itişiyle, ister istemez gelişme sonucu gerçek anti-emperyalist çizgiye yaklaşmış olduğunu yukarıda belirtmiştik. Zürih-Londra anlaşmaları Kıbrıs Rum liderliğine âdeta zorla imzalatılmıştı. Bütün bunlar, başta Makarios olmak üzere Kıbrıs Rum liderliğini, daha önceki sekter tutumlarını terke mecbur etmiş ve müttefik ler aramak zorunda bırakmıştır.

1959 yılında yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde böyle bir ittifakın henüz kurulmamış olduğunu görüyoruz. Bu seçimlerde Makarios'a karşı bir başka aday daha çıkararak, AKEL'in de desteğiyle oyların % 40 kadarını almıştı. Fakat bir süre sonra yapılan milletvekili seçimlerinde artık ittifak kurulmuştur. Tek liste ile seçime gidilir. AKEL, 35 Rum üyesi olan Temsilciler Meclisi'ndeki 5 üyelik bir kontenjanla seçime ayrı olarak girmemeyi kabul etmiştir.

Cumhuriyet kurulduktan sonra ada yönetiminin iç ve dış politikasında bu ittifakın izlerini görüyoruz. Kıbrıs, kesin olarak tarafsız ülkeler saflarında yer almıştır. Tito, Nehru, Nâsır, Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios'un sık sık görüştüğü liderlerdir. Sosyalist ülkelerle gerek ticarî, gerekse kültürel ilişkiler geliştirilmiştir. Hattâ bu ilişkiler, 1964'ün ilk aylarında, Türk-Rum çatışması üzerine, sosyalist ülkelerden silâh satın almaya kadar varacaktır.

İç politikada ise, demokratik bir ortamın sürdürüldüğü bir gerçektir. Her türlü akımın serbestçe ifade bulması mümkündür. Böyle bir ortamın tabiî sonucu olarak, zaten oldukça güçlü bir durumda bulunan devrimci ve demokratik akımlar daha da güçlenecektir.

Rum kesimindeki bu gelişmeler emperyalizmi gocundurmaktadır. Daha sonra (1964 yılında) bir yetkilinin ifade ettiği gibi: **«Doğu Akdeniz'de ikinci bir Küba»** istenmemektedir. Gelişmeyi durdurmanın sınanmış yolu da hazırdır: Türk - Rum çatışması...

Rum kesiminde ve devletin resmî gidişinde bunlar olup biterken, Türk kesiminde başka gelişmeler olmaktadır. Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluş tarihi olan 16 Ağustos 1960'dan birkaç ay önce Türkiye'de ihtilâl oldu. Demokrat Parti kodamanlarının yakın adamları olan Kıbrıs'lı Türk liderler için bu büyük bir darbe olmuştu.

Fakat Millî Birlik idaresi, adadaki duruma ancak belli ölçüler içinde el koyabildi. Türk liderliğini değiştirmek herhalde mümkün değildi. Bütün muhalefet tasfiye edilmiş ve yapılan güdümlü seçimlerle herkes yerli yerini almıştı. Millî Birlik idaresinin yapabileceği, ancak, cemaat içerisinde estirilen terör havasını kısmen yumuşatabilmekten öteye geçemezdi. Yapılan anlaşmaların iyi niyetle ele alınıp, adada iki cemaat arasında normal hayatın kurulabilmesine çalışıldı. Bu çabalarda, devrin Kıbrıs Büyükelçisi sayın Emin Dırvana'nın payı büyük olmuştu.

Bu havadan cesaret alan bir kısım Kıbrıslı Türk aydınlar, Cumhuriyetin kuruluş günü **«Cumhuriyet»** adında haftalık bir gazete çıkarmaya başladılar. Gazetede işlenen konular genellikle şunlardı: Ada halkının esas düşmanlarının emperyalistler olduğu, iki cemaati birbirine düşürenlerin de gene emperyalistler ve onların içerideki işbirlikçilerinin olduğu, yapılmış olan anlaşmaları iyi niyetle ele alıp adada normal hayatın kurulması gerektiği, Türk cemaati içerisinde terör havasının kaldırılması gerektiği, bölücü tutum ve davranışların tasvip edilmemesi gerektiği, v.s.

Buna karşılık güdümlü yayınlar ve Türk liderlerinin genel olarak tutumu, Rumlara hiçbir zaman güvenilemiyeceği, onların daima **«Enosis»** için çalıştıkları, adadaki Türk varlığını yok etmek istedikleri şeklindeydi. En küçük olaylar (örneğin bir belediye ya da trafik tabelâsındaki Türkçe bir kelimenin bir harfinin yanlış yazılmış olması) abartılarak, Rumların samimiyetsizliklerine delil olarak gösteriliyordu. Daima Rumlar arasındaki faşist unsurlar muhatap olarak alınıyor ve adadaki Rum halkı sanki sırf onlardan meydana geliyormuş gibi davranılıyordu.

Türkiye'de Millî Birlik idaresi 1961 seçimleriyle sona erdi. Koalisyonlar devri başlamıştı. Türk hükûmetleri artık en büyük çabayı ayakta kalmak için harcıyorlardı. Kıbrısla uğraşacak ne vakitleri vardı, ne de güçleri.

Bu ortam adada şer kuvvetlerin gene at oynatmalarına imkân veriyordu. Cumhuriyet gazetesi yöneticilerine tehdiler yağmaya başladı. Yılmadılar. 1962 ilkbaharında (yani Türkiye'de Millî Birlik idaresinin sona ermesin-

den 6 ay kadar sonra), durup dururken, Rum kesiminde kalan Bayraktar camiine bomba kondu ve cami tahrip edildi. Bu olay liderler tarafından ve güdümlü gazetelerce hemen Rumlara maledildi. Cumhuriyet gazetesi olayın tertip olduğunu, hemen Rumlara maledilmemesi gerektiğini, fâillerinin bilindiğini, gerekirse açıklanacağını yazdı.

Hemen o gece (23 Nisan 1962) gazetenin sahibi ve yazı işleri müdürü (Avukat Ayhan Hikmet'le, Avukat Muzaffer Gürkan) öldürüldüler. Ayhan Hikmet yatağında uyurken, A. Muzaffer Gürkan ise arabasının içinde evinin önünde öldürülmüşlerdi.

Cenazeyi binlerce Kıbrıslı Türk izledi. Henüz Türkiye Büyükelçiliğinden ayrılmamış olan Emin Dırvana olayı tel'in etti. Fakat suçlular yakalanamadılar.

Artık yeni bir Türk - Rum çatışması ufukta görünmeye başlamıştı.

1963 ÇATIŞMALARI

Bugün Kıbrıs'taki ikili görüşmelerin, 1963 sonlarına doğru Kıbrıs Rum yönetimi tarafından Türklere teklif edilen Anayasa değişikliklerinin Türklerin menfaati açısından çok gerisinde bir müzakere alanında yürütüldüğünü söylemek, herhalde 1963 çatışmalarına ışık tutacak bir olaydır.

İşte bu teklif edilen değişiklikler sebep gösterilerek adada hava gerginleştirildi. Ve sonunda kanlı çatışmalar patlak verdi. Bu olayların **tamamen** Rumların hunharca bir saldırısı olduğunu söylemek gerçeklere uymamaktadır. Karşılıklı saldırılar olmuştur. Bir kısım münferit olayların patlak vermesinde (örneğin Arpalık olaylarında) Türklerin âdeta planlı bir şekilde olayı hazırlamış olduklarını görüyoruz. Rumlar arasında da en fanatik unsurlar başlangıçta inisiyatifi ellerinde bulundurduklarından, yüz kızartıcı olayların önü alınamamıştır. Faşist Rum unsurların vahşeti hatırlardadır.

1963 Aralığında başlıyan çatışmalar, 1964 Mart - Nisanında kontrol altına alınmış ve bu tarihten sonra —1964 Ağustosundaki Erenköy Savaşı ve 1967 Kasımındaki Boğaziçi - Geçitkale tertibi hariç— önemli çatışmalar vuku bulmamıştır.

Çatışmalar başlar başlamaz Anglo - Sakson emperyalist devletleri hemen meseleye el koymak istediler. Hal çaresi önce NATO çerçevesinde arandı. Türk hükûmetlerinin de bilgisi dahilinde adaya 15 bin Yunan askeri yığıldı. Zürih - Londra anlaşmaları üzerine adayı terketmiş olan Grivas yeniden sahneye çıkarıldı.

Yığınla planlar ortaya atıldı. Bu planlar, Amerikan yetkilileri tarafından hazırlanıyor, Atina ve Ankara'dan vize alıyor, fakat Lefkoşa'dan geri dönüyordu. Yâni, adanın, Türklere verilecek bir kısım tavizler karşılığı Yunanistan'a ilhakı ve bir NATO üssü haline getirilmesi demek olan bütün bu Acheson planları v.s., Türkiye ve onun şanlı Başbakanı İsmet Paşa tarafından vize alabiliyordu. Çünkü, **«Doğu Akdeniz'de ikinci bir Küba»** istenmiyordu. Gerisi hep bahane idi. Ve bu «Enosis» planları, özlenen biçimdeki «Enosis» olmadıkları için, Enosisçi Makarios ve Kıbrıs Rum yönetimi tarafından suya düşürülüyordu. Bu acı gerçeği böylece teslim etmek zorundayız.

Kıbrıs Rum yönetiminin direnişi karşısında mesele, bir çözüm bulunamadan sürüncemede kaldı. Ancak, bütün bu gelişmeler, gerek Türk, gerekse Yunan kamuoyunu çok yakından ilgilendirmekteydi. Her iki ülkenin halk ları da gelişmeler karşısında son derece hassas davranmaktaydılar. Zaman zaman Türk - Yunan savaşının eşiğine kadar gidildiği oldu. Türk donanmasının 1964'de Kıbrıs'a yapacağı çıkarma, Türk - Yunan savaşına yol açar diye, ABD Başkanının yazdığı hakaret dolu mektuplar ve 6. Filo marifetiyle önlendi.

Kaş yapayım derken göz çıkardığını anlıyan emperyalizm, meseleye yeni bir yön vermek gerektiğini gördü. Fakat gerek Türkiye'de, gerekse Yunanistan'da tam hükmedemediği liderler iş başındaydı. Bu liderler kendi halklarının eğilimlerine de kulak vermek zorunda kaldıkları için, Amerika ile ilişkiler bozulmaya başlamıştı. O halde, işe önce oradan başlamalıydı. 1965 Şubatında İnönü, bir süre sonra da Papaandreu'ya karşı «hükûmet darbeleri» oldu.

Her iki ülkede de (1965 Ekim seçimleri ve Nisan 1967 cuntası ile) Amerikan emperyalizminin kayıtsız emrindeki iktidarlar koltuklarına iyice yerleştikten sonra, Keşan'da Demirel'le Papadopulos arasında bir buluşma tertiplendi. Buluşma, sözde hiçbir sonuca ulaşamadan sona ermişti. Aslında tam tersi olmuş, daha sonraki gelişmelerin açıkça gösterdiği gibi, Kıbrıs meselesinin uyutulması ve Türk - Yunan düşmanlığının yavaş yavaş küllendirilmesi planı üzerinde anlaşmaya varılmıştı.

Bundan sonra planın uygulanması için gerekli birkaç küçük değişikliğin yapıldığını görüyoruz. Önce, uzun bir süreden beri Türkiye'de kızağa çekilmiş olan R. Denktaş'ın, sağduyu sahibi insanlara gülünç gelen bir çıkarma komedisi yoluyla da olsa, yıpranmamış bir güç olarak yeniden ada Türklerinin başına geçirilme zemini hazırlandı. Sonra, 1967 Kasımında, adanın güney sahillerine yakın bir bölgedeki Boğaziçi - Geçitkale olayları tertiplendi. Fakat kontrol az daha elden gidiyordu. Güç belâ duruma hâkim olunabildi. Sonuç olarak, prestiji zaten sıfıra inmiş olan Grivas adadan uzaklaştırıldı. Bir de, Türkiye'deki havayı yumuşatmak için, Yunan askerlerinden bir kısmı çekildi. İkili görüşmeler için zemin hazırdı.

Şimdiye kadar sürdürülen ikili görüşmeler hakkında dişe dokunur herhangi bir açıklama yapılmış değildir. Ada Türklerinin 5 - 6 yıldan beri süregelen insanlık dışı yaşayışlarına bir hal çaresi bulmak ve adayı huzura kavuşturmak için yapılan bu görüşmeler, bir buçuk yıldan beri devam ettiği halde, anlaşma ümidi hemen hemen yok gibidir. Yalnız şurası bir gerçektir ki, bugün müzakerelerin sürdürüldüğü zemin, 1963 Kasımında Makarios'un teklif ettiği Anayasa değişiklikleriyle adada meydana gelecek hak ilişkileri düzeyinin altındadır. Yâni Türkler, bunca kayıp ve acıdan sonra, başladıkları yerin bile gerisinde bulunmaktadırlar.

SONUÇ

Bugün Kıbrıs'taki manzara şudur:

Adanın büyük bir kesimine hâkim durumda Kıbrıs Rum yönetimi vardır. Bu kesimde çatışmaların verdiği zarar ve yaralar hemen hemen sarıl-

mıştır. Ada dış ticareti büyük bir açık verdiği halde, turist dövizleri, İngiliz üslerinden temin edilen gelirler, dışarıdaki Rumların gönderdikleri paralar v.s. ile bu açık kapatıldığı gibi, döviz ihtiyatları da birikmektedir. Ada, her türlü Avrupa tüketim eşyası ile dolup taşmaktadır. Dünya Bankası'nın yayınladığı son rakamlara göre, adada fert başına düşen millî gelir 690 dolardır. Türk kesiminin bu ortalamaya olumsuz yöndeki etkisini de dikkate alırsak, Kıbrıs Rumlarının, Japonya, Avusturya, İsrail gibi kapitalist ülkeler seviyesinde bir iktisadî duruma sahip olduklarını görürüz.

Diğer tarafta, adanın şurasında burasında, dışarıyla hiçbir irtibatı olmayan birkaç kolonide toplanmış olan Türkler vardır. Savaşın izleri her tarafa hâkimdir. Üretim seviyesi son derece düşüktür. Çünkü insanlar dar bölgelere toplanmış, üretim araçlarından kopmuş ve sırf tüketici bir duruma sokulmuşlardır. Türkiye'den her yıl giden 200 milyon lira para yardımı (*) olmasa, yüz küsur bin Türk'ün büyük bir kısmı bir ay içerisinde açlıktan kırılır.

İşte 1955'lerden beri Kıbrıs Türk toplumunun içine sokulduğu maceranın objektif sonucu budur. Bu şartlar altında, imkân bulan her Türk, elinde ne var ne yok satıp adadan kaçmaya bakmaktadır.

Bu insanlık dışı durumu sona erdirmek için yürütülen müzakereler Bay Denktaş'ın ifade ettiği gibi: **«Gayri resmî bir keyfiyettir»** (Akşam, 27.6.1969). Yâni, şimdilik yapılan sadece zemin yoklamadır. Bir buçuk yıldan beri süren bu zemin yoklamanın ne zaman sonuç vereceği de belli değildir. Zaman zaman Kıbrıs semalarında kara bulutlar dolaşmakta, zaman zaman da en iyimser demeçler kulağımıza gelmektedir.

Burada, emperyalizmin içinde bulunduğu çelişki yatmaktadır. İki cemaatin gerçekten demokratik ve insanca bir düzen kurarak yaşaması, uzun vâdede emperyalist üslerin varlığı için bir tehdit olabilir endişesiyle önlenmektedir. Ama iki cemaat çatıştırılınca da, Türk ve Yunan halkları birbirine girecek duruma gelmekte, NATO'nun doğu kanadı kırılmaktadır. Şu halde ne yapmalı? **«Gayri resmî keyfiyet»** lerle meseleyi mümkün olduğu kadar uyutmalı.

Bu arada, emperyalizmin karşısında en büyük engel olan Kıbrıs Rum topluluğunun anti-emperyalist tek cephede birleşmiş durumunu da imkân olursa dinamitlemeli. Kimbilir hangi kışkırtmalarla, adada 6 yeni Rum partisinin birden kuruluş hazırlıkları ve kuruluşuyla ilgili haberlerin, bundan bir süre önce Türk gazetelerini doldurduğunu hatırlıyoruz. Görülüyor ki, geri tepen Türk-Rum çatışması yerine, emperyalizm yeni çatışma silâhları aramaktadır.

Bugünkü durumuyla Kıbrıs Rum toplumu fanatik, gerici, faşist unsurlardan oldukça arınmış görünmektedir. EOKA hareketinin silâhlı lideri ve «kahramanı» Grivas, adadan sürülmüş ve artık tiksinilerek anılan bir kimsedir. Faşist Yunan cuntasının Yunanistan'a sokmadığı tek yayın araçlarının Kıbrıs gazeteleri olduğunu Cumhuriyet yazmıştı (1.7.1969). Gene son za-

(*) Bu, adam başına her yıl yaklaşık olarak 2.000,— TL. demektir.

manlarda Lefkoşa'da toplanan «İnsan Hakları Semineri» nde yaptığı konuşmada Makarios: Adada «emperyalizmin kalıntıları temizlenmeden barışın kurulamıyacağını» belirtmiştir (Cumhuriyet, 27.6.1969).

Kıbrıslı Türkler arasında da artık gerçekleri görmeye başlıyan kıpırdanmalar oluyor. Türkiye'deki Kıbrıslı öğrenciler militan devrimciler haline gelmişlerdir. Adada, çekingen de olsa, değişmez Türk liderliğine karşı başkaldırmalar olmaktadır. En çok üzerinde durulan mesele, Türk cemaati arasında yıllardır kanlı bir terörle yaşatılmıyan düşünce özgürlüğüne yeniden imkân verilmesidir. Çekilen acıların baş sorumlusunun emperyalizm olduğu yeniden görülmeye başlanmış ve sık sık ifade edilir olmuştur.

Bu gelişmeler karşısında Kıbrıs Türk yönetici zümresi rahatsızdır. Yayın organlarında, «yok mu bunların kökünü kazıyacak?» kabilinden feryatlar koparılıyor. Ama artık bin bir ıztırap ve sefalet yıllarından sonra, hâlâ uyutulmaya çalışılan Kıbrıs Türk cemaati, liderlere inanmamaktadır. Kıbrıs Türk halkı, emperyalist politikaların hizmetinde olmanın acısını yeteri kadar çekmiştir.

Ortadoğu'daki petrol v.s. çıkarları var oldukça, emperyalizm Kıbrıs'taki üslerinden çıkmak niyetinde değildir. Ve bu durumunu korumak için yapmıyacağı kötülük yoktur. Şu halde Kıbrıs halkının gerçek mücadelesi bundan sonra olacaktır. Bu mücadelede, sun'i ayrılıklar ortadan kalkacak ve cemaatlerin çalışan, sömürülen büyük çoğunluğu gerçek çıkarları etrafında birleşerek, asıl düşmanlarına karşı birlikte savaşacaklardır.

Kıbrıs Türk cemaati ideolojik ve kültürel bakımdan Türkiye'deki gelişmelere yakından bağlıdır. Buradaki devrimci güçlerin Kıbrıs meselesini doğru olarak değerlendirmeleri, Türk cemaatinin uyanmasından çok önemli bir etken olacaktır.

Kaçınılması gereken yanlış değerlendirmelerin başında da, yıllardan beri yapıldığı gibi, adadaki Rum yönetimi ile Yunanistan'daki faşist cuntayı aynı sepete koymaktır. Adadaki Rum yönetimi bir cephedir. Bu cephede sağ ve sol unsurlar vardır. Son on yıllık gelişme, başlangıçta en önemli ağırlığı teşkil eden aşırı sağ unsurları büyük ölçüde tasfiye etmiştir. Fakat sağ (hem de Kilise gibi kökleri geride bir unsur olarak) var olmaya devam etmektedir. Bu yiğidin gönlünde de «Enosis» aslanı yatmaktadır. Sırf bu yüzden ileride yeniden emperyalizmin kucağına düşmesi mümkündür.

Adanın geleceğinde (geçmişinde de olduğu gibi) Türklerin daima nâzım bir rolleri vardır. Türkler ağırlıklarını anti - emperyalist, demokratik, devrimci cepheye koydukları gün emperyalizmin ayakları altındaki toprak kaymaya başlıyacak, adanın gerçek kurtuluşunu hiçbir güç önleyemiyecektir.

Son yıllarda emperyalizm, pek az yerde Kıbrıs'ta olduğu kadar başarılı olmuştur. «Böl ve hükmet» siyaseti, Yeşil Ada'da emperyalizmin çıkarlarının gerektirdiği biçimde geniş ölçüde uygulanabilmiştir. Hiç şüphe yok ki, emperyalizmin siyasetini başarıyla uygulayabilmesinde Türkiye'deki ve Yunanistan'daki gerici iktidarların katkıları büyük olmuştur. CIA'nın düzenlediği bir darbe ile başa geçen halk düşmanı bir Yunan cuntasından elbetteki ilerici bir Kıbrıs politikası beklenemez. Öte yandan Türkiye'yi ikili antlaş-

malarla Amerikan emperyalizminin vesayeti altına sokan, memleketin bir uçtan öte uca Amerikan askerî üsleri ile donanmasına izin veren bir Menderes iktidarından farklı bir tutum beklenemezdi. Aynı yargı, ABD'nin Türkiye'deki varlığının zayıflatılmasından yana olmayan bir AP iktidarı için de fazlasıyla söz konusudur.

Türkiye halkı için olsun, Kıbrıs Türkleri için olsun tek doğru yol, emperyalizmin oyununa gelmemek, «böl ve hükmet» politikasını başarısızlığa uğratmak ve Kıbrıs'ta yüzyıllardan beri birlikte yaşamış olan iki halk arasında, emperyalizmin ve her iki taraftaki işbirlikçilerin yıkmış olduğu köprüleri onarma yolu bulmaktır.

Bugünkü şartlarda Kıbrıs meselesi için tek olumlu çözüm, Türk ve Rum etnik gruplarının eşit haklara sahip olarak özgürce yaşayacağı, emperyalizmin hegemonyasından kurtulmuş ve özellikle üslerden arınmış tam bağımsız ve demokratik Kıbrıs federasyonunu gerçekleştirmektir. Emperyalizmin Kıbrıs topraklarından sökülüp atılması, Türkiye halkının millî kurtuluş mücadelesi ve Faşist Yunan cuntasına karşı yürütülen demokratik mücadele açısından da son derece önemlidir.

suat derviş

kocam reşat fuat

Sevdiklerini kaybedenler, daima onlardan bahsetmek, onları, onların anılarını başkalarına anlatmak isterler. Ben de kocam, hocam, arkadaşım Reşat Fuad'ın ölümünün birinci yıl dönümünde, ondan bahsetmek istiyorum.

Reşat Fuad gibi, her fedakârlığı göze almış, her feragate hazır, vatanının mutluluğu için canını fedadan çekinmeyecek, bir yurtseverle, hayatımı birleştirdiğim zaman, hayatımın artık çok çetin olacağını biliyordum.

Reşat Fuad'ın eşi olmak, iftiharı çok pahalı ödenen bir mutluluktu.. ama büyük bir mutluluk!...

Reşat Fuad, çok mütevazi bir insandı, ben onun bir gün böbürlendiğine şahit olmadım. Daima ölçülü konuşurdu, değme babayiğidin dayanamıyacağı cefalara, kaya gibi karşı koyar, hiç bir şeyden yılmazdı... İnançları için, özel hayatında en çok bağlı oldukları kimseleri, anasını ve karısını bile ön plana almaz, zaaf göstermez, bencil hiç bir duyguya esir olmazdı...

Özel hayatında evlâtların en saygılı, en sevgilisi, dostların en vefalısı, kocaların en müşfiği olan Reşat Fuad'ın çilesi bu sebepten de hakikî bir kahramanlıktır...

Konuşurken, herkesten iyi bildiği, bir fikri, söylerken: «Ben öyle zannediyorum» derdi. Amma size bunun yüzde yüz öyle olduğunu anlatırdı.

Reşat Fuad, mantığı kuvvetli, tecrübesi çok, bilgisi geniş bir insandı.

Görüşleri sağlam, tahlilleri doğru idi, sebatkârlık onda hiç bir zaman inadın bir görünüşü olmamıştır, onun zaman zaman inatçı görünüşü bu sebattandır. Doğru bildiğini, doğru bilirdi, onun kendine çizdiği yoldan inhirafına imkân yoktu... Onun için, bütün gençliği zindanlarda geçmişti...

O, bir maceracı, değildi. Evini severdi, köşesini, özler, itiyatlarını yapmak isterdi. Saat gibi muntazam, usulu bir çocuk gibi uysal bir insandı. O da neş'elenmesini, o da gülmesini, o da eğlenmesini severdi. En çok sevdiği şey arkadaş muhiti idi...

Onu en üzen şey arkadaş ihanetiydi...

İnsanları çok severdi, kimsenin kalbini kırmak istemezdi. Ona uzaktan yakından yaklaşan insanlar, onu sayar, onu severlerdi. Reşat kimsenin kalbini kırmazdı. Onun hiç bir kusuru yok muydu diye bana sormasınlar... Ben kat'iyetle yoktu derim... O bana yirmisekiz yıllık bir gurur ve mutluluk hayatı hediye etti.

Evet ben bütün çektiklerime rağmen, dünyadaki kadınların en mutlularından biriyim, Reşat Fuad'ın karısıyım.

Onun son mahbusiyeti ve sürgün cezası bittiği zaman açlıktan kaçıp kız kardeşime sığındığım Avrupa'dan —O zaman İsviçre'de idim— ona yanıma gelmesi için israr ettim. Elliüç yılından elliyedi yılına kadar ettiğim mücadelelerden sonra ismimi Avrupa'da tanıtmıştım. Eserlerim çıkıyor, para kazanıyordum. Reşat da bu para ile yaşardı elbette...

Reşat, ona bu konuda yazdığım ilk mektuptan son mektuba kadar bana aynı cevabı verdi : «Ben ne yapdımsa yurdumu daha mutlu görmek için yaptım. Kabahatli değilim ki, utancımdan kaçar gibi memleketimden kaçayım» dedi, sonra da benim dönmem için israr etti.

Dönüşümde yine çalışmak imkânı bulamadığım için Reşat ikimizin hayatını kazanmak için ölesiyle çalışıyordu... İşinden yorgun döndüğü gecelerde ise ya eskisi gibi okuyor, yahut değerli tercümeler yapıyordu. Ayrıca da Türkiye'deki tarım mes'eleleri üzerine bir eser hazırlıyordu.

Reşat öleli bir sene oldu, onun ölümünün birinci yıl dönümünde onun mezarını ziyarete giderken içim neden böyle ümit dolu!... Biz bütün hayatımızı bu ümide bağlayarak yaşadık da ondan...

Mutluluğa er veya geç kavuşulabileceğine olan inancım sarsılmadı... Dünyanın esası mutluluktur... Buna erişilmesi için elbette acı çekmek lâzım... Böyle bir nimet kolay kazanılabilir mi?...

Bencil olmayan bir çifttik biz... Büyük mutluluğa kavuşmak için onun kahraman hayatının ve benim küçücük hayatımın bir katkıda bulunduğu kanısındayım.

Ve işte 12 Ağustos günü kocamın mezarına yaşlı bir dul kadın gibi değil, içi ümitle pırıl pırıl istikbâle güvenen genç bir gelin gibi başım yüksek, gözlerim kuru gidiyorum.

rasih nuri ileri

reşat fuat baraner

1900 — 1968

Bir taraftan belli iktisadî ve siyasî görüşleri olan ve bunlardan doğan bir politikayı izliyen siyasî iktidarlar, diğer taraftan :

R. Fuat Baraner gençlik yıllarında

«Ahmet Fuat oğlu 320'de Selânik'te Zeynep'ten doğma evli, çocuğu yok, İstanbul Ağırceza mahkemesince 4 sene ağır hapse hüküm giymiş, iki sene on ay İstanbul ve Ankara cezaevlerinde yatmış ve 2330 sayılı Af Kanunundan istifade ederek çıkmış, birinde 1931 senesinde ve diğerinde 1937 senesinde gıyaben altı ay hüküm giymiş ve buna bedel onüç ay mevkuf kalmış, Almanya ve Moskova'da yüksek tahsil yapmış ve ... 10 Mart 1944 tarihinde saklı bulunduğu evde yakalanmış REŞAT FUAT BARANER» (3 Mart 1945 tarihli karar), ve de «Adı: Reşat Fuat Baraner, babası Fuat, 1323 Selânik'te Zeynep'ten doğma... 1930 yılında... 4 seneye, 1937 yılında almış olduğu altı ay mahkûmiyetine ait fiilin sonradan 1944 yılında Garnizon mahkemesinde

görülmekte olan dava ile birleştirilmesi sonucunda 7 sene 9 ay ağır hapse hükümlü» ve de 1950 affından yararlandıktan az sonra 3 Kasım 1951 tarihinde tutuklanarak 7 sene ağır hapse ve iki sene 4 ay müddetle İzmit'te sürgüne ve âmme hizmetlerinden müebbeten mahrumiyetine hükümlü (7 Ekim 1954 tarihli karar) ve de ölümünden bir yıl sonra «Karl Marx'ın Hayatı ve Görevleri» (Anadolu Yayınları) kitabından dolayı davası yayınevi adına görülen bir kişi söz konusu olursa, yürürlükte bulunan kanunlar ve müesses sosyal düzen bakımından durum açıktır. Ancak bu kuru KARAR parçalarından öteye gider ve Mehmet Reşat Baraner'in hakikî kişiliğine inersek durum bambaşka bir ışık altında görülür. Kaldı ki 1919 - 1925 legal döneminde tahsilde bulunan, 1946 legal döneminde hapiste olan ve de daha sonra 27 Mayıs 1960 Türkiyesinde «âmme haklarından» yoksun bulunan bir siyasî lider hakkında bilimsel bir inceleme yapmak olanakları bugün için birçok yönden olumsuzdur.

Böyle bir kişiliği mahkeme kararları yönünden incelemenin en basit, teknik bir sakıncasını da belirtelim: Reşat Fuat'ın bir karar göre doğumu 1320 = 1904, diğerine göre ise 1323 = 1907 yılı olarak görünür, halbuki doğumu 1900 yılına tesadüf etmektedir. Ayrıca «evli, çocuğu yok» sözü de yanlıştır. 1934 doğumlu Kılavuz ismindeki oğlu ve iki torunu halen hayatta bulunmaktadır. Suat Derviş'ten YENİ EDEBİYAT davası sıralarında sorgu ve baskı havası içinde 10 Temmuz 1942 günü doğan ikinci oğlu ise bir gün sonra ölmüş bulunmaktadır...

Kararlar, babası Ahmet Fuat beyefendinin Temyiz Mahkemesi üyesi bir adliyecimiz olduğunu belirtmediği gibi, anası Zeynep hanımefendinin Atatürk'ün anası Zübeyde hanımefendinin küçük kız kardeşinin kızı olduğunu da göstermezler...

Kendilerinden, Konya'dan Çankaya köşküne, İstanbul Fen Fakültesi'nden Almanya'ya, hapisten sürgüne uzanan hayatlarının hikâyesini yazmalarını çok rica ettiğim halde bundan her defasında kaçınmışlardır. Kararlarda konuşanların faaliyeti yazılıdır, konuştukları şekil ile bunlar yer almaktadır, aslı yazılsa bugün dava dışı kalmış, en yüksek mevkilere erişmiş birçok kişi ortaya çıkar, zaman aşımı varsa da haklarında fiş tutulur, işleri bozulur, pasaportları bile verilmez, cevabını vermişlerdir. Bu sözleri, bana Ankara Garnizon Kumandanlığının 2. No. lu Askerî Mahkemesi kararındaki (Karar 945/7) Türk askerî hâkimlerinin çözülüp arkadaşlarını ele veren bir kişi hakkındaki bir yargısını hatırlattı: «... partiye samimi olarak girmiş ve komünistliği benimsemiş olsa böyle suçu kabul eder şekilde konuşmasına imkân görülmemektedir... Yargıçlar kurulu da sanığın itiraflarına rağmen suçlu olduğuna kanaat getirememiş... Anlamıyarak, benimsemiyerek bu işe karışmış bulunduğunu kabul eylemiş olmakla istek üzerine BERAETİNE» (Karar sahife: 129).

Hayatında teşkilât hakkında ifade vermemiş olan, sadece mahkeme karşısında fikir savunması yapan ve hattâ bu savunmaların biri için ayrıca mahkemeye verilen Reşat Fuat Baraner'in bu görüşüne ancak saygı duyulabilir, ne yazıkdır ki bu davranışları Türk sol hareketleri tarihinde birçok noktanın tam olarak aydınlanmasına mani olmuştur.

Reşat Fuat Baraner ayrıca çok kerre gazete çıkarmış, çok yazı yazmış birçok derginin yönetimini üzerine almış bir kişi olduğu halde Türk Solu dergisinde çıkan iki temel yazısı haricinde bildiğime göre bunların hiçbir tanesine imzasını atmamıştır. Ali Rıza ismiyle kitapları, aynı isimle Yeni Edebiyat dergisinde yazıları Faris Erkmen'in En Büyük Tehlike ve Suat Derviş'in Niçin Sovyetler Birliği'nin Dostuyum gibi olay yaratmış kitaplarının sorumluluğu, Projektör (Sabiha Sertel), Yeni Edebiyat (Neriman Hikmet) dergilerinin politik yönetimi, diğer birçok sol dergide de karar verici etkisi olan Reşat Fuat'ın yazıları birçok defa defa aramalarda yok olmuş, veya basılamayıp kaybolmuştur. Bunların arasında Segal'ın Ekonomi Politik kitabı bir nesil üzerine büyük etkilerde bulunmuştur, bu eser bugünlerde okunan Baby'nin kitabından çok daha önemlidir, kopyasını elinde bulunduran Reşat ağabeyin bu eseri basılırsa çok faydalı bir eser kazanmış bulunuruz. Sol yayınlarında çıkan Engels'in Anti - Dühring temel kitabı ile Anadolu yayınlarında çıkan Lefevbre'in Karl Marx'ı kendi ismi ile 27 Mayıs devriminden sonra yayınlanabilmiştir. Kendilerinin Türkiye'deki toprak konusunu ilgilendiren tamamlanmamış bir araştırmaları ve bir teknik lügatları bulunmaktadır. Onun yönetiminde çıkan Kızıl İstanbul gazetesine gelince kütüphanelerde değil ancak resmî arşivlerde ve dava dosyalarında bulunup tarihciler tarafından incelenecektir, bu gazetenin kapağının fotokopisi ve bir yazısı 1948 yılında «Haftalık Gazete» dergisinin dokuzuncu sayısında çıkmıştır.

***

1900 yılında Selânik'te doğan Mehmet Reşat beyin iki kardeşi vardır, merhum Dr. Mithat Baran ile sayın Nihat Baraner. İstiklâl savaşımızda Konya lisesini bitiren Reşat ağabey Çal istasyonunda Mustafa Kemal Paşa'nın Aralof ve Abilof yoldaşlarla Birinci orduyu teftişe gelişlerini, aynı yıl liseyi bitirince Çankaya köşkünde dayısının yanına yerleştiklerini, Mustafa Kemal Paşa'nın kendisini Almanya'ya mühendislik tahsiline göndermek istediğini, bana anlatmışlardı. Atatürk'ten «Mustafa Kemal Paşa» diye söz eder, hemşirelerini ise «Makbule teyze» diye çağırırdı.

Genç lise mezununun yeni hükûmete karşı ilk hayal kırıklığı Darülfünün'a yani üniversiteye gidişi ile ilgilidir, kim olduğunu söylemeden yaptığı müracaat üzerine kendisinden esnaftan kefil istemişler, Konya'da tahsil ettim, Ankara'da tanıdığım esnaf yok deyince red cevabı almış, bunu işiten zamanın Ankara Valisi kendisine yeniden müracaat yaptırmış ve vilâyet kanalıyla Reşat Fuat'ı «git Paşa'nın yeğeniyim de» diye tekrar vilâyete yollamış, bu defa da aynı sahne tekrarlanırken ilgili âmir valinin yazdığı «Çankaya köşkü» adresini görünce izin derhal çıktığı gibi bir yaylı araba ile bir de görevli çavuş kendisine tahsis edilmiş, ancak açıkgöz çavuş her uğradıkları yerde Mustafa Kemal Paşa'nın yeğenidir deyince Reşat Fuat arabayı geri çevirip, işgal altındaki İstanbul'un yolunu tutmuş. Böylece yönetim yöntemlerinin değişmiyeceğini gören genç o dönemde yaygın olan sol akımın içine doğal olarak girmiştir, yine kendi anlattığına göre sonradan benim de hocam olan Ali Yar bey Fen Fakültesinde, derste Dr. Şefik Hüs-

nü'nün Aydınlık dergisini getirerek: «Çocuklar bu dergiyi dikkatle okuyunuz, Türkiye'nin kurtuluşu bu yöndendir» diyerek ilk günden kendisine yol göstermiştir. Reşat Fuat üniversitede faaliyete başlıyarak Talebe Cemiyeti Başkanı olmuş, Almanya'ya kimya tahsiline gittiğinde de orada aynı görevi üzerine almıştır. Artık kendisi faal politik hayata atılmış bulunuyordu, kendisi gibi bir sosyalist olan Greta (Margareta Wilde) ile evlenen Reşat Fuat İstanbul'a döndüğü bir yaz döneminde ilk defa için tutuklandı, ziyaretine gitmekte olan politika ile ilgisiz eski bir arkadaşından tahkikat yapılınca, gencin anası: «Bir yanlışınız olacak, Reşat Mustafa Kemal Paşa'nın yeğenidir» deyince, polisler daha da yüklenmiş, Paşa'nın akrabasıyım diye sahtekârlık yapıyorsun demişler, kendisi bunun üzerine, ne yapayım ki öyledir cevabını vermek zorunda kalmış. Bu itirafın sonucu ne oldu diye sorduğumda, «derhal tahkik etmişler, doğru çıkınca anneme edilen küfürler kesildi, falaka devam etti» cevabını almıştım.

Reşat Fuat'ın Bir Yazısı

Reşat Fuat Baraner'in yukarıda saydığımız eserlerinden başka Vakit ve Haber gazetelerinde çıkmış bulunan Suat Derviş imzalı yazıları vardır, bunlardan bir tanesi Fransız Büyük İhtilâlinin 150'nci yıl dönümü ile ilişkili bir yazıdır (1939). Ayrıca Ali Riza imzası ile çıkan yazılarından başka Yeni Edebiyat dergisinde baş yazılar ve Suat Derviş imzası ile çıkan fıkraların hepsi Reşat Fuat'a ait bulunmaktadır. Yeni Edebiyat dergisinde Reşat Fuat ile Abidin Dino arasında süregelen sanat hakkındaki tartışma da ilginçtir, bu tartışmanın ayrıca yeniden yayınlanması iyi olurdu. Ancak burada şunu belirtmekle yetinelim ki, Dr. Şefik Hüsnü gibi Reşat Fuat da kendi politik yönetimindeki bir dergide aykırı gördüğü fikirlerin tam olarak yayınlanmasını her zaman uygun görmüş, sadece bu fikirlere karşı olduğunu belirtmekle yetinmiştir.

Bugün çok yaygınlaşan Türkiye'deki «feodal kalıntılar» konulu tartışmalarla ilgili ve 1941 tarihli Reşat Fuat'ın bir eleştirisinden parçalar aktarmayı uygun bulmaktayız. Asya Tipi Üretim tarzı tartışmaları, Divitçioğlu'nun tezi, Küçükömer'in kitabı, Demokratik Devrim tartışmaları bugün için bu «feodalite = derebeylik» konusunu çok önemli kılmaktadır, adeta devrim stratejisi bakımından bu konu tayin edici bir nitelik taşımaktadır, Reşat Fuat'ın eleştiri yazısından parçalar sunacağız:

«Hüseyin Avni «Reaya ve Köylü» adında bir eser yayınladı. Eserin konusu bilimsel niteliği bakımından olduğu kadar incelemeğe esas olarak kullanılabilecek istatistik bilginin ve tarihî belgelerin azlığı itibarıyla da güç ve muğlaktır. Mevcut belgelerin şimdiye kadar bilimsel bir yöntemle işlenmemiş olması da bu konu etrafında yapılacak incelemeleri bir kat daha güçleştirmektedir...

... Osmanlı yazarları şimdiye kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun derebey karakterini belirtmemişler tımar, zeamet ve has sistemini alelâde idarî bir teşkilât olarak göstermişler, Avrupa feodalizmine nisbetle mahallî özellikler ve farklar gösteren Osmanlı derebeyliğini tamamiyle inkâra kadar ileri

gitmişlerdi. Hüseyin Avni bu eseriyle bu yanlış kanıya güçlü bir darbe vurmuş ve Osmanlı İmparatorluğu'nda da bir derebeylik var olduğunu ispat etmiştir. Fakat Osmanlı İmparatorluğu'ndaki derebeyliği sadece tımar ve zeamet sistemine münhasır görmek, bizi bu sistemin kaldırılmasıyla derebeyliğin de ortadan kalktığını kabule zorlar. Halbuki derebeylik ve yarı derebeylik ilişkileri Türkiye'de ondan sonra da devam etmiştir ve bugün de bu münasebetler birçok alanlarda kendisini kuvvetle hissettirmektedir. Bu konunun aydınlatılabilmesi için dış şekliyle idarî bir nitelik taşıyan ve idarî kararlarla verilip geri alınabilen tımar, zeamet derebeyliği yanında şahsî büyük toprak mülkiyetine dayanan gayrı resmî bir derebeyliğin oluşması ve varlığını da ayrıca incelemek gerekir. Bugüne kadar varlığını hissettirmekte devam eden bu ilişkilerin malikâne sistemiyle mukataa ve iltizam usülleriyle bağlı olması mantık gereğidir. Timar ve zeametten başka olup derebeylik ilişkileriyle ilgili büyük toprak mülkiyetinin ve onunla bağlı olarak yarıcılık sisteminin nasıl ve ne gibi şartlar altında meydana geldiğini incelemek timar düzeninin ortadan kalkmasından sonra da devam eden derebeylik ve yarı derebeylik münasebetlerinin izahı için çok önemli bir sorun olarak ortada ve çözümlenmemiş duruyor...

İnsanlık tarihi üretim ilişkilerinin ve sınıf mücadelesinin tarihidir. Osmanlı İmparatorluğu zamanındaki olayları ve iç mücadeleleri incelerken bunları sadece mahallî küçük derebeylerin en büyük derebeyine, yani sultana karşı yapılmış mücadele sınırları içine sıkıştırmak ve alelâde post kavgası yapmak yanlış olur... Mevcut mücadeleler toprak meselesine irca edilirken topraksız köylü kitlelerinin bir kenara bırakılması ve mevcut hareketlerin sadece timar düzeninin bozulmasına bağlanılması doğru olmaz. Mevcut hareketlerde hegemonyanın köylülerin elinde olmasına o zaman için imkân yoktu. Fakat hareket ettirici güç olarak başka hangi sosyal sınıf veya zümreyi alabiliriz? Merkezî idareye karşı mahallî beylerin açtıkları mücadelelerde köylülerin kendi zararlarına olarak aldatılmış bulunmaları tabiîdir, fakat nitelik bakımından köylülüğün aleyhine yönelmiş olmakla beraber bu hareketlerin birer köylü hareketi olmasına hiç de engel değildir; Celalî hareketi gibi.

Bundan başka Osmanlı tarihinde niteliği yönünden köylülüğün çıkarına uygun bir seyir izliyen köylü kalkınmaları da vardır, Bedrettin Simavi hareketi gibi.

Merkezî idareye karşı olan isyanların yanında merkezî idare yararına girişilen hareketler de vardır. Osmanlı saltanatının mahallî derebeylerin nüfuzunu kırarak iktidarı merkezleştirmesi uğrunda açtığı mücadelelerde şüphesiz ki, halk kitlelerinin çıkarları merkezî idare ile ortaktı. Çeşitli neden ve etkiler altında halk bu durumu değerlendirmekten çok defa acizdi. Fakat insiyaki de olsa kitlelerin merkezî idare lehine harekete geçtiği olaylar da vardı, Alemdar vak'ası gibi. Esasen yeni yeni türemekte olan ticaret ve ilk nüveleri halinde ziraat sermayedarlığının etkisi ve halkın çıkarlarına uygun düşme niteliği olmasaydı, iktidarın merkezileşmesi konusunda ve diğer ekonomik ve sosyal alanlarda islâhat yapılmasına ve bu islâhatın yarım yamalak da olsa gerçekleşmesine olanak düşünülemezdi. Osmanlı İmpara-

torluğu islâhat hareketlerinde çok önemli olan bu nokta birçok vülger içtimaiyatcılar ve tarihçiler tarafından ihmal edildiği içindir ki, Osmanlı İmparatorluğu'nda islâhatçılık ve tanzimat hareketleri bir türlü izah edilememiş ve sadece dış nedenlerin etkisiyle ortaya çıktığını ileri süren garip iddialar öne sürülmüştür.»

Yeni Edebiyat dergisinin 18. sayısında çıkan bu eleştiri yazısından uzun parçalar verdik, ondan sonra otuz yıla yakın bir sürece aralıklı olarak Reşat Fuat'ın köylülük sorununda hazırladığı incelemenin tamamlanmamış da olsa yayınlanmasını çok isterdik. Bu arada bütün ileri hareketlerimizi «ceberrut Osmanlı tipi bürokrasinin» dış emperyalizmin ajanı olarak dış kapitalizmi yurt içine sokma gayretleri olarak göstermeğe yeltenen görüşlerin gayrı millî ve gerçekten uzak niteliği üzerinde de durmak gerekir, dış emperyalizmin geri kalmışlığımızdan yararlanması başka bir şey, kapitalist yoldan kalkınma olanakları kalmadığı halde bile, yapılan iç gelişme çabalarını kötülemeğe yeltenmek bambaşka bir şeydir.

Faşizmle Mücadele

1941 yılından 1944 yılına kadar Reşat Fuat'ın izlediği politika Saraçoğlu faşist iktidarı döneminde artık dergilerden değil de mahkeme kararlarından çıkarılabilir. Bu politikanın özü anti - faşist milliyetçi, Atatürkçü mücadele platformu olarak nitelendirilebilir. Sözü Reşat Fuat'a verelim :

«Emperyalist Alman ve İngilizleri savaşta karşı karşıya bırakarak seyirci kalan Sovyet Rusya gayet iyi hareket etmiştir. Bizim bu sıralarda savaşa girmeyişimiz ancak büyük komşumuz Sovyet Rusya'nın tarafsız kalmasıyla sağlanmıştır. İngilizlerle hükûmetin aktettiği ittifak sözleşmesi bize yarar sağlamadı. Bizi Alman taaruzundan kurtaran bu ittifak değil, Sovyet Rusya'nın bizi koruması idi. Çünkü Yugoslavya, Yunanistan İngiliz müttefiki olduğu halde ezilmişlerdi. Alman vahşi sürüleri Sovyetlere hücum edince savaş kesin safhaya girmişti. İngilizler akıllarını başlarına toplayıp Sovyetlerle anlaşmaya karar verdiler, iş birliğini kabul ettiler. Bu durum küçük devletleri esaretten kurtarmağa muvaffak oldu. Bizim hükûmetimiz Almanlarla sözleşme ve ticaret anlaşması yapmak suretiyle büyük hataya düştü, büyük komşusu Sovyetleri ihmal eyledi, bunlara karşı güvensizlik gösterdi. Hükûmetin bu yanlış hareketi halk üzerinde fena etkide bulunmaya başladı. Bu durumdan faşist propagandası istifade ederek harekete geçti.

İç duruma gelince, fabrika ham maddeleri ve yedek parçaları daima Almanya'dan alınıyordu. Ticaret hayatı yanlış bir yön aldı. Bazı burjuva tabakasını zengin eyledi, vurgunculuklar başladı. Refik Saydam hükûmetinin almağa yeltendiği eksik tedbirler para etmedi. Bu durumu düzeltmek için idarî kadronun halk tabakasından doldurulması gerekiyordu. Tersine hareket etti. Vurguncuları himaye eyledi. Varlık vergisinde ırkçılık esası ve vurguncuları himaye şekli açıkça göründü. Köylerde birkaç bin ağanın mangır sahibi olması köylüyü refaha kavuşturdu gibi gösterildi. Ordu mevcudunun çokluğu, **erzakımızın Almanya'ya gönderilmesi,** hükûmetin bol para

çıkarması pahalılığa sebep oldu. Irkçılık propagandası faşizmi yıkmak için uğraşan Sovyetlere açıkça bir taarruzdu.»

(Ağustos 1943 tarihli broşürün karardaki özetinden).

Aynı broşürdeki dilekler faslından da aktarmalar yapalım:

«Halk Partisi devrim kelimesini terketmemekle beraber irtica yolunu tutmuştur» dendikten sonra dilekler sıralanmaktadır:

«Sovyetlerle dost ve demokrat, hakikî halkçı bir hükûmet..., faşist taraftarı yayımın yasaklanması..., bugünkü meclisin yenilenmesini ve tek dereceli seçim yapılmasını..., kişiciliği kaldırarak milletin kollektif şekilde idaresi..., savaş sonunda geri (kalmış) ve küçük milletlerin kurtulmasında Türkiye'nin faal bir rol oynaması..., halkın sefaletini hafifletmek üzere ekonomik ve malî alanlarda:

İktisadî devletçiliğin kurulması, mevcut devlet işletmelerinde görülen fenalıklar teşkilâtsızlıktan doğmaktadır. Bunun için her alanda teşkilât kurulması, vurguncular ağır cezalar konarak halkın korunması ve bu yolda teşkilt yapılması, çalışan halkın yoksulluklarını görerek ücretlerinin artırılması, müteahhitlerin suistimallerini önlemek için satınalma teşkilâtının kurulması, memurların suçlarının şiddetle cezalandırılması,. ordunun ihtiyacını işçiler teşkil etmekte olduğundan halktan vergi yükünün azaltılması ve bu ihtiyacı karşılamak için verginin zenginlere yükletilmesi ve aşağıdaki şekilde vergi tadilâtı yapılması: a) Yılda üç bin liradan fazla kârdan yüzde doksanının alınması, b) Büyük kazançların meydana çıkarılması ve müsaderesi, c) Toprak mahsulleri vergisinin hemen kaldırılması, ç) Ayda altmış liradan fazla almıyanların vergiden affı (o zamanki para ile RN), d) Ayda yüz liradan fazla kazanmayan serbest meslek erbabının vergiden istisnası, e) Fakir köylünün vergiden muaf tutulması.» Ve de «hilekâr çiftlik sahiplerinin ve ağalarının topraklarının köylülere dağıtılması» (Karardaki özetten).

Faşizmle mücadele döneminde R. Fuat Baraner

1945 yılında Reşat Fuat'ın yaptığı savunması mutlaka yayınlanmalıdır, bu çok önemli tarihî bir belge, faşist Saraçoğlu iktidarına karşı bir ithamnamedir. Daha önce Faris Erkmen imzası ile 1943 yılında yayınlanan «En

Büyük Tehlike» broşüründe faşizmin tehlikesi üzerinde durulmuş, bu broşür o kadar etkili olmuştur ki meclis kürsüsünden Cevdet Kerim İncedayı hükûmete aşağıdaki soruyu yöneltmiştir: «Son günlerde bir risale okudum. «En Büyük Tehlike» adını taşıyan risale baştan sonuna kadar Türkiye'de ecnebi menfaatlar lehine ihdas edilen bir cereyandan bahsetmektedir. Güya Türk vatandaşlığı, Türk milliyetperverliği kisvesi altında bu memlekette ırkçılık cereyanları yapıldığı ve Türkiye'nin sınırımız dışında bulunan Türklere karşı emperyalist cereyanlara sevkedildiği iddia olunuyor. Ben memleketimizde ne böyle bir cereyan, ne de bu şekilde bir milliyet kavramı bilmiyorum...

O halde bu «En Büyük Tehlike» namı altında çıkan risale sahibinin maksadı, siyasî ve içtimaî hüviyeti nedir ve bizim prensiplerimizi bu yolda istismara yeltenmek bu veya o taraf için doğru bir hareket midir?...»

Dışişleri Bakanı Numan Menemencioğlu'nun aynı gün verdiği cevapta:

«Muhterem arkadaşlar, Cevdet Kerim İncedayı arkadaşımızın mevzubahis ettiği kitabı ben de gördüm... Arkadaşlar esas meseleyi biraz deşmek lâzım gelecektir. Bu kitabı okuduğumuz vakit filvaki bizim de gözümüzün önüne gelen, sanki bu memlekette birtakım cereyanlar vardır, bu cereyanları büyük bir tehlike olarak göstermek memleket namına büyük bir hizmet teşkil eder. Acaba bunun aslı nedir?... (CHP) programı diyor ki: «Millet dil, kültür ve ülkü birliği ile birbirine bağlı vatandaşların teşkil ettiği içtimaî ve siyasî bir bütündür.» İşte arkadaşlar, Türkiye için düstur budur ve Türkiye'nin dürüst siyaseti herkesçe malûmdur... Türkçülüğümüz, bu vatanın sınırları içine girmiş olan Türklere ait ve onlara münhasırdır...

Herhalde diyebilirim, bu kitabın söz konusu ettiği gibi bizim memlekette ciddiyetle kâle alınabilecek bu saydığım vasıflar fevkinde veya haricinde bir milliyetçilik veya ırkçılık ne mevcuttur, ne de bu yolda tezahürata şahit olmaktayız.»

İşte o Millî Şeflik döneminde bir broşürün yarattığı tepki. Halbuki Reşat Fuat, Saraçoğlu iktidarının faşizmi desteklemesi konusundaki mücadelesi tamamiyle haklıydı, sonradan meydana çıkan belgeler bunu fazlasıyla ispat etmiştir. Önce 19 Mayıs demeçlerinde İnönü az sonra Menemencioğlu'nu yalanlamış, sonra da birçok arşiv ele geçmiş «En büyük tehlikenin» dehşetini bize ispat etmiştir.

Faşist Saraçoğlu'nun tutumunu ve de «Sovyet Dostluğu» hakkındaki sözlerle Sovyet-Alman uzlaşmasının anlamını ortaya atan bir iki belge sunalım. İngilizlerle Fransızların görünürde Almanlarla savaştıkları ve de Türk hükûmetinin Sovyetlerle müttefik olduğu bir dönemde 12 Mart 1940 günü Fransız Başkumandanı General Gamel'in Başbakan Daladiye'ye «Kanaatime göre Bakü ve Batum'a karşı taarruz planlarımızı acele olarak hazırlamalıyız» demekte, Gamel'in Suriye'de bulunan General Weygan'a «Yakındoğu'daki hareketleri İngiliz komutanlığı yönetecektir, Kafkas hareketleri ise Türk komutanlığının yönetiminde olacaktır... Bu konuda Mareşal Çakmak ile ilişki kurabilirsiniz» (12 Mart 1940). Ve de Fransa'nın Ankara Büyükel-

çisi Massigli Saraçoğlu ile yaptığı 14 Mart 1940 günlü konuşma hakkındaki raporunda :

«... Cezayir'den veya kuzey Irak'tan havalanan modern bombardıman uçaklarının Bakü'ya erişebilecek bir hareket kabiliyetine sahip olduğunu ve fakat bunun için Türk ve İran topraklarının üzerinden geçmenin gerekli olduğunu bildirdim. Türk Bakanı İran'ın protestosundan mı çekiniyorsunuz? diye cevap verdiler. Zorlukların Türkiye yönünden gelmiyeceğini daha açık olarak belirtemezlerdi...» demektedir. 18 Haziran günü Saraçoğlu ile Von Papen arasında imzalanan Alman - Türk paktı ise Alman ordusunun sağ kanadının güvenliğini sağlamış ve dört gün sonra Alman orduları Sovyetlere saldırmışlardı. 27 Ağustos 1942 tarihli raporunda Von Papen Saraçoğlu'nun kendisine «Rus sorununun Almanlar tarafından halledilmesinin tek şartı bir taraftan Rus halkının en azından yarısının imhası ve diğer taraftan Sovyetler'deki Rus olmayan millî azınlıkların Rus etkisinden kurtarılması» gerektiğini söylediğini belirtmektedir. Alman Dışişleri Bakanı Von Ribbentrop ise 5 Aralık 1942 tarihli şifresinde Türkiye'deki dostlarına yardım edilmesi için beş milyon altın Mark yolladığını belirtmektedir.

Reşat Fuat bütün bu belgelerden habersizdi, ancak Türk ırkçı ve turancılarının maskesini ilk düşüren kendisi olmuştur: Bu sunduğumuz belgeler karşısında Alman gemilerini Karadeniz'den Akdeniz'e kaçırıp İngilizlere musallat eden Menemencioğlu'nun Meclisteki sözleri garip bir ışık ile aydınlanıyor.

Reşat Fuat Baraner yakalanan bir belgede Türk ordusunun gücüne olan güvenini belirtiyordu, savunmasında ise: «... Biz Türkiye'de hakikî demokrasi düzeni istiyoruz. Meclisin, hükûmetin yeniden kurulmasını istemek, içtimaî nizamı bozmak demek değildir. Demokrasiyi kökleştirmek demektir. Bizim sahadan çekilmesini istediğimiz bazı şahsiyetler vardır. Bunlar içtimaî zümreyi ifade etmez, isme lüzum yok. Bunlar satılmış kimselerdir. Turancılar, ırkçılar. Biz ırkçılıkla mücadele ettik. İrticaı önlemek istedik. Bütün Kemalistleri mücadelemize davet ettik. Bunları biz evvelden hissettik, vatanî borcumuzu ödedik. İşte şimdi onların fenalıkları meydana çıktı. Mahkemeye verildiler, eğer bunların teşvikiyle demokrasiye savaş açsaydık büyük bir hata etmiş olurduk... Biz ırkçılar aleyhinde konuşurken bütün sorumlular bizim kadar durumu görmemişlerdi. Numan Menemencioğlu Meclisteki beyanında büyük gaflar yapmıştı. Fakat Ankara'daki gösteri hareketi büyük adamların, sorumlu kişilerin gözlerini açtı (Turancılar davası RN).

Vurguncular hükûmeti demek, hükûmetin iç ve dış siyasetini tenkit etmek, savaşa girmeyi istemek, millî mukavemeti kıran bir suç mudur? Biz yazılarımızda millî menfaatları kırmak değil artırmak istedik. Irkçılar millî menfaatleri ihlâl ettiler fakat biz öyle yapmadık. Biz müttefiklerle birleşelim diyorduk. İkinci safhada savaşa girmeyi istedik. Barıştan birşey kazanmak istiyorsak savaşa girelim dedik. Savaşa girmeyi istemek suç ise razıyım.

Saraçoğlu hükûmetini tenkit etmek suç mudur? Anayasa okunursa bu suç değildir. Tenkit haklı mı? Bunu aramak gerekir. Biz hükûmeti Almanlara karşı mülayim davrandığından ve vurguncuları himaye ettiğinden ten-

kit ettik. Bunlar ise haklı tenkitlerdir. Bültenlerimizde Saraçoğlu hükûmetinin bitaraflıktan ayrıldığını yazdık. Çünkü okuduğumuz bazı yazılar memleketimizi Almanlar peyki milletlerden zannettiriyordu. Saraçoğlu hükûmet başına geçer geçmez Türkçülükten bahsetmiş, turancıları ve faşistleri şımartmıştı. Almanlara erzak göndererek milleti aç bıraktı. Böyle yapan Saraçoğlu hükûmetini tenkit etmek bir görevdir.

Hükûmetin ekonomik politikası çok sakattır. Vurguncular, türediler ortaya çıktı. Yağma hasanın böreği gibi devlet dairelerinde suistimaller başladı, müthiş pahalılık başgösterdi. Tekel maddeleri bile karaborsaya düştü. İstanbul'da açlıktan düşenler, ölenler görüldü. Hükûmet fazla para bastığından paramızın kıymeti çok düşmüştü. Devlet borçları bir milyara yaklaşmıştı. Ordunun masrafları tek başına buna amir olamaz. Savaş içinde olan milletlerin maliyesi bizim kadar sarsılmadığına göre sebep hükûmetin hatalı yol izlemesidir. Serbest ticareti kabul etmekle vurguncuları zengin etti. Böyle bir hükûmete vurguncular hükûmeti dersek hata mı? Hayır, birçok fakirler lânet ederken bir vatan sever olduğumuz için tenkit ettik. Millet karşısında suç işlemiş olmuyoruz.

Dış siyasette Atatürk'ün Sovyetlerle dostluğu az kalsın ihlâl ediliyordu. Fikir hürriyeti kalmadı, devrimimiz gerilemeğe başladı. Türkiye'de demokrasi yoktur. Bunu görmemek kör olmak demektir. Biz bütün dünyada ayrı yaşayamayız. Bunun için çift dereceli seçim, tek parti ortaçağ sistemidir. Siyasî özgürlükler verilir. Dernekler kurulursa hürriyetler doğar, Anayasadaki hükümler fiiliyata geçer, o zaman bugünkü suçlar olmaz.

Biz istediklerimizi kanun yoluyla yapamadık. Hataları gizlemek, hatayı ortadan kaldırmaz. Biz istediklerimizi doğru söyledik. Biz doğruyu önceden gördük, bildirdik. Bunun için kurban gidiyoruz. Demokratik hakkımız verilseydi neşriyatımızı kanun dairesinde yapardık. Biz kendimizi suçsuz sayıyoruz. Bu yüzden hakkımızdaki davanın düşmesini istiyorum.»

(Kararda hâkim tarafından özetlenen savunma, Ankara G. K. 2. As. Mahkeme, Esas: 1945/2, Karar: 1945/7)

Ceza cem'an 9 yıllık olup Reşat Fuat 1950 iktidar değişmesi nedeniyle çıkan aftan yararlanmış, az sonra da devrimci uyanıklıkta kusur ederek Zeki Baştımar'ın giriştiği faaliyet sonucu tekrar tutuklanmış, iki yıl tek başına hücrede kaldıktan sonra yedi yıl hapse mahkûm olmuştur.

27 Mayıs devrimi döneminde serbest kalan Reşat Fuat Baraner bir taraftan bozulmuş sıhatini tamire çalışırken diğer taraftan da tercümanlık ederek hayatını yeniden tanzim etmeğe koyulmuştur. Talat Aydemir'in 21 Mayıs ayaklanmasından sonra bilmem ne hikmetse ikimiz de birer günümüzü Birinci Şube hücrelerinde geçirmiştik. Bu Reşat ağabeyin son tutuklanması oldu, yanımızdaki hücrede Reşat Fuat Baraner'in eski arkadaşı Mihri Belli ile karısı bulunuyordu, küçük çocuklarına bakacak kimse bulunmadığından o gün bir de küçük bir çocuğun sesleri Sansaryan hanının tavanarasını çınlattı...

Son Bir Mücadele

Belli bir dünya görüşü, demokratik, sonra da sosyalist bir Türkiye için savaşan onaltı yıldan çok zamanını hapislerde geçiren Reşat ağabey 27 Mayıs Türkiyesi ortamında Mehmet Ali Aybar'ın yönetimindeki Türkiye İşçi Partisini uzun zaman tutmuştur. Parti içinde çok erken başlıyan bazı yöneticilerin Tüzük dışı davranışlarını, bir gün dayanamayıp kendi huzurunda eleştirdiğimde sert bir şekilde beni eleştirdi, disipline davet etti. Ben TİP Genel Yönetim Kurulu üyesi idim, bazı yöneticilerin sür'atle değiştiğini görerek bir ağabeyle dertleşmeğe gitmiştim, Reşat ağabey bu eleştirimi hoş görmemişti... 1962 yılı sonlarına ait bu olayı anlatışımın nedeni Reşat Fuat Baraner'in, kendisi için hiç bir şey beklemiyen ağır kalp hastası bir savaşçının Türk Solu dergisinde yayınlanan 7 Mayıs 1968 tarihli yazısının önemini belirtmek içindir, Mehmet Ali Aybar'lara, Boran'lara, Aren'lere verdiği sert ihtarı tam yerine oturtmak içindir:

Son yıllarında Baraner

GÜÇBİRLİĞİ BOZGUNCULARI İHANETE GİDİYOR

Doğrudan doğruya devrim zamanları dışında ve Millî Kurtuluş Devrimimizden sonraki ilerici hareketler tarihimizde ilerici hareketlere iyi bir başarı sağlamağa elverişli yeni bir aşama açılmış bulunmaktadır. Henüz başlangıç safhasında bulunmakla birlikte bu olayı büyük bir memnunlukla karşılıyor ve kısa bir zamanda gerekli yönde gerçek gelişimine ulaşacağını umuyoruz. Bu aşamadan neyi kasdettiğimizi TÜRK SOLU okuyucularının kolaylıkla anlamış olacaklarını sanıyoruz. Çünkü TÜRK SOLU daha ilk sayısından itibaren yayınını bu nokta üzerinde toplamış, emperyalizme karşı, emperyalizmin yurt içindeki destekleri, işbirlikçileri, derebeyler ve komprador burjuvaziye karşı mücadelede bütün gerçek milliyetçilerin, gerçek demokratların, bütün yurt ve istiklâl severlerin işbirliği etmeleri gerektiği fikrini savunmuştur. Devrimci Kuruluşlar Güçbirliğine 35'i aşkın derneğin katılması, muhakkak ki emperyalizm düşmanlarının, yurt ve istiklâl severlerin, ilerici demokratların, halktan yana olanların, hangi sosyal sınıf veya zümreye mensup olursa olsun, tümünü sevindirir. Her vatansever Türk'ün bu olayı şükranla karşılaması kendisi için bir görevdir. Fakat ne yazık ki TÜRK İŞ ve DİSK gibi sendika teşekkülleri kodamanlarının, sosyalist oldukları iddiasını ağızlarından fırsat düştükçe eksik etmeyen dengeci(!) siyasî parti liderlerinin bu harekete yabancı kaldıktan başka etkileri altında bulunanları ya da bulunduklarını sandıkları kimseleri buna katılmağa kışkırtmakta, Türkiye'mizin bağımsızlığı, ilerlemesi, refahı bir kelime ile millî kurtuluşu için hararet ve özlemle karşılamak gereken bu hareketi muhtelif şekillerle sabote etmekte oldukları teessürle müşahede edilmektedir. Güçbirliğine karşı yönelmiş bu çeşit tutumların objektif olarak emperya-

lizm ve irtica ile işbirliğinden başka bir şey olamayacağını uzun uzun açıklamaya lüzum yok. Yakın dünya tarihinde milletlerarası sosyal demokrasinin faşizme, gericiliğe karşı ortak mücadele cephesi kurmağa yanaşmadıkları ve böyle ortak cephelerin kurulmadığı ülkelerde de faşizmin kuvvetlendiği, idare başına geçtiği birçok örnekleri ile görülmüştür. Bu çeşit liderlerin nüfuzlarını bu şekilde toplum zararına kullanmaları karşısında bu teşekküllerin namuslu, yurtsever olduklarına zerre kadar şüphe bulunmayan üyelerinin, idarecilerinin başı üstünden uhdelerine düşen görevi benimseyeceklerinden ve üstesinden geleceklerinden eminiz.

Emperyalizme ve yurt içindeki desteği irticaa karşı bu güçbirliği hareketinin henüz başlangıç safhasında bulunduğunu söylemiştik. Yurdumuz ve milletimiz için hayatî önemde olan bu mücadelenin gelişip gerçek başarıya ulaşması için. Türk Devrimci Kuruluşlar Güçbirliğinin sevk ve idaresi altında bu hareketin, onun fiilî muharrik kuvveti olacak şehir ve köy emekçi halkına mal edilmesi, halk yığınlarının bu mücadeleye müzaheret ve fiilî iştiraklerinin sağlanması gerekir... Bu amaca da ulaşılacağına ve yurdumuzun emperyalizmin, işbirlikçileri feodal - komprador zümrelerin, gerici kara kuvvetlerin şerrinden, hem de uzak olmayan bir gelecekte kurtulacağına şüphemiz yoktur.

Böylece ölümünden üç ay önce imzalı iki yazısından sonuncusu ile TİP yöenticilerine son bir ihtarda bulunuyordu.

Reşat ağabeyin Türk Solu'nda çıkan ilk imzalı yazısına gelince onun da önemi aynı derecede büyüktür. Bu yazısı ile Demokratik Devrim'i savunanlar arasında gördüğü bazı sapmaları önlemek istediğini kendisinden işitmiştim. Kendileri yazının aceleye geldiğini, onu çok daha geniş tutmak, bir yazı serisi haline getirmek istediklerini bana söylemişlerdi. Haklıydılar. Örneğin yazıda millî mücadelemizde savaşın bir yönden yurt içindeki millî azınlıklara (gayrimüslim azınlıklar) karşı yapılmış bulunmasının, bunların yurttan sürülmeleri üzerine mülkiyetlerine mutlu bir Türk azınlığın el koymasının devrim yönünden zararları üzerinde durmaktadırlar. Fakat asıl konumuza Demokratik Devrim anlayışındaki sapmalara gelelim :

EMPERYALİZME KARŞI, ONUN YERLİ DESTEKLERİNE KARŞI MÜCADELEYİ, BUGÜNKÜ DURUMUN MEYDANA GELMESİNE İMKÂN HAZIRLAYAN, İMKÂN VEREN SIINFLARDAN DOĞRUDAN DOĞRUYA BEKLİYEMEYİZ. BU İŞ GELECEĞİN TEMSİLCİSİ İŞÇİ SINIFINA DÜŞEN BİR GÖREVDİR. BU GÖREVİ GERÇEKLEŞTİRDİĞİ ÖLÇÜDE İŞÇİ SINIFI BÜTÜN HALKIN MENFAATLARINI TEMSİL EDECEKTİR. BU ALANDA İŞÇİ SINIFININ İŞBİRLİĞİ EDECEĞİ, ETMEK ZORUNDA OLDUĞU MÜTTEFİKLERİ KÖY VE ŞEHİR EMEKÇİLERİ VARDIR. İŞÇİLER BU MÜCADELEDE BAŞTA İLERİCİ GENÇLİK, ÖĞRETMENLER OLMAK ÜZERE DAHA BİRÇOK SAF ARKADAŞLARI BULACAKTIR.

Sınıflar, içlerinde topladıkları zümre ve grupların durum ve menfaatları arasında farklılıklar bulunan, taşlaşmış olmayıp bünyelerinde devamlı surette değişiklikler gösteren, geniş çapta dalgalanmalar arz eden sosyal topluluklar olduğuna göre emperyalizme, onun destekleri kompradorlara ve derebeylere mücadelede menfaati olan ve bu itibarla bu mücadele safların-

da yer alacak daha birçok yurdunu seven, millî istikbâlini seven, millî haysiyet ve vekarına değer veren, ilerici, liberal, halktan yana olan, her partiden gruplar ve unsurlar bulacaktır. Bu suretle de emperyalizme karşı mücadele geniş yığınları içine alan gerçek bir millî kurtuluş hareketi olarak ilerici demokratik millî bir cephe teşkil edecektir. Bu itibarla bu hareket isteyerek veya istemeyerek başarıya uğratılmamak için hiç bir sınıftan, hiç bir siyasî örgütün tekeli altına alınacak dar sahalı bir hareket haline getirilmemelidir ve getirilemez. Bir sol sağ hareketi değil bir millet hareketi olmalıdır, millet ve yurt çapında bir birleşik cephe halinde yürütülmelidir. (Türk Solu, sayı : 15, 27 Şubat 1968).

Sosyalist Türkiye diye bağıran kardeşlerimizle yapılan bazı tartışmalarda Reşat Fuat Baraner'in bu ikazı gözönüne alınmadığında hatalı bir yol izlenmiş, olunur. Bazı oportünistlerin Demokratik Devrim mücadelesi ile CHP arasında kurmağa yeltendikleri ilişkilere ve bilerek veya bilmiyerek yaptıkları iftiralara bu yazı bir şamar indirmektedir. Türk Solu'nda Reşat ağabeyin son yazısı ise imzasızdır. 19 Mayıs 1919 bayramının anlamını belirtmektedir.

Dr. Şefik Hüsnü'nün, yılmaz mücadele arkadaşının ve dostunun yanında bir yıldır yatan Mehmet Reşat Fuat Baraner bize her zaman için yeni dersler verecektir. Biz her açmaz karşısında şimdiden acaba Reşat ağabey ne derdi, ne yapardı diye düşünerek güç kazanıyor, destek buluyoruz.

Reşat Fuat Baraner
Uzun savaş yıllarından sonra düştüğü ve bir daha kalkmadığı hasta yatağında dostları ve yakınlarıyla birlikte

fakir baykurt

öğretmen bugün ne yapmalı?

Sayın Konuklar,

Değerli Temsilciler,

Şimdi burada ve yurdun onbinlerce yerinde yürekleri bizimle birlikte vuran Değerli Öğretmenler;

Sevgili Arkadaşlarım!

Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın 2. Olağan Genel Kurul Toplantısını yüce huzurunuzda candan saygılarla ve sevinçle açıyorum. Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın bu toplantısı, Anadolumuzun işlek bir yolkavşağı olan çalışkan Kayseri'de, Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu'nun 22. Olağan Kurultayı ile birlikte yapılmaktadır. Burada, üç gün TÖS, iki gün TÖDMF için çalışacağız; toplum ve ülkemizin temel sorunlarıyla, eğitim mesleğinin ve öğretmenlerin belli başlı işlerini görüşeceğiz. Beş gün, konuksever Kayseri halkının tuz ekmeğini yiyip, suyunu içeceğiz.

Türkiye öğretmenlerinin yurt ölçüsünde yaygın iki büyük kuruluşuna sıcak bağrını açan Kayserililere, toplantılarımızın zahmetli hizmetlerini seve seve yüklenen Kayserili meslekdaşlarımıza, toplantılarımız için gerekli bütün kolaylıkları seve seve gösteren resmî ve resmî olmayan çok değerli kişilere, huzurlarınızda, temsil etmekte olduğumuz öğretmenler, eğitmenler ve bütün eğitim görevlileri ve kendim adına teşekkür ederim. Burada bulunan sizleri, burada bulunmayıp da bizimle birlikte duyan, düşünen sevgili

öğretmenlerimiz ve öğretmen dostlarını en sıcak sevgilerle ve en candan saygılarla selâmlarım.

Candan inanıyorum ki, burada kaldığımız beş koca gün boyunca, yağız Kayseri halkından, anlatılamıyacak kadar yüksek bir konukseverlik göreceğiz. Burada dışardan gelen temsilci ve konuk öğretmenlerimiz, edindikleri değerli izlenimleri, çok seçkin birer anı külçesi olarak köylerine, kentlerine, kendi görev yerlerine taşıyacaklar ve günlerce bu izlenimleri konuşacaklar, dile getireceklerdir.

Değerli Arkadaşlarım,

Örgütlerimizin bu toplantılarını, dünyanın ve ülkemizin son derece önemli, olağanüstü sorunlarla yüklü, kıvılcımlı günlerinde yapmaktayız. İki üç yıldır çok zor günler geçirdik. Kavramaya çalışalım ki, önümüzdeki günler ve yıllar, daha da zor ve kıvılcımlı olacaktır. Politik ve politik olmayan kuruluşlar, bu türlü toplantılarını sadece mutad - rutin işlerini konuşmak, yeni yöneticilerini seçmek için yapmazlar. Bu türlü toplantıların bir anlamı ve faydası, geçen yıllar içinde belirmiş durumları tahlil etmek ve tecrübeleri değerlendirmek olanağı vermiş olmasıdır. Beliren bu durumlar ve bunlardan çıkan tecrübeler karşısında, büyük toplulukları temsil eden kuruluşlarda, kaçınılamaz görüş ayrılıkları ve çatışmalar meydana gelir. Bunları bir senteze bağlamanın, düşünceleri ve ağızları birleştirmenin başlıca olanağı bu toplantılarda ele geçer.

Gerçekten, geçtiğimiz dönemde, öğretmenlerimizin başlıca temsil ve savaş örgütü olan sendikamız içinde çok tartışmalar oldu, bu tartışmaların bir bölümü sonuçlandı, bir bölümü çözümlenmek için yapmakta olduğumuz bu toplantılara kaldı. Biz bugün sayıları 130.000'i bulan Türkiye Öğretmenleri, toplum içinde ve tarih önünde, eğitim gibi, çok önemli bir kamu hizmetini yürütmekteyiz. Bu hizmetin, kıskanılacak kadar engin şerefi yanında, pek çok çilesi ve taşınmayacak kadar ağır sorumluluğu vardır. Böyle bir mesleğin üyeleri, bağlı oldukları kuruluşlarda, yılda, ya da iki yılda bir toplanarak, düşüncelerini ve ağızlarını birleştirebilirlerse, hem kamu oyuna daha güçlü çıkarlar, hem de görevlerinin başına daha derlenmiş toplanmış olarak dönerler.

Her gerçek demokratik kuruluş gibi, bağlı olduğumuz öğretmen kuruluşlarının böyle bir derlenip toparlanmaya, ayrılan görüşleri senteze bağlamaya, düşünceleri ve ağızları birleştirmeye, gerçekten ihtiyaç vardır. Çok yakın geçmişte, bunu başaramayan kuruluşların, hattâ devrimci kuruluşların ne hallere düştüğünü hepiniz bilmektesiniz. Sarsılmaz inancım odur ki, geniş bir hoşgörü içinde yapacağınız tartışmalarda sizler büyük zorluklara dalmadan, öğretmenliğinizin büyük sağduyusu ile başarılı sonuçlara varacaksınız.

Arkadaşlarım!

Toplantılarımızın, saptadığımız bu amaçlara ulaşabilmesi ve başarılarımızın doyurucu olabilmesi için, bugün dünyada ve Türkiye'de, karşı karşıya bulunduğumuz başlıca sorunları çok ciddi olarak gözden geçirmek zorundayız. Her şeyden önce kısaca söyleyelim ve kabul edelim ki bugün **bütün**

ilişkileri temelinden bozuk olan bir dünyada yaşıyoruz. Bu bozuklukları daha iyi kavrayabilmek için önce, karakteristik bir «örnek olay» niteliği taşıyan gençlik hareketlerini gözden geçirelim.

Gençlik, bildiğiniz gibi, başlı başına bir sosyal sınıf değildir; ama çağdaş evrensel toplumun en duyarlı, en hassas kesimidir. Bu duyarlığından dolayı dünya ve Türkiye gençliği iki yıla yakın bir zamandır galeyan halindedir. Berlin'de, Londra'da, Roma'da, Amsterdam'da, Brüksel'de, Madrit'te, Tokyo'da, Mecsico City'de, Amerika'nın birçok şehirlerinde dersleri boykot ve üniversiteleri işgal ediyorlar. Genç işçilerle, işsizlerle el ele vererek, yetişkinlerin bastırmakta büyük zorluk çektikleri fiili durumlar yaratıyorlar. Kız erkek kol kola bugüne kadar görmeye alışık olmadığımız bir savaş türünün örneğini veriyorlar. Sokaklarda barikatlar kuruyorlar. Polisin coplarına, gaz bombalarına karşı koyuyorlar.

Görünürde, dillerindeki sloganlar, «Demokratik üniversite!», «Halka dönük üniversite!» gibi, çok çok bir üniversite reformuna varan isteklerdir. Fakat günlük gazete ve ajans haberlerinin biraz altına inildiğinde, gençlerin istekleri daha ciddi bir nitelik kazanıyor. Bir bakıma bu hareketler, her ülkenin özel sorunlarına bağlı bunalımlardan doğmaktadır.

Hareketleri daha yakından incelediğimiz zaman şunu görüyoruz: Gençler, yüreklerinden fışkırıp çıkan birer iletken telle geri bırakılmış ülkelerin, zulüm gören ulusların sorunlarına bağlanıyorlar. Kendi tüketim toplumlarının yabancılaştırıcı yapısına olduğu kadar, hattâ bundan daha çok, geri bırakılmış ülkelerin sömürülmesine, Amerikan emperyalizmine ve Vietnam savaşına baş kaldırıyorlar. Alman öğrenci hareketi, Berlin'de, Vietnam savaşına karşı düzenlenmiş bir mitingden sonra gelişti. Sözde bir sosyalist partinin iktidarda bulunduğu İngiltere'de ise, Vietnam'da barışın sağlanması ve Amerikan uydusu dış politikanın bırakılması isteniyordu. Fransız öğrenci hareketi de, ilkin Sorbon Üniversitesinin bir iç sorunu yüzünden tutuştu, fakat hızla ülkenin toplumsal yapıyı kökünden sarsan bir eylem haline geldi.

Bizdeki gençlik hareketleri de dışardakilere paraleldir. Bizim gençler, önce «Sağ sol yok, boykot var!» diye yola çıktılar. «Üniversite reformu», «Eğitim reformu» istiyorlardı. İki üç hafta içinde istekleri, «Tam bağımsız ve gerçekten demokratik, devrimci Türkiye!» oldu. Ülkemizin ekonomik ve politik bağımsızlığını, iç ve dış sömürüyü, geri bırakılmışlıktan kurtulmayı; ve 6. Filo'suyla, üsleri, tesisleri, uzmanları ve Barış Gönüllüleriyle sömürgeci Amerika'nın çekilip gitmesini istemeye başladılar. Ankara'daki Amerikan karargâhının bütün camlarının kırılması ve binada yangın çıkarılmasına kadar gelişen olaylarda görüldüğü üzere gençler bu isteklerden vazgeçmiş değildirler. Bu mücadelede şehit verdikleri Vedat Demircioğlu'nun katilleri hâlâ bulunup cezalandırılmadığı halde, döğüşmeye devam ediyorlar. Şimdi bunlardan 100 kadarı tutukludur. Ve en azdan 500 kadarının izinde polis vardır. İçişleri Bakanı, bu hareketleri yöneten öğrencilerin cezalandırılması için üniversite rektörlerine sivil ulaklarla çift aylı mektuplar göndermektedir.

Tedbirler çok sıkı ve çok mükemmeldir! Ama acaba yatıştırıcı olacak

mıdır? Asla! Yüz yıl önce bozulan ilişkilerden rahatsız olan aydınları susturmak için padişahlar da böyle yapıyorlardı. Sebepleri çok derinlerde olmasa, belki bu mükemmel fakat yüzeysel tedbirler etkili olabilirdi. Halbuki sebepler derinlerde; yani temeldedir ve geneldir. Bundan dolayı asıl sebepler ortadan kaldırılıncaya kadar gençliğin ulusal ve evrensel devinimi sürecektir.

Biraz sonra, temeldeki nedenlerin açıklanmasına geçeceğim. Fakat ondan önce çok çürük bir argümanı dile getirmekte zorunluk görüyorum. Egemen sınıflara bağlı yöneticilerimiz ve onların başında ve kitle haberleşme araçlarındaki bilcümle sözcüleri diyorlar ki, bütün bu hareketler birer kışkırtma sonucudur!... Öyle olsaydı yatıştırmak çok kolay olurdu. Hünerli ve açıkgöz polis idaremiz, kışkırtıcıları temizler, gençler de susardı. Durum böyle değildir.

Gençler, ister kışkırtıcı, ister yatıştırıcı olsun, kendi kafalarından ve yüreklerinden başka hiçbir kimseyi, kuralı ve kaynağı dilemiyorlar. Kavgalarının başarısı için canlarını ortaya koyarak çarpışıyorlar ve hergün yeni bir tabya, teknik ve taktik yaratarak yaşlı polis âmirlerini şaşırtıyorlar. Bir bakıma, insan, egemen sınıflara bağlı yöneticilerin bu yanılgılarını haklı görebilir. Çünkü biliyoruz ki, yaşadığımız çağda propaganda sanatı çok gelişmiştir. Bilim adamlarını ve kurumlarını da emrine alarak, en yeni araçla desteklenen etkin bir propaganda ile kitleler sokağa dökülebilir.

Öğretmenliğimizin yanılmaz tecrübelerini göz önünde tutarak düşünelim. Kimdir bu sokağa dökülebilen kitleler? Ve sokağa dökülemeyecek kitleler, daha doğrusu gruplar yok mudur? Bugün bizdeki toprak ağalarını, ticaret burjuvazisini, dış tekellerin içimizdeki aracılarını; dünyanın en etkili propaganda araç ve yöntemleriyle Tandoğan Alanına çıkarıp bir miting yaptırabilir misiniz? Vehbi Koç, Kâmil Koç, Eczacıbaşı katılırlar mı böyle bir gösteriye? Hele ellerine birer döviz alıp polise karşı yürürler mi? Onların sokağa dökülmeyişleri terbiyelerinden değil, işlerinin çok iyi ve çok yolunda oluşundandır. Onların kasaları her gün kârla kapanmakta, yaptıkları her plan, önlerine nurlu ufuklar açmaktadır. Halbuki gençler öyle mi? Gençler, biz yarın ne olacağız diye düşündükleri zaman, önlerinde kurşun geçmez bir karanlıkla karşılaşmakta, ülkelerinin gelecekleri ise kendi geleceklerinden daha çok hüzün verici görünmektedir. Propagandanın etkisi vardır, fakat sınırlıdır. Ancak bugününden ve yarınından hoşnut olmayan insanlar sokağa dökülebilir, gençlerin yaptığı davranışları yapabilirler. İnsan lâf olsun diye canını ortaya koymaz, ölümü göze almaz. İnsan ancak bıçak kemiğe dayandığı zaman yapar gençlerin bugün yaptıklarını.

Apaçık görülüyor ki, dünya şimdi (kabaca) iki kesimdir: Sömüren kesim, sömürülen kesim! Gelişmiş kapitalist ülkeler sömürmekte, geri bırakılmış ülkeler sömürülmekte. Birleşmiş Milletler'in bir örgütü olan FAO'nun yayınladığı bir istatistiğe göre dünya gelirlerinin bu iki kesim arasında nasıl bölüşüldüğüne bakalım:

Uzakdoğu, Afrika, Lâtin Amerika ve Ortadoğu'da dünya nüfusunun % 70,6'sı yaşamaktadır. Bunların dünya toplam gelirinden aldıkları pay % 21'dir. Buna karşılık Kuzey Amerika, Avrupa ve Avusturalya'da dünya

nüfusunun % 29,4'ü yaşamakta, bunlar da dünya toplam gelirinin % 79'unu almaktadırlar! Fil kadar bir nüfusun önünde bir kedinin payı, kedi kadar bir nüfusun önünde bir değil, bir kaç filin payı! Bunun âdil olup olmadığını sormak gerekmez. Sorulması gereken soru, bunun nasıl olduğu; ve bu adaletsiz durumdan dünyanın nasıl kurtulacağı ve yeni baştan nasıl kurulacağı sorusudur.

Bugün dört haneli bir Anadolu köyünden, bize çok uzak olan Brezilya başkentindeki gecekondulara kadar milyonlarca değil milyarlarca insan, dün ve önceki gün hiç görmediğimiz kadar yoğun bir sömürü altındadır. Bu sömürü «Yeni emperyalizm» in sömürüsüdür. Bunun başlıca belirtileri; yabancı sermaye yatırımları, dostluk kredileri, ticarî, askerî ve teknik yardımlar, paktlar ve siyasî ittifaklardır.

Erzurum'da TÖS yöneticileri, «Kahrolsun bu sömürü düzeni!» dedikleri zaman, Millî Eğitim Bakanı, «Sömürü yoktur, sömürü düzeni yoktur!» diyordu. Sömürü ve sömürü düzeni yok da Türkiye köylüsü niçin bu kadar yoksul? Türkiye halkı niçin bu kadar perişan? Tembelliğinden diyorlar. Tembel diye çalışmayıp sırt üstü yatana, başkasının emeğiyle geçinmenin yolunu bulmuş olana denir. Türk köylüsü kimin sırtından geçiniyor? Ve iş bulunduğu zaman, çöpçülük, süpürgecilik demeyip . Almanya, Avusturalya kapılarına kadar niçin gidiyor?

Gelişmiş kapitalist ülkelerle, geri bırakılmış ülkeler arasındaki ticarî ilişkilerin sadece bir yanına göz atalım. Zengin ülkeler, yoksul ülkelere sürekli olarak mamül madde satıyorlar, onlardan ham madde alıyorlar. Şimdi, dikkat buyurun, 1955'te mamül ve ham madde fiyatlarının her ikisini de 100 kabul edelim ve 10 yıl sonraki, 1965'teki duruma bakalım. 1965'te ham madde fiyatları 67, mamul madde fiyatları ise 137 olmuştur. Birinde 33 bir düşme, birinde 37 bir fırlama! Ve ikisinin toplamı (33 + 37) = 70! Sözde, zengin ülkeler yoksul ülkelere yardım ediyor!

1955 - 1965 yılları arasında zengin ülkelerin yoksul ülkelere yaptığı bütün yardımların toplamı 30 milyar dolardır. Aynı yıllar içinde yoksul ülkelerden kendi ülkelerine transfer ettikleri kârın toplamı 40 milyar doları aşmıştır. Kim kime yardım ediyor? ?

Ancak çok c ahil olanların, beyinleri başları iyice yıkanmış olanların, aklından zoru olanların, körlerin katlanabileceği bu durum, yoksul ülkelerde millet ve devlet hayatını mahvetmektedir. Yoksul uluslar her yıl daha yoğun bir borç yükünün altına girmekte ve ezilmektedirler. Örnek olarak kendi durumumuzu alalım. Bugün iç ve dış borçlarımızın toplamı 56 milyar liradır. Devlet bütçemizin iki katından fazla! Tarihimizin hiç bir döneminde bugünkü kadar borçlu değildik. Kapitülâsyonlar Düyunu Umumiye bile bizi bu kadar borca sokmamıştı.

Borçlanma en hafif sonucuyla bağlanma, bağımlı olma demektir. Boyun eğme demektir. Borçlanma, bağımsız mahkemelerin, çift meclislerin, bayrakların, bayrak direklerinin, ulusal marşların, seçimlerin birer biçim haline düşmesi, fakat hayatımızın maddî çerçevesi olan asıl önemli unsurların, ekonominin, devlet maliyesinin; politikanın, eğitimin, kültürün dış kontroller altına alınması demektir. Diyorlar ki borç yiğidin kamçısıdır. Evet,

borç yiğidin kamçısıdır, ama kimin sırtında şaklayan bir kamçı? Ancak beyinleri başları yıkanmamış olanlar kavrayabilirler.

İçinde bulunduğumuz korkunç durumu anlamak için ekonomi bilgini olmaya gerek yoktur. Günde olmazsa gün aşırı okuduğumuz, kanıksadığımız şu haberlere bakın. Ticaret Bakanlığının kesin rakamlarına göre sadece 1968'de ihracatımız % 5 düştü. Buna karşılık ithalâtımız % 11,54 arttı. Ve beş on yıldır hep böyle oluyor. Bu hale biz tembelliğimizden, talihsizliğimizden ya da tesadüfen düşmedik. Yeni sömürgeciliğin doğal ve zorunlu sonuçları yüzünden düştük.

Birleşik Amerika'nın 1967 savunma bütçesi 70 milyar dolardır. Yani, yuvarlak olarak 700 milyar Türk lirası. Yani, devlet bütçemizin 28 - 30 katı. 1967'de bu bütçenin 20 milyar doları Vietnam savaşına gitmiştir. Ama yetmediği için Başkan Johnson, Senatodan yeni ödenek istemiştir. Nereden çıkmaktadır bu para? Birleşik Amerika'nın nüfusu, dünya nüfusu içinde % 6,7'lik bir oran tutmaktadır. Fakat Amerika'nın dünya toplam gelirlerinden aldığı pay ise % 39,8'dir! Nasıl oluyor bu? Motor, akaryakıt ve lastik gibi savaş araç ve gereçlerinin üretimi, Amerikan özel sektörlüğünün bel kemiğidir. Dünyada en az 40 yoksul ülke; ordusunun donatım ihityacını Amerika'dan alıyor. Alıyor ve yığıyor. Geçelim. Daha sade bir örnek üzerinde duralım : Singer Kumpanyası ülkemizde faaliyet gösteren çok eski bir Amerikan firmasıdır. Bu firma 1960'tan beri Türkiye'de iki şirket halinde çalışmaktadır. Biri «Singer sanayii», biri «Singer dikiş makinesi kumpanyası». Biri, yaptığı bir makineyi 350 liradan ötekine devrediyor, o da bunu 990 liradan piyasaya sürüyor. Yıllık kâr yüzlerce milyon! Singer'in Türkiye'deki sermayesi, 11.800.000 liradır. Bunun sadece 25.000 lirası Türk, üst yanı Amerikan parasıdır. Kârı da buna göre paylaşılmaktadır.

İşte dünyada ve bizde gençlik, bu adaletsizliğe başkaldırmaktadır. Onun, «Demokratik üniversite», «Halka dönük üniversite!» haykırışlarının altında yatan temel istek, bu yamuk, bu adaletsiz durumun değiştirilmesidir. Üniversiteler, bunlara eğilmediği, bunlara çözüm aramadığı için gençlerin sabrı taşmış, sonunda sokağa düşmüş ve eyleme geçmişlerdir. Bu anlaşılmadıkça, bu değişiklik yapılmadıkça gençliğin bilime ve tarihe uygun savaşı sürüp gidecektir. Bu yüzden biz gençlerimizi anlamakta, onları doğru yolda görmekteyiz. Bunu copla, gaz bombasıyla durdurmaya kimsenin gücü yetmeyecektir.

Bunun bir tek çaresi vardır, o da devrimdir. Devrim, tarihsel koşulların olgunlaştığı dönemlerde olur. Tarihsel koşullar olgunlaşmamışsa devrim olmaz. Bugünkü durum, tarihsel koşulların iyice olgunlaştığını göstermektedir.

Yalın gözle bakıldığı zaman kolayca sezilmeyen, fakat aslında evlerimizin kilerine kadar giren yeni sömürgecilik, kapitalizmin son evresidir. Alınterimiz, emeğimiz, yer altı, yer üstü servetimiz, altınımız, gümüşümüz, beyin ve kol gücümüz görünür görünmez küçücük çaylardan çıkıp, birleşe birleşe, dev ırmaklar halinde sömürgeci ülkelerin kasalarına akmaktadır. İnsanlığın buna dayancası kalmamıştır!...

Bugün sadece gençler değil, başka büyük kitleler de bunalım içinde ve

hareket halindedir. Gözünü açan, sömürüye karşı çıkmaktadır. İşçiler, işsizler, Elmalı'da, Torbalı'da, Malatya'da köylüler, memurlar, öğretmenler, aydınlar huzursuzdur ve hepsi devrimci eylem içindedir. Akçadağ'ın Gölpınar köyünden Teslim Töre, Keller köyünden Ali Erdoğdu, Kürecik bucağından M. Ali Özdoğan, Çevirme köyünden çoğunuzun tanıdığı muhtar Köse Polat, Büyük Eğitim Yürüyüşünde konuşmuştu. Ören köyünden Süleyman Kırteke, İkinciler köyünden Hacı Tonak; yayınladıkları bir devrimci bildiri yüzünden; yani tıpkı Şadi Alkılıç gibi, tıpkı Arif Gelen gibi düşünceleri yüzünden hapistedirler. Kimi 70 yaşında, kimi 18'inde... Fakat bu altı uyanık köylünün hapsedilmesi sorunu kapatmıyor. Tam 39 köyün halkı, 374 imzalı bir bildiri daha yayınlayıp, haykırıyorlar: «İşte aynı sözleri biz de söylüyoruz, bizi de hapsedin!» Yüzyıllardır uyuyan bir koca sınıf doğrulup kalkmakta, karınca kanatlanmaktadır. Dünyanın her yerinde yeni sömürgecilik suçüstü yakalanmakta ve sorguya çekilmektedir.

Özünde sömürücülük olmayan sosyalizmi kuran ve kurmaya başlayan ülkelerin sayısı artmaktadır. Bir yanı feodalizmin geri kalıntıları içinde, bir yanı kapitalizmin sömürüsü altında cansız ve kansız düşmüş olan Üçüncü Dünya ülkeleri uyanmakta ve örgütlenmektedir. Şimdi dünyada ağır basan, Birleşmiş Milletler'de sözü geçen onlardır. Kapitalist ülkelerin takım çavuşu durumunda olan Birleşik Amerika kriz içindedir. Plana bağlanamayan, kontrol edilemeyen, doğası gereği «mümkün olduğu kadar kâr» ilkesinin dışına çıkamayan kapitalist üretim, büyük yanıyla savaş araç ve gereci çıkardığından, kapitalist olmayanların ağırlığı yeni dünya savaşlarına meydan vermeyişleri yüzünden şaşkına dönmüştür. Kore ve Vietnam gibi yerel savaşlar da gerekli tüketimi yapamamaktadır. Daha ziyade savaş motorları üreten Ford Company, sadece kendi işletmelerinde 12 milyondan fazla işçi çalıştırmaktadır. Savaş endüstrisini barış endüstrisine çevirmek olanaksızdır. Çevrilse bile ötekinin tüketimi bir dağ, berikinin tüketimi küçük bir tümsektir. Bu kadar üretimi denize mi dökecek Mr. Ford? Savaş gerek! Savaşları Amerikan halkı da istemiyor. Bir albay kendisini Beyaz Saray önünde yaktı. Amerikan gençliği anti-militarist gösterilerle kaynıyor. John F. Kennedy, «Barış içinde bir arada yaşama»ya razı idi. Barış içinde yaşanırsa, silâhlar ve mermiler satılmaz. Akaryakıt, lastik ve motorlu savaş araçları satılmayacaktı. Adamı öldürdüler, katilleri hâlâ bulunamadı. Olayın tanıklarını da öldürdüler. Gittiler gelmez oldular, yittiler bulunmaz oldular.

Bir büyük adam, babasının bütçesinden yetişmez, toplumun sırtından yetişir. Bir büyük adam topluma milyarlara mal olur. Bir büyük adamın sivrilip çıkması için, binlerce toplantı, binlerce miting, aylar süren seçim kampanyaları gerekir. 15 Şubat 1969'da Ankara'da yaptığımız mütevazi Eğitim Yürüyüşünün öğretmenlerimize yüklediği toplam gider, şubelerden ve kendi keselerinden, hepsi bir arada, 4 milyon liradır. Milyarlara mal olmuş büyük adamlardan beş yılda dört tanesi gitti Amerika'da. Robert Kennedy gitti. Suçu, «Geriye doğru tırmanarak Vietnam savaşını durduracağım» demesiydi. Onu tam yeni cumhurbaşkanını belirleyen Kaliforniya önseçimlerinin sonucu alındığı gün vurdular. Malcolm X, Martin Luther King, birer ırk kavgası lideri olmaktan çok birer, «savaş istemez» idiler. Nihayet Birleşmiş Milletler'in gelecek başkan adayı ise, Afrikalı bir zenci bayandır.

Bütün bunların ortaya koyduğu yargı şudur: Dünyada bir mevsim değişikliğinin tam eşiğinde bulunmaktayız. Dünya bugünkü üretim biçiminden, daha ileri bir üretim biçimine doğru yol almaktadır. Köleciliğe kıyasla derebeylik, derebeyliğe kıyasla kapitalizm, kapitalizme kıyasla sosyalizm birer ileri üretim biçimidirler. Eskiyen, dönemini dolduran gider, yenisi gelir. Bütün bilimlerin anası olan tarihin kuralı budur. Bağımsızlıkçı, demokratik ve uyandırılmış halkın özgür kararına dayanan sosyalizme açık olan Anayasamıza kızanlar; «Türkiye sosyalist olacaktır» denildiği zaman cin ifrit kesilenler, boş yere çırpınmaktadırlar. Onların dediği değil, tarihin dediği olacaktır. Yalnız Türkiye değil bütün dünya sosyalist olacaktır. Güya bunu durdurabilmek içindir NATO ve CENTO! Bunu durdurabilmek içindir halkımızın dikkatini saptıran vurumlu kırımlı maçlar ve SPOR-TOTO! Bunun için Akdeniz'de 6. Filo, Vietnam'da 7. Filo! Bunu durdurmak için öldürdüler Bolivya'da Che Guevara'yı! Bunu durdurmak için «Vioce of America» dan, «Free Europe Radio» dan ve kapitalizmin bilcümle kanallarından yapılan propaganda! İkili anlaşmalar, üsler, tesisler, uzmanlar, barış gönüllüleri bunun için. Bunun için kültür emperyalizmi! Bunun için Türk eğitiminin bütçe ve planlama müdürlüğünde dört tane Amerikalı uzman! Bunun için 1962 Taslağı! Bunun için öğretmen kıyımı! Bunun için sözüm ona milliyetçi kuruluşlar çıkartılarak öğretmenlerin parçalanması! Bunun için devrimci işçilerin, işsizlerin horlanması, köylülerin ve gençlerin tutuklanması! Bunun için sendikamıza baskılar! Bunun için Konya'da, Kozan'da paçamıza saldırmalar! Bunun için yaptığımız her toplantıya polis! Yayınladığımız her bildiriye mahkeme! Bunun için mahkeme koridorları, hapis cezaları!...

Fakat bütün bunlar tarihin akışını durdurmaya yeter mi? Tarihin akışı durdurulur mu? Yapsalar yapsalar hızını keserler: O da ellerinden gelirse! Ama mutlak ve muhakkak olan bir şey var, o da şudur: Tarihin akışı durdurulmaz! Morrison'un, Johnson'un dediği değil, tarihin dediği olur!...

Sayın Temsilciler!

Bugün karşı karşıya bulunduğumuz sorun budur. Tarihsel koşulların olgunlaştığı bir dönemde, bir büyük değişmenin eşiğinde biz Türkiye öğretmenleri, işimizin başında, işimizin dışında, tek tek, toplu halde, öğretmen olarak, örgüt olarak ne yapacağız?

Üzerimizdeki baskılar ne kadar ağır; ve koşullarımız ne kadar zor olursa olsun, yılmadan ve korkmadan yapacağımız işi saptamak zorundayız.

Biz, dışarda sömürücü kapitalist devletlerden yana mıyız, sömürülen uluslardan yana mı? İçerde bu sömürücülerin çıkarlarıyla kendi çıkarlarını uzlaştırmış ağa, büyük tüccar ve yabancıların aracılarından yana mıyız, yoksa işçilerden, işsizlerden ve köylülerden yana mı?

Türkiye'de işçiler, işsizler ve köylüler nüfusumuzun % 85'inden fazlasını meydana getiriyor. Bunlar çok kalabalık, ötekiler çok az, fakat henüz güçlü! Büyük Bürokratlar da bunlardan yana! Biz kimden yanayız? Saptamak zorundayız.

Biz, yarısı parçalanmış ve binbir kandırmaca ile dikkatleri dağıtılmış, yarısı TÖS'te birleşmiş 130.000 öğretmen, yoksul halk çocuklarıyız. Her biri bir dağın başındaki, yazılardaki yamaçlardaki köylerden, yoksul kasaba ve

kent ailelerinden çıkıp geldik. Az okuduk, çok okuduk; ama okuyup akı karayı seçtik. Belki bugün dünyanın en çok çile çeken öğretmenleriyiz. Hindistan'da, Bolivya'da, Nijerya'daki meslekdaşlarımızın koşulları belki bizimki kadar ağır değil. Maaşlarımız enflâsyon parasıyla 600 - 700 lira! Kimimiz kente ancak yılda bir ineriz. Kimimiz kentlerde bile, kış altı ay, kapanır kalırız. Bakanlık, bizi desteklemek için bir tek dergi bile çıkarıp yollamaz adresimize. Okullarımıza tutucu kiralık yayınlar gelir yüzlerine bakılmaz. Ara sıra vitrinlerde gördüğümüz kitaplar bize pahalı gelir, el bile süremeyiz. Evlerimize ayda iki sefer et, ya girer, ya girmez. İki dönüm bakla eksek, ticaret diye kanunun maddesine çarpılırız. Bütün koşullar, bir kuru maaşa kul olalım diye ayarlanmıştır. Bakanlık ölümüzle dirimizle, hastamızla sağımızla ilgilenmez. Yıllar sonra verdiği 10 liralık bir ilâçla bir bölüğümüzü afsunlar ve aylarca radyolarda bunun reklâmını yapar. Elde edip iki kitap okursak tahkikat, yazarsak tahkikat, biraz açık konuşursak kış ortasında nakil, sürgün. Bize, hak ettiğimiz ve halkın vergilerinden koparılan maaşlarımızı bile binbir eziyetle verirler. Örgütümüzü beğenmezler, mutemedimizi beğenmezler...

Bu tablo insanda ne sinir bırakır ne sabır.

Fakat halkın halini de biliyoruz:

İşçilerimiz çalışıp çabalıyorlar, ellerine geçen asgarî gündelikler daha geçenlerde açıklandı, 14,5 lira ile 18 lira arasında değişiyor. Örgütleri var, Amerika'nın etkisi altında bir eğitim ve yönetim yaparak, hepsini ters yönde şartlandırıp uyutuyor. Bundan 15 gün önce Gaziantep'te yaptığımız bir açık oturumda bir işçi sendikası başkanı, «Biz patronun malının bekçisiyiz, biz partiler üstüyüz!» diye konuştu. Patronun çıkarlarıyla işçilerin çıkarlarının temelde zıtlaştığını göremiyor.

İşsizlerimizin hali daha beter. Uzak gurbette, el kapılarında çöpçülük, süpürgecilik yapabilmek için İşçi Bulma Kurumu'nun kırmızı levhası altında kalabalık kümeler halinde, yıllarca bekliyorlar. Hiçbir iş bulamayanlar ise, duvar diplerinde, ya da cezaevlerinde gençliklerini, güçlerini ziyan edip gidiyorlar.

Köylülerimiz ki nüfusumuzun % 72'sini meydana getirirler. Hemen hepsi de hâlâ çok ilkel bir tarımla uğraşırlar. Fakat bunların % 90'ı toplam tarım gelirlerinin % ancak 48'ini paylaşırlar. Geri kalan % 52'yi ise % 10 kadar büyük boy ve büyük göbek çiftçiler alır! Köylülerimiz yüz yıllar boyunca kendisinden bütün istenilenleri, malından çuluna kadar, evlâdına canına kadar tam vermiş; fakat bütün hakları kısılmış ve gaspedilmiştir. Onlar su yerine ağu içen, onlar yunusu biçere, baştan ayağa yare... Yollarda kalmış, kanatları kırık! Onlar Mustafa Kemal'in askerlikten yeni çıktığı günlerde söylediği gibi, yedi yüzyıldan beri cihanın dört köşesine sevk ederek kanlarını akıttığımız, kemiklerini yabancı topraklarda bıraktığımız, emeklerini ellerinden alıp daima tahkir ve terzil ile mukabele ettiğimiz, bunca fedakârlık ve ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık ve cabbarlıkla uşak menzilesine indirdiğimiz bu sahibi asli, efendi... Aradan yarım yüzyıl gelip geçti, efendinin, Trakya'da, Ege'de, Güneydoğu'da ve gezip gördüğüm Doğu'da hâlâ eli hamur, karnı aç. Hâlâ o efendinin eli elde, başı başta!

Değerli Arkadaşlarım;

Sınıflı bir toplumda ve dünyada kimden yana olduğumuzu saptamak bizim için zor değildir. Biz işçiden, işsizden ve köylüden yanayız. Biz topyekûn sömürülen halktan yanayız. Bunun için de devrimciyiz. Devrimci olmanın ilk koşulu budur. Biz öğretmeniz, devlet memuruyuz, ama egemen sınıfların uşağı ve çocuk avutucusu değiliz. Ulusumuz, elimize 6.517.802 öğrenci vermiş. Onları okutalım diye yoksul bütçesinden bir yılda harcadığı para 3 milyarı aşkındır. Gerçi bu para hem çok azdır, hem de çoktur. Bu kadar parayla, bu kadar toplumsal zorunluklarla kimden yana olduğumuz ve ne yapacağımız apaçık önümüze serilmektedir. Biz, içerdeki egemen sınıfların; ve onların dışardaki eklentilerinin yüce çıkarları için halkın gözünü külleyici, tutucu, uyutucu bir eğitimin uygulayıcıları olamayız.

Düşüncelerinde içtenliğe ermiş, çağdaş toplum bilim ve ekonomi politik açısından sınıfının bilincine varmış hiçbir öğretmen, yüzyıllardır halkımızı iliklerine ve inançlarına kadar sömürmüş olan bir düzenle birlik olamaz!

Halkımız, Mustafa Kemal'in komutanlığında başarıya erdirdiği Birinci Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı, tıpkı çağdaş ulusal kurtuluş savaşları gibi tamamlamak ve devrimini başarıya erdirmek istek ve özlemindedir. Bizim başta gelen görevimiz; ona, İngiltere'nin ve Amerika'nın coğrafyasıyla, ineklerin ve sineklerin anatomisini öğretmekten önce, geniş anlamıyla «politik bilinç» kazandırmaktır. Görevimizin ve halkımızla ilişkilerimizin özü budur. Türkiye'yi, Mustafa Kemal'in açtığı ışıklı yolda ve yönde ileri üretim ve yönetim aşamalarına ulaştırabilmek için, egemen sınıfların kitap yasaklarıyla, bilgi sınırlamasıyla bugüne kadar «sır» gibi sakladığı bu bilinci halkımıza kazandırdığımız gün, dünyanın dönüşü değişecektir. Bugüne kadar halkımıza yarım yanlı bir alfabe öğrettik. Hesap kitap tamam değil daha. 17 Mart 1969'da İzmir TÖS'lü arkadaşlarla Atalan köyüne gittim. Köylü A. İhsan Dikilitaş, öğrettiğimiz yarım yanlı alfabe ile evinin duvarına, «Bu köyde toprak mücadelesi var» diye yazıyordu. Bu azdır, ama çok önemlidir. Tamamını öğrettiğimiz zaman görün neler olacak?

Tarihin yıllarıyla takvimin yılları ve saati arasında çok ayrılık vardır. Genel olarak tarih ivmez, kıvramaz. Fakat burada biribirimize soralım: Acaba şimdi tarihte saat kaç? Tarihte şimdi saat 12'ye çeyrek kalmıştır. Gong vurduğu zaman, halkımız, önünü apaydınlık görebilmek için bizden bu bilinçlenmeyi istemektedir.

Sayın TÖS'lüler!

Geçtiğimiz yıllarda, gerek öğretmen, gerekse örgüt olarak, bu etkinliklerimiz yüzünden neler çektiğimizi hepiniz bilmektesiniz. Şimdi sürgünde, işinden, aile ocağından uzakta yüzlerce öğretmenimiz var. Danıştay'da dâvacı, mahallî mahkemelerde dâvalı, «mahkeme kuşları» na döndük. Bizden, kimisi ağır ve oturaklı olmamızı, kimi ABC'den başka bir şey öğretmekten sakınmamızı; madenlerimizi, petrolümüzü öğretsek bile bunların işletilmesine ve değerlendirilmesine ilişkin düşünceleri yutmamızı ve zinhar politikadan uzak kalmamızı istiyorlar. Bizden içeriksiz, muhtevasız, sarı bir eğitim istiyorlar. Vaktiyle halkın sorunlarına sırt dönmüş Divan Edebiyatı gi-

bi içi boş bir Divan Eğitimi istiyorlar. Halka Divan Eğitimiyle yol gösterelim istiyorlar. Millî Eğitim Bakanının Karadeniz gezisinde «TÖS'lüleri hizaya getireceğim!» demesi bu yüzdendi.

Biz bunların hiç birine kanmadık, hiçbirinden yılmadık. İki yıllık Çalışma Raporumuzu dikkatle inceleyeceğinizden eminim. İçinden geçip geldiğimiz olayları topluca yorumlayınca daha iyi anlıyoruz, asıl ağır ve oturaklı öğretmen örneğini bu dönemde binbir cephede bizim arkadaşlarımız vermişlerdir. Bugün ağır ve oturaklı öğretmen, Elmalı'da, Bayraklar ve Beyler köylülerini uyandıran, Avlan gölü olayında topraksız çiftçinin yanıbaşında yer alan ve bu yüzden 16 il öteye sürülen TÖS'lü Ömer Serin'dir! Millî Eğitimde gerçek hiza ise Bakanın dediği hiza değil, TÖS'lü öğretmenlerin tutturduğu hizadır. Türk Ulusu adına karar veren yetkili yargıçların huzurundan kaç sefer gelip geçtiğimizi Çalışma Raporumuzda göreceksiniz. Bunların hiçbirinden bir dakikalık hüküm gaymedik.

Ülkemizin en önemli işi olan politika ile uğraşmayı, dar bir anlama ve kapsama tıkarak onu herkesten kaçıranlar, öğretmensiz, öğrencisiz, işçisiz, köysüz ve bucaksız bir «tek kale» oynamak istiyorlar. Bir avuç mutlu ve zengin azınlığın uğraştığı, nasıl bir politikadır bu? Bu bir avuç mutlu azınlık Sorbonlara kadar gidip okuyacak, bebesi beşiği bülbül olacak, bilinçlenecek; % 72 köylünün, % 13 işçinin politik bilinci olmayacak. Bu nasıl hesaptır, bu nasıl eğitimdir?

Daha dün neyin ne olduğunu, politikayı, yurt çıkarlarını bugünkü kıyımcılara biz öğrettik. Yıllarca önce egemen sınıfların tek yanlı olarak koyduğu kurallarla adam cezalandırmak kolaydır. Ama, saçağı sarmış bir yangın gibi, devrimci öğretmenin ve devrimci eğitimin üstüne saldırmakla halk içinde tutuşturduğumuz meşaleyi söndürmek çok zordur. Sadece içerdekiler değil, dışardakiler de gelip cem olsalar ve dünyanın bütün yarasaları bir olsalar, bu ışığı gene söndüremezler. Bize olmadık eziyetleri yapsınlar, kimisi yakamızdan, kimisi paçamızdan saldırsınlar, halkımız elimizden tutar, korkumuz yok!

Giriştiğimiz «devrim için eğitim» eyleminde ne kadar haklı ve tutarlı olduğumuzu bugün tarih denizinde bazı gafil balıklar bilmesinler, zararı yok, o denizde halk da vardır, halk bilmektedir. Onun temel çıkarlarını berrak bir bilince ulaştıdıkça her gün gözü açılıyor ve anlıyor, kim kendisinden yana, kim değil? Bizi de çok iyi anlamaktadır. Dünyanın çok az ülkesinde öğretmenler, halkları tarafından ancak bu kadar sevilir, anlaşılır. Bizim için bundan büyük mutluluk olamaz. Bizim milletvekili, Bakan, Başbakan olmak biçimindeki politikada gözümüz yok. Biz o meclislere, o makamlara uyandırıp, yetiştirip halkımızı dolduracağız. Bizim bir mesleğimiz var. Biz bu mesleği cihana, aylara, yıldızlara değişmeyiz!

Sayın Temsilciler!

Karşıtlarımız, yaptığımız bir işi, bir eylemi beğenmiyorlarsa, binbir suçlama ile o işi ve eylemi çökertmeye çalışıyorlarsa, biliriz ki, o işin, o eylemin onlardan yana çok kötü, ama bizden ve bizim birlik olduğumuz kitlelerden yana çok iyi yanları vardır. Bugün Türkiye'de TÖS eylemi bu hale gelmiştir. Karşıtlarımızın hiçbiri bu eylemi beğenmiyorlar. Elbet beğen-

meyecekler. Beğendikleri zaman tutumumuzda büyük yanlışlıklar var demektir.

Devletin bütün olanakları ellerinde olanlar, devrimcilerin nefes alışlarını bile dinleyecek kadar hafiye olanlar, nasıl oluyor da toplumun en saygıdeğer insanlarına, onların çoğunluğunun biricik örgütü olan Türkiye Öğretmenler Sendikası'na, «Siz Bulgaristan'dan para alarak kuruldunuz, şimdi de Rusya'dan akıl alıyorsunuz» diyebiliyorlar?

Bu örgüt içinde kredi, açık ya da örtülü yardım, her ne nam altında olursa olsun yabandan para alıp da işlerini o paralarla görme yanlısı bir tek üye yoktur. Bize gerekli olan aklı da her yıl, ya da yıl aşırı yaptığımız Genel Kurul Toplantılarında öğretmenlerimizin temsilcilerinden almaktayız. Bütün Türkiye, Kayseri'de yapmakta olduğumuz bu toplantılar dolayısiyle bunu bir sefer daha görecektir. Haber alma sistemleri, hem bütün Amerikan telsizleri, sınırların ve gümrüklerin kontrolü ellerinde iken niçin iddialarını belgeleyici iki tutanakla çıkarmıyorlar ortaya? Ağızlarını yummanın gereğini ve terbiyesini vaktiyle kazanamamış olanlarla, her halde ilerde fırsatını bulup yeniden uğraşmak zorunda kalacağız. Böylelerini, görgü ve bilgileri çok eksik diye Halk Dershanelerine yazacağız. Tamamlayacaklar eksiklerini o zaman...

Daha çok yapılan bir kondurma da TÖS'lülerin din düşmanı olduğu, dindar halka «gerici» dedikleri yolundaki kondurmadır. Böylelerinin, alınlarının hiç değilse yılda bir sefercik olsun secdeye vardığını görsek canımız yanmaz! Devrimci Eğitim Şûramızda ve Büyük Eğitim Yürüyüşümüzde Ankara'nın ortasında söyledik. Biz yoksul halkımızın dinine düşman değiliz, onu kendi kötü politikalarına âlet edenlere düşmanız. Hangi örgüt, hangi kuruluş bugüne kadar açıkça ortaya koyabilmiştir «dine saygılıyız» diye?

Biz, inancını içtenlikle icra eden insanlara gerici demiyoruz. Anamız akrabamız namaz kılıyor, oruç tutuyor. Ama onlar da bu bozuk düzenin temelinden değişmesini istiyorlar. Biz «gerici» diye, bu bozuk düzenin değişmesini istemeyenlere; bugüne kadar böyle gelmiş, bundan sonra da böyle gitsin diyenlere diyoruz. Biz Türkiye'nin bugünkü Diyanet İşleri Başkanı Sayın Lütfi Doğan'ın bir gecekonduda oturduğunu biliyoruz. Bu sayın kişi her ulusal zararda ya da çıkarda, örneğin Doğum Kontrolünde tıpkı ülkesinin devrimci öğretmenleri gibi, halkımızdan yana tavır alıyor. Ama üç buçuk yılda milyonlar kazanan, konaklara, köşklere kavuşan, lâf olsun diye, dinin, din büyüklerinin, Tanrının adını politik sıkıntıya düştüğü zaman anmayı marifet sayan gösterişçilere nasıl ve niçin saygı duyalım? Bunu da buradan, bakın açıkça söylüyoruz. Tıpkı her yerde söylediğimiz gibi.

Sayın Arkadaşlarım,

Elin ağzı torba değildir, ipini çekip büzemeyiz. «TÖS'lüler, Amerika'nın düşmanıdır. Onu koğup Rusya'yı getirecekler!» Buna kadar uzatıyorlar karşılık vermeğe değmez suçlamalarını. Bunların kafası, «Ya Amerika, Ya Rus-

ya!» şemasına göre çalışmaktadır. İkisinden biri olmazsa biz adam olmayız gibi bir aşağılık duygusu içinde kıvranmakta olanların kafasıdır bu kafa! Bu kafa Mustafa Kemal'in Sivas Kongresinde yere serdiği manda kafasıdır.

Bizim için, ne Amerika, ne Rusya! Biz halkımızın büyük gücüne güveniyoruz. Bugün Amerika politikasının —Halkının değil!— düşmanı olduğumuz doğrudur. Amerika, sömürmekte olduğu bütün ülkelerden ve Türkiye'den üsleri ve tesisleriyle, paktları ve ittifaklarıyla çekilip kendi sınırlarına dönünceye kadar, bu politikanın ve bu ilişkilerin elbet düşmanı olacağız. Geçen yıl resmî bir görüşme için makamına gittiğimiz bir büyük adam, söz arasında Amerika'yı andığımız zaman sinirlenerek, «Ne istiyorsunuz Amerika'dan?» diye sordu. «Biz Amerika'dan hiç bir şey istemiyoruz. Asıl Amerika bizden ne istiyor?» diye cevap verdik. Topunu tüfeğini, üslerini, askerini, radarını, yardımını, bir fiske bayat süt tozlarını bile istemiyoruz. Biz, Sovyetler Birliği'nin de yurdumuzda üsleri, tesisleri, barış gönüllüleri, bakanlıklarımızda uzmanları, ajanları ve okullarımızda süttozları olursa, onun da karşısına çıkmayı biliriz. Bu apaçık bir durumdur. Bunu anlamayacak ne var?

İki yılda bir buluşmuşken birlikte konuşulacak daha çok sorunumuz vardır. Yapmakta olduğumuz kamu hizmetinin ve bu hizmeti yapan öğretmenlerimizin derdi çoktur. Bunları Çalışma Raporumuzda bütün ayrıntılarıyla açıkladık. Genel Başkan olarak benim, yılın son iki ayını, en gerekli olduğum sıralarda Genel Merkezden uzakta, Fevzipaşa'da geçirmek zorunda bırakılmam, bu raporun daha erken hazırlanmasını ve incelemenize sunulmasını geciktirdi. Buradan okunduğu zaman dinleyecek ve elinize verilmiş olan basılı biçiminden inceleyerek sorunlarımızın ayrıntılarını göreceksiniz. Zaten bunlar sizlerin yabancısı olduğunuz konular değildir. İki yıl boyunca bunları çok konuştuk, yazdık ve savaşını verdik. En başta, millilik niteliğini yitirmiş, geniş ölçüde yabancı etkilere açık, planlaması bozuk, eşitlikten uzak, kalitesi iyice düşmüş bir eğitimin uygulayıcıları olmaktan eza duymağa başladık.

Özellikle halk çocuklarının eğitmi; onların yüksek öğrenim sorunu hepimizi hırçınlaştıran bir konudur. Devletin yönetiminde rol alacak olan yüksek öğrenim öğrencileri içinde işçi ve köylü çocuklarının oranı devede kulak kadar azdır. Gelecek yıllardaki kavgamız çok çetin olacaktır. Ülkenin yönetimi çalışan halkın hakkıdır. Eğitimi bir ticaret fırsatı sayanlarla, bundan böyle soyut bir eşitlik için değil, «işçi ve köylü çocuklarına öncelik!» ilkesi için savaşacağız. Bu ilkeyi, bu hakkın sahibi olan halka en ince ayrıntısına kadar anlatacağız.

Öğretmenlerimizin bakımsızlığı, kendileri ve aile bireyleri için devletin yükümlü olduğu sosyal güvenlik hizmetlerinin çoğundan yoksun oluşları ve baskı altında bulunuşları da bizim önemli sorunlarımızdır. Fakat bütün bunların bağlandığı, birleştiği bir tek büyük sorun var, o da dünyamızın ve ülkemizin içinde bulunduğu genel ve temel sorundur. Konuşmamın bu-

raya kadar gelen bölümünde daha çok o temel sorun üzerinde durdum. Bizim ve bütün devrimcilerin, bütün halkın asıl sorunumuz budur. Bu sorun çözümlenmedikçe, mesleğimizi ve kendimizi daha yakından ilgilendiren sorunların çözümlenmesi olanağı yoktur. Üç yıldır, altı maddelik bir Eğitmenler Kanunu'nu Meclislerden çıkartamadık. Personel Kanunu; özel sektörü desteklemek için 700 milyon lira ayrılırken, 500 milyon lira bulunamadığı için malî yönleriyle hâlâ yürürlüğe sokulamadı. Sokulsa ne olacaktır? Enflâsyon; memur maaşlarına yapılan zamları bir serap gibi silip süpürmektedir. Son dokuz yıl içinde maaşlara % 45 zam yapılmış, fakat fiyatlar % 200 artmıştır. Zam bir çare değildir.

Bugün bütün TÖS'lü öğretmenlerin birleştiği, birleşmesi gereken sentez, en sade, en açık anlatımla ve özetle budur, bundan ibarettir. Bunun karşısında nasıl bir tavır alacağız, nasıl bir eğitim uygulayacağız? Onu da belirttim. Bu ana sorunun çözümlenmesi ancak devrimle mümkündür. Bu devrim halk tarafından, onun oyu ve kararıyla yapılacak, gerçek devrimdir. Bunun için bize düşen başlıca görevin, eğitimi devrim için uygulamak, halkı uyandırmak, ona «politik bilinç» vermek olduğunu söyledim.

Sayın TÖS'lüler!

Örgütümüz, böyle bir savaşta, yer almış olan yürekli, özveri sahibi öğretmenlerimizin desteğidir. Onun başlıca görevi, öğretmenlerimizi örgütlemek, çağdaş anlamlı bir sendikal eğitimi, üyesi olan ve olmayan öğretmenler arasında yaygınlaştırmak, böylece bütün öğretmenleri, güçlü ve tek sendikada, TÖS'te birleştirmektir. Bunun kadar önemli bir görevi de, girişmiş olduğumuz devrimci eğitim savaşında, isabet almış, hakkını, hukukunu ve maaşını kaybetmiş olan öğretmenlerimizi desteklemektir. Adlî ve idarî merciler önünde onların temsilcisi olarak dâvalarını koğuşturmak ve sonuçlandırmaktır. Geçmiş dönemde, şubelerimizle el ele vererk, fakat çok dar olanaklarla bu görevi yaptık, hattâ öğretmen olmayan devrimcilere, özellikle öğretmen yetiştiren kurumların son sınıflarına kadar gelmişken okuma hakkı elinden alınmak istenen öğretmen adaylarına gücümüzün yettiğince destek olmaya çalıştık.

Gelecek dönemde, örgütümüzün yönetiminde görev yüklenecek, arkadaşlarımız için, iki yıldır birikmiş tecrübelerimize dayanarak sizlerden bazı yeni kararlar rica edeceğiz.

Bunlardan birincisi, çok artmış olan Genel Merkez hizmetlerini karşılamak ve sadeleştirmek için yeni tedbirlerin alınması ve tüzüğümüzün buna göre yeniden düzenlenmesidir. Tüzük değişikliği önerimiz komisyonlarda incelenmek ve huzurunuza getirilmek üzere Genel Kurulumuzun Sayın Başkanına sunulacaktır.

İkinci önerimiz, Genel Merkezimizle Şubelerimizin her zaman başvuracağı, sürekli bir Çalışma Programı'nın kabulü önerisidir. Bu öneride, TÖS'ün temel görüşünü bütün ayrıntılarıyla saptamaya başlıca sendikal sorunlar, yurt sorunları, meslek sorunları alanında, uzun sürede gerçekleştiril-

mesi gereken işlerin bir dizisini verdik. Buna bağlı olarak, bir Sendikal Eğitim Planını da oylarınıza sunacağız. Sendikal Eğitimin ne kadar önemli bir ihtiyacımız olduğunu iki üç yıl içinde çok iyi gördük. Katkılarınızla böyle bir plan geliştirip kabul ettiğimiz zaman, öğretmenlerimiz ve örgütümüz meslek içinde ve kamuoyunda daha etkili olmanın olanaklarında birini kazanmış olacaktır.

Sayın Temsilciler,

Örgütümüz sağlam olmazsa, örgütümüz iyice yerleşmez ve bulunduğu yere sağlamca tutunmazsa, tasarladıklarımızın ve konuştuklarımızın hiçbiri gerçekleştirilemez. Bu örgütün dışarda pek çok istemeyeni vardır. Kendi içimizde her türlü tartışmayı yapmalı, birbirimizi eleştirmeli, fakat sonuçta, örgüt içinde birlik olmayı ve birlik kalmayı başarmalıyız. Toplum, bütün devrimci organlarında ve ögelerinde, bölünmenin, parçalanmanın çok çetin çilesini fazlasıyla çekmektedir. TÖS'lü öğretmenlere düşen, hem kendileri, hem de ülkemizdeki bütün devrimci örgütler için birleşmenin ve dayanışmanın sağlam örneğini ortaya koyabilmektir. Öğretmenler biribirlerini kınamaktan, horlamaktan, biribirlerini küçümsemekten, devrimciler biribirlerine ihsar çıkarmaktan vazgeçmelidirler. Bugünden itibaren beş gün bütün iyi ve kötü gözlerin üzerinizde olduğunu bilmelisiniz. Her türlü tartışma ve eleştirmeden sonra buradan birbirimizin koluna sımsıkı kenetlenerek çıkmalısınız. O kadar kenetlenmeli ve kol kola girmelisiniz ki, sizi kimse ayıramasın! Aranıza fitne, fesat, nifak giremesin!

Kim ne derse desin, sizler yoksul Türkiye'nin göz bebeği öğretmenlersiniz. En ilerde olanlarınız elbet değerlidir. En geriden gelenlerinizin de büyük değeri vardır. Biz Genel Merkez yöneticileriniz, geçmiş dönemde zorunlu olarak en ilerdeki arkadaşlarımızın yanında yer alamadık. En gerideki arkadaşlarımızı da düşündük, onların ilerlemesi, TÖS içinde sağlam ahengin kurulması için çalıştık.

En çok kaçınmamız gereken hastalık, devrimciliği doğmatik bir yarış haline getirmek, böylece birbirimizle uzlaşmaz, barışmaz ayrılıklar yaratmaktır. Bugün TÖS'lü olmak zordur. Halktan yana olmak daha zordur. Biz bu yüzden bütün üyelerimizi devrimci biliyoruz. Birbirimizi eğiterek ilerlemek ve hiçbir üyemizi küçük görmemek bizim örgüt bilincimizin özüdür. Sendikal görüşleri bugün ayrı olsa da, TÖS dışındaki devrimci arkadaşlarımızı da hor görmemeliyiz. Çıkıp geldikleri aileler bir, işleri ve kazançları bir, çektikleri çile biribirine çok yakın olan insanların ayrılmaları, her halde düzmece bazı nedenlere dayanmaktadır, bunu iyi anlamalısınız. Millî Eğitim'de partizan ve keyfî yönetim, geçmişin hiçbir döneminde rastlanmamış derecede artmıştır. Ankara ilkokullarına bir yıl içinde atanan 34 müdürden 32 tanesi, bakanlığın güdümündeki, sözde milliyetçi sarı bir kuruluşun mensuplarındandır. Bu açık haksızlıklar pek çok meslekdaşımızın moralinde derin yaralar açmaktadır. Bu açık haksızlıklar karşısında bir ülkenin öğretmenleri daha çok bölünebilirler. Öğretmenleri bölen haksız işlem ve baskıların sahipleri, şüphesiz ulusumuza en büyük kötülüğü yapıyorlar, suç işliyorlar!

Bütün bu haksızlıklardan kurtulmanın, sorunlara çözüm getirmenin, bilimsel ölçülere ve çağdaş pedagojiye, ulusal çıkarlarımıza uygun, gerçekten millî bir eğitim hizmeti yapabilmenin baş koşulu, örgütümüz yoluyla meslekdaşları birleştirmek, böylece yasama ve yürütme organları üzerinde baskı grubu olabilmektir. Bu zor iş, hepimizden bıkıp usanmaz bir direnç istemektedir. Türk halkının devrimi gerçekleşinceye kadar her çileye katlanmaya, her zorluğa göğüs germeye hazır öğretmenler olarak, buna inanmış, bu yola rahatımızı ve huzurumuzu ve gerekirse canımızı adamış kimseleriz. Tarih, Türkiye öğretmenlerinin başarısını mutlaka görecektir.

Bu inanç içinde 2. Olağan Genel Kurul Toplantımızı açtım. Huzurunuzdan ayrılırken, Siz Sayın Temsiclileri, Değerli Konuklarımızı ve Konuksever Kayserili Ev Sahiplerimizi; Genel Merkez Organlarımızda görev almış arkadaşlarım ve kendim adına, yeniden selâmlar, yürekten saygılarımı ve sevgilerimi sunarım.

tartışma

Okuyucularımızı ve bütün devrimcileri bu sayıdan itibaren AYDINLIK sayfalarında çıkan yazıları eleştirmeye ve tartışmaya çağırıyoruz. Sosyalist teorinin ve hareketin canlı bir tartışma ortamında gelişeceğine ve devrimci eleştirinin mücadelemize güç katacağına inanıyoruz. Aydınlık, ilk sayısından itibaren bütün proleter devrimcilerinin dergisi olduğunu belirtmiş ve okuyucularını dergi ve yazılar konusunda eleştiriye çağırmıştı. Konunun önemi dolayısıyla belirli sayfalarımızı tartışma için ayırmayı yararlı bulduk.

Yabancı dergi ve gazetelerde AYDINLIK hakkında çıkan yazıları da bu sayfalarda yayınlıyacağız.

NEOS DEMOKRATİS
AYDINLIK'IN TİP ELEŞTİRİSİ İÇİN NE DİYOR?

Kıbrıs Komünist Partisi (AKEL) teorik organı NEOS DEMOKRATİS (Yeni Demokrasi) dergisi, AYDINLIK'ın 2. sayısında çıkan «Türkiye İşçi Partisi ve Sosyalist Hareket» başlıklı yazıyı Yunancaya çevirerek yayınlamıştır. Çevirinin başına konan takdim yazısını, Neos Demokratis'in dergimizde çıkan TİP tahlili hakkındaki görüşünü yansıtması bakımından Tartışma sayfalarına alıyoruz.

1960 yılında Menderes iktidarının devrilmesinden sonra kurulmuş olan Türkiye İşçi Partisi, önemli bir buhranın içinde bulunmaktadır. Partinin tarihinde geçirmiş olduğu buhranların en büyüğü olan bu son buhran, par-

ti içindeki gruplar arasında, izlenecek siyasî çizgi konusundaki görüş ayrılıklarından ileri gelmektedir. Geçen sonbaharın başlarında açığa çıkan bu buhran, Parti Genel Kongresi sırasında şiddetlenmiştir. (Genel Kongre 9.11.1969'da yapıldı) ve bu kongrenin ardından birbuçuk ay sonra 28.12.1968'de Olağanüstü Kongreyi toplamak gerekmiştir. Olağanüstü Kongrede M. Ali Aybar yerini koruyabildi. Ama buhran giderilmiş olmaktan çok uzaktır. Görüş ayrılıkları devam etmektedir ve bunların nedenleri derindir.

Aşağıda yayınladığımız inceleme, «AYDINLIK» adındaki sosyalist derginin Aralık 1968 tarihli ikinci sayısından bir Türk arkadaşımız tarafından Yunancaya çevrilmiştir. Bu incelemede bugünkü buhranın sebeplerini aydınlatmak amacıyla TİP meselesini kurulduğu günden bugüne kadar tahlil etme yolunda ciddî bir çaba gösterilmektedir.

*
**

Prof. MELZİG'İN AYDINLIK HAKKINDA YAZISI

Demokratik Alman Cumhuriyeti Gazeteciler Birliği'nin organı NEUE DEUTSCHE PRESSE'de Prof. Herbert Melzig'in AYDINLIK hakkındaki yazısı.

TÜRKİYE'DE YENİ SOSYALİST DERGİ

Kasım 1968'den beri Türkiye'de yeni bir politik dergi yayınlanıyor: AYDINLIK. Dergi kendini sosyalist olarak tanıtıyor ve gerçekten de öyle. AYDINLIK reaksiyona yol açmış, mahkeme kararıyla ilk sayısı toplatılmış olmasına ve Sorumlu Müdürü Vahap Erdoğdu'nun tutuklanmasına rağmen, aylık derignin yayın hayatına devam etmesi engellenememiştir.

Ocak 1969 sayısında Aydınlık kurucuları, reaksiyon ve emperyalizme karşı mücadelelerini güçlendirmek için bütün Türk sosyalistlerine çağrıda bulunmuşlardır. Çağrıda aynen şöyle denmektedir:

«Türkiye'de hâkim güçler, en çok neden korkmaktadır? Elbette ki, millî kurtuluş hareketinden. Bunu kendi ağızlarıyla şöyle itiraf ediyorlar: Millî kurtuluş savaşları, ABD için atom bombasından daha tehlikelidir... Emperyalizm ve işbirlikçileri dünyanın dört bir yanında kafalarını millî mücadelelerin sert kayalarına durmadan vurmaktadır. Bu da onların sonlarının yakın olduğunu gösterir. Yurdumuzda da millici hareketin güçlenmesi, onları elbette ki telâşlandıracaktır... Gelecek, gelişen gerçek sosyalist hareketindir. Yeniyi inşa edebilmenin yolu, eskiyi yıkmaktan geçer. Her gün eskisinden daha güçlü olarak mücadele devam edecektir.»

Prof. HERBERT MELZİG, Neue Deutsche Presse, sayı: 3, Mart 1969, s. 34.

*
**

MİLLÎ BURJUVAZİ VE SOSYALİSTLERİN BİRLİĞİ MESELESİ

Sayın Mihri Belli,

Ödevimiz; «Tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye için, emperyalizm ve onun işbirlikçi takımı, feodal - ağa kalıntıları, tefeci ve avantacı asalak bölümü ve onları destekliyen küçük burjuva kanadı ile sonuna dek savaşmak» dır. Yukarıdaki parolaya karşı çıkacak hiç bir toplumcunun, memleketimizde, bulunabileceğini sanmıyorum. Hal böyle iken, toplumcular arasındaki bunca itiş, kakış; bunca dalaşma; bunca ağız ve kalem patırdısı neden?

Eğer bunca curcuna, «Önce bağımsızlık, sonra sosyalizm», ya da, «Her ikisi bir arada yürütülmeli» den çıkıyorsa; bu kadar şamata, «Demokratik güç birliği için millî sermaye(!) ile, millî bağımsızlık gerçekleşinciye kadar omuz omuza vererek savaşılıp, savaşılamıyacağından kopuyorsa ve her iki taraf ta söyliyeceklerini söyleyip, tartışacaklarını tartıştıktan sonra da, «Dediğim dedik, çaldığım düdük» de direniyorsa, yuh olsun her iki tarafa da!

Millî burjuvazinin varlığı, ya da yokluğu hakkındaki tartışmalar yılan hikâyesi gibi uzayıp giderken, şunu açıkca belirtmek isterim: Halkın iliğini, kemiğini sömüren tefeci, kapkaççı, üçkâğıtçı takımı ile emekten ve alınterinden yana olanların birlikte savaşmalarına imkân yoktur. Üstelik; içinde bulunduğumuz şartlarda da, emperyalizmin türlü baskıları ile «yağma Hasa'nın böreği» ne dönmüş memleketimizde katıksız millî sermaye bulmak ta düşünülemez.

Birçok ilâç firması, daha çok kazanç hırsı ile, yabancı sermaye ile kârlı patent anlaşmalarına girişip, eskiden çıkarmakta oldukları ilâçlarına rakip ilâçlar çıkararak, kendi kendileri ile rekabete girişecek kadar garipliklere düşmektedirler.

Ticaret Odası, Sanayi Odası ve geçenlerde kongresi İstanbul'da yapılan Dünya Odalar Birliği'nin döndürmekte oldukları fırıldaklar ortadadır. Tüccarın, montaj sanayicisinin köy ve kasaba tefecisinden farkı, yalnız çaptadır. Birinin çapı daha küçük, ötekininki çok daha büyüktür.

Geçenlerde Söke dolaylarındaki topraksız köylülerin hazine topraklarına elkoymaları ve toprak ağalarına karşı gösteri yürüyüşlerinde bulunmaları olayında, karşılarına aldıkları toprak burjuvazisi sizce millî burjuvazi midir? Eğer «evet» diyorsanız, öyle millî burjuvazi olmaz olsun.

Madalyanın öteki yanını çevirirsek, görüş hiç te evdeki hesaba uymamaktadır. Sendikaların en toplumcu geçinenlerinin su başlarına yiyiciler, patronla işbirlikçiler kene gibi yapışmışlardır. Emperyalizmin açıktan açığa işlettiği kimi fabrikalarda biraz fazla yövmiye alan işçilerimiz, anti - emperyalist gösterilere katılmaya yanaşmamaktadırlar. Oylarının çoğunu aydın ve yarıbilinçli köylüden alan Türkiye İşçi Partisi'nde oy yoksulu kurnaz sendika ağaları ve onların sırtını sıvazlıyanlarla, düne kadar onların türküsünü çağırırken seçilme ruletinden dışarı düşürülünce onları ısırmıya kalkışanların tepişmesinden göz gözü görmemektedir. «Demokratik cephe»

gayreti bizde öteden beri hep toplumculardan geldiği halde, «bugüne kadar olumlu hiç bir sonuç vermemiştir. Bu, elbette bundan sonra da vermiyecek» anlamına gelmez. Toplumculuğumuzu saklıyarak böyle bir cepheye katılacaksak, bundan da memlekete bir hayır geleceğini sanmıyorum. Aslında «millî bağımsızlığımız» üzerinde toplumcularımızdan başka titizlikle duran ve bunu her şeyi göze alarak sonuna dek savunan bir başka akım da görmüyorum. Bu belki de şartların henüz yeterince olgunlaşmamış görünmesinden, ya da bu cepheye er geç katılacaklarını sandığımız grupların bizi ve gücümüzü hafife almasından ileri gelmektedir. Bence, böyle bir güç birliğinden de önce, bizim çekişmeyi bir yana bırakıp önce kendi aramızda sağlam bir birlik ve beraberlik kurmamız gerekmektedir. Biz kendi ağırlığımızı bir araya gelip ortaya koyamazsak, başka ağırlıklara nasıl güç yetirebiliriz? Taktik ve strateji tartışmaları, hiç bir zaman eylemi aksatacak, toplumcuyu şaşkına çevirecek durumlara vardırılmamalı. Bunun zararını doğrudan doğruya, «Kanlı Pazar Olayı»nda olduğu gibi toplumcular kanıyla, canı ile ödemektedir. Sonuç olarak, şunu demek istiyorum. Bir forum mu yapacaksınız? Ne yapacaksanız yapın da, milleti bu sonu gelmez çekişmelerden, çelişmelerden kurtarın. Böyle giderse Ekimde sandık başına gidildiğinde çoğumuz ne yapacağını bilmiyor.

Bu satırları, konu aramızda kalsın diye yazmadım. Tam tersine, mektubumun yayınlanmasını ve değinmelerime yayın yolu ile karşılık verilmesini bekliyorum. Türk Solu, Aydınlık gibi dergiler yanında «İşçi-Köylü gazetesinin yayınlanacağı haberine çok sevindim. Toplumculuğumuzun öteden beri çırpınıp da bir türlü kavuşamadığı, halkın anlıyacağı dilde ona seslenme imkânına belki böylece erişmiş oluruz.

Selâm ve saygılarımla.

GÜNDÜZ GELECEK, Kasımpaşa - İstanbul

Mektubunuz Türkiye'de sol kanatta hüküm süren kargaşalıktan ötürü derin üzüntü duyan ve bu kaos durumuna son verilmesi için bir an önce harekete geçilmesi özleminde olan bir sosyalistin düşüncelerini yansıtıyor. Muhakkak ki, iyi niyetle kaleme alınmış samimi bir mektup.

Ancak öyle anlaşılıyor ki, Türkiye'de sosyalist yayınları, hiç değilse bizim yazdıklarımızı okumadan, ya da dikkate almadan bazı sonuçlara varmışsınız. Millî demokratik devrim tezine karşı çıkanların hakkımızda söyledikleriyle yetinmişsiniz.

Bir tartışmayı izleyen kimse doğru hükme varabilmek için tarafların ne söylediklerini tam olarak bilmek zorundadır. Onun için ben, daha önce söylemiş olduklarımın tekrarı da olsa, bazı açıklamalarla söze başlıyacağım.

İlkönce, millî burjuvazi konusunu ele alalım. Bundan üç yıl önce Yön dergisi Türkiye'nin önündeki devrimci adımın ne olduğu konusundaki fikirlerimi «E. Tüfekçi» imzasıyla açık olarak bana yazma olanağını sağladığı zaman, millî burjuvazi konusunda şunları yazmıştım :

«... Batıda burjuva demokratik devrimler çağında henüz devrimci bir nitelik taşıyan burjuvazi, yani millî sermayedar sınıfı, feodalizme karşı toplumdaki tüm devrimci güçlerin başına geçerek demokratik devrimi gerçekleştirmiş, ekonomik kalkınma ve ulusal gelişme olanaklarını yaratabilmiştir. Ama 18., 19. yüzyıllar batısında bu böyle oldu diye, içinde yaşadığımız emperyalizm çağında Türkiye gibi geri kalmış bir Doğu ülkesinde tarihin tekrarlanmasını umarak, burjuvazi hegemonyasında bir demokratik devrim beklemek büyük gaflet olur. Çünkü, emperyalizm çağında doğunun ve güneyin sömürülen ülkelerinde, demokratik devrime önderlik edecek güçte, tutarlı devrimci bir çizgiyi sonuna kadar izleyebilecek bilinçte bir millî burjuvazi yoktur. Ve olmayacaktır. Bu, özellikle Türkiye için doğrudur. Cumhuriyet Türkiye'sinde devlet desteğiyle egemen bir millî burjuvazi yaratma çabaları boşa çıkmıştır. Yaratılan burjuvazinin en güçlü çevreleri kısa bir süre sonra kompradorlaşmıştır. İşbirlikçi sermaye, Türkiye ekonomisinin can kaynaklarını hükmü altına almıştır. Ve çok partili hayata geçişimizden bu yana da büyük bir politik güç olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye'de millî burjuva niteliğini taşıyan sermaye çevrelerinin işbirlikçi sermaye karşısında boynu büküktür.

«Elbette ki, burjuva ile işbirlikçiyi aynı sepete koymak, sosyalistçe bir tutum olmaz. Yurtta fabrika bacalarının tütmesinden yana olanla, sınıf çıkarı bu bacaların sönmesinden yana olanı bir tutamayız. Millî burjuvazinin devrimci potansiyeli hakkında hayallere kapılmadan söyleyebiliriz ki, Türk ulusal topluluğu içinde sayılmalıdır. Türk ulusal ekonomisinde bir süre için yeri olacaktır.

«Millî burjuvazi çifte karakteri olan bir sınıftır. Bir yandan emperyalizm tarafından ezilmektedir. Bir bakıma devrimden yana, yani bağımsız ve demokratik bir Türkiye'den yana olması gerekir. Ama öte yandan varlığı kapitalist sömürme sisteminin devamına bağlı olduğu için sosyalizme karşıdır. Oysa çağımızda demokratik devrimi gerçekleştiren Türkiye gibi bir ülke, yüzgeri edip yeniden emperyalizmin kucağına düşmeye razı değilse, yarı yolda duramaz ve demokratik devrim aşamasından sonra sosyalizme geçmek zorundadır. Onun için böyle çelişkili bir durumu olan bir millî burjuvazinin Türkiye'de ancak güçlü bir halk hareketi tarihsel gelişmeye damgasını vurduğu zaman, kompradorla uzlaşmayan sınıf çıkarının bilincine varması ve devrimci güçler arasında bir süre için yerini alması beklenebilir.

«Peki Türk toplumunda hangi güçler sosyalizme giden yolun zorunlu bir aşaması olarak demokratik devrimden yanadır? Hangi güçler hiçbir art düşünce taşımadan gerçekten bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye'nin gerçekleşmesini özler?

«Ulusal topluluğumuz dışında sayılması gereken işbirlikçiyle feodal ağa dışında Türk ulusunun tümü; Türkiye proletaryası, yani modern sanayide, küçük sanayide, zanaat kollarında, ticaret alanında, tarımda işgücünü satarak yoksul bir geçim sağlayabilen üretim araçlarından ve topraktan yoksun şehir ve köy proletaryası; ve bir miktar üretim aracına ve toprağa sahip olmakla birlikte gene de emekçi olan ve sömürülen şehir ve köy küçük

burjuvazisi, yani bir avuç asalak dışında emekçi Türkiye halkı...» (E. Tüfekçi, Demokratik Devrim: Kimle Beraber, Kime Karşı, Yön, sayı: 175, 5 Ağustos 1966)

Üç yıl önce bizim bu konudaki görüşümüz buydu. Bugün de aynı görüşü savunuyoruz. Atatürk Türkiye'si iktidarlarının bir millî burjuvazi yaratma çabalarının ne ölçüde başarılı olduğunu, meydana getirilen Türkiye burjuvazisinin millî niteliğini yitirme sürecinin ne ölçüde sonuç verdiğini, bugün burjuvazinin millî nitelik taşıyan kolunun ağırlığını, işbirlikçi sermaye bağımlılığının ne ölçüde olduğunu aramızda tartışabiliriz. Hattâ daha pratik meselelere yönelerek, millici bir iktidarın belli sanayi kollarına millî nitelik kazandırmak için ne gibi müdahalelerde bulunabileceği gibi geleceğe ait konular üzerinde de karşılıklı olarak görüşlerimizi açıklayabiliriz. Ama yukardaki paragrafta olduğu gibi burjuvazinin devrimci barutunun tükendiğini en açık biçimde söyleyen bir adamı «burjuvazi öncülüğünde demokratik devrimi savunmak»la, «İsmet Paşanın kuyruğuna takılmak»la ve daha bilmem ne ile suçlayan kimselerle diyalog kurulamaz elbette.

Burjuvazinin millî nitelik taşıyan kolunun nisbî gücü ne kadar önemsiz olursa olsun, biz sosyalizmin bilimini kılavuz edinen devrimciler olarak, millî burjuvaziyi, millî demokratik devrimi gerçekleştirmek amacıyla devrimci güçbirliği saflarına, millî cepheye davet etmek zorundayız. Bu sınıfın işbirlikçi sermayenin baskısı altında olduğunu, ondan bağımsız hareket etmesinin imkânsız değilse bile çok güç olduğunu ve millî burjuvazinin ancak bir emekçi halk şahlanışı karşısında millî niteliğini hatırlayarak demokratik devrim saflarına bir süre için katılmasının söz konusu olabileceğini bile bile bunu yapmak zorundayız. Gerçek devrimci odur ki, karşısına aldığı karşı devrimci güçleri tecrit etmek için en kaypak, en gerici müttefikleri bile saflarına çağırmakta, gelmeyecek olanları hiç değilse tarafsızlaştırmakta kusur etmez.

Mektubunuzda değindiğiniz, devrimde aşamalar meselesine gelince, «Tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye» sloganını benimsediğinize göre, bu konuda aramızda görüş ayrılığı olmaması gerekir. Gerçekten, Amerikan emperyalizmi vesayeti altında, feodal ilişkileri hâlâ barındıran geri bir tarım ülkesinde temel şiar bundan başkası olamaz. Ve hiç şüphe yoktur ki, bu şiarın bir gerçek olmasının sağlayacak olan millî demokratik devrim tamamlandığı ölçüde Türkiye toplumu sosyalist devrimin eşiğine ulaşmış olacaktır. Bu bakımdan demokratik devrimin hedefi, ulusal bağımsızlık ve gerçek demokrasi uğruna mücadele, bizi sosyalist devrim temel şiarını ileri sürebileceğimiz şartlara ulaştıracağından, dolayısıyla sosyalizm uğruna da mücadeledir. Tıpkı bir yapının birinci katına çıkan adamın aynı zamanda ikinci katına giden yolun yarısını kat etmesi gibi. Ama bu başka şeydir, henüz demokratik devrimini gerçekleştirmemiş, emperyalizmin vesayeti altında bir ülkede «Sosyalist devrim» temel sloganını ileri sürmek başka şeydir. Böyle sekter bir sloganı ileri sürmek demek, emperyalizme karşı olan güçlerin ulusal cephesinin kurulmasına engel olmak, işbirlikçilerin ekmeğine yağ sürmek demektir. Böyle bir davranış, toplumların gelişmesinin diyalek-

tik bir süreç içinde aşamalardan geçen bir yol izlediğini bize öğreten sosyalizmin bilimine de aykırıdır.

Millî demokratik güçbirliği gayretinin hep toplumculardan geldiğini belirtiyorsunuz. Bu bir gerçektir. Ama bu gayretin hep olumsuz sonuç verdiği görüşüne katılmıyoruz. Atatürk, Kurtuluş Savaşı sırasında fiiliyatta böyle bir cephe kurmuştur. Türkiye'ye marksizmi ilk getiren Dr. Şefik Hüsnü Değimer'den geleneklere bağlı muhafazakâr milliyetçisine kadar bütün millici güçler o dönemde Millî Kurtuluş Savaşı bayrağı altında toplanmışlardı. Bugün de bu yoldaki çabaların belli olumlu sonuçlar verdiği söylenebilir. Türkiye'de bugün kemalist koldan gelme milliyetçi ile sosyalist koldan gelen yurtsever hiç değilse kısa vâdeli amaçlar konusunda aynı dili konuşmaktadırlar. Ve millî demokratik devrim sloganı altında birleşme yollunda önemli adımlar atmış bulunmaktadırlar. Elbette ki, millî demokratik güçbirliği kurmada henüz yapacak çok şeyimiz var. Millî cepheler, millice örgütlerin katılmalarıyla kurulur. Oysa, toplumda en tutarlı, en devrimci, en derin anlamıyla millici gücü temsil eden Türkiye proletaryası henüz kendi öz örgütüyle tarihî gelişmemize tüm ağırlığını koyma durumunda değildir. Proletaryanın gerçek örgütünün yer almadığı bir millî cephe tam millî nitelik taşıyamaz. Böyle bir cephenin sol kanadı düşmana açıktır. Bu sebepten gerçek bir emekçi sosyalist siyasî örgütün serbestçe eylemde bulunabileceği, 141 ve 142. maddeler gibi, demokrasiye aykırı kanun maddelerinin yürürlükte olmadığı, bir demokratik özgürlük ortamı uğruna mücadele, aynı zamanda millî demokratik cephenin kurulması uğruna mücadeledir. Görüyorsunuz ki, burada «Toplumculuğumuzu gizlemek» söz konusu değildir; tam aksine gerçek toplumcu örgütün millî cephede yer alması uğruna savaşın bir millî görev olduğuna bütün yurtseverleri ikna etmek söz konusudur.

Hiç şüphe yok ki, en iyi niyetlerle «bizim (yani sosyalistlerin) çekişmeyi bırakıp, önce kendi aramızda sağlam bir birlik ve beraberlik kurmamızı» örgütlemektesiniz. Ama biz kimiz? Elbette ki, «Her sosyalistim» diyeni sosyalist olarak kabul edecek kadar safdilliğe varan bir aşırı iyimserlik içinde değilsiniz. Bugün Türkiye'de «sosyalistim» diyenlerin ihbar ve provokasyonu ile, bu düzeni savunmakla görevli makamlar önünde adamın 142. maddeden, yani komünistlikten yargılanabileceğini ben kendi tecrübemle bilmekteyim. Bugün Türkiye'de sosyalizmin bilimini reddeden «sosyalist liderler» var. Bugün Türkiye'de sosyalist geçinip anti-emperyalist savaşın kahraman mücahitlerine «küçük-burjuva anarşistleri» sıfatını yakıştıran ve «sosyalist eylem seçimden seçime bize oy vermek, oy sağlamaktır» anlamında telkinlerde bulunan, tutucu politikacılar var.

Bunlarla mı birlik, beraberlik kuracağız? Dünyada her yerde gerçek sosyalist eylemin karşısına oportünizm çıkarılmıştır. Türkiye, bu bakımdan bir istisna değildir. Ve her yerde olduğu gibi, Türkiye'de de sosyalist akım, hangi kisveye bürünürse bürünsün oportünizmi yenilgiye uğratarak güçlenecektir. Nitekim güçlenmektedir.

Forum teklif eden bir kimse mutlaka bu gerçeği göz önünde tutmalıdır. Düşüncelerimizi size duyurma fırsatını verdiğiniz için sağolun.

Selâm ve saygılarımla. Mihri Belli

*
**

KÜRT MESELESİ

«Kürt Meselesi» ne gelince: Üzüntü ile arzedeyim ki şimdiye kadar bu hususta samimiyet ve vukufiyete şahit olamadık. Nitekim en insancıl olarak görünen İlhan Selçuk Beyin dahi geçenlerde ortalığı velveleye vermek isteyen makalelerini hayretle okuduk. Buna inanıyoruz ki henüz Türkiyemizde (Kürt Meselesi) bir leviathamdır. Bakınız Rusya, öteden beri bize vahşi, yamyam, müstevli, barbar... v.s. vasıflarla tanıtılmaktadır. Halbuki bugün Rusya'da her millet (ezcümle, Türkler, Ermeniler, Kürtler, v.s. ler) kendi benliklerine sahip, kendi dillerini konuşmakta ve hattâ bu dillerde mektepler, neşriyat ve radyo yayınları bulunmaktadır. Halbuki bugün Türkiyemizde asgarî şu kadar milyon Kürt olmasına ve bunların bir kısmı azamî Kürtçeden başka bir lisan —Türkçe— bilmedikleri halde ne basında ve ne de radyoda Kürtçe neşriyat yoktur. Ve hattâ «ben Kürdüm» demek de en büyük suçtur. Hâlâ (Kürt yoktur, Kürt demek Kurt demektir, Kürtler Türktür...) gibi dağdaki tavşanları bile güldürecek iddialardan vazgeçilmemektedir. Bakalım daha ne zamana kadar başımızı kuma sokacağız? Vaktiyle bir Kürtçe gramer yayınladım, neredeyse Türkiye'den çıkarılacaktım. Bereket âdil hâkimler imdadıma erişti. Hasılı bu hususta çok üzüntülüyüz. Millî vahdet —zannedersem— böyle inkâr ve terörlerle temin edilemez. Yavuz Sultan Selim zamanında taraflar arasında akdedilen mukavelelerden bu yana Kürtlerle Türkler beraber yaşamışlardır. Kürtler de harplerde ölmüşler, vergiler vermişler, askerliklerini yapmışlardır ve yapmaktadırlar. Göz boyamaca denilebilecek pek cüzi şeyler dışında Kürtler ve Kürdistan hiç bir nimetten istifade ettirilmemektedir. Düşününüz, bugün sahip olmak öte dursun (Niçin radyolarımızdan biri Kürtçe yayın yapmıyor?) demek bile vatan hiyaneti derecesinde bir suç addediliyor. Ve yine düşününüz ki meselâ Irak'ta Kürt-Arap kanlı savaşı devam etmesine rağmen Bağdat radyosu Kürtçe yayınını kesmemiştir...

Bütün bunlara rağmen —T.B.M.M.'de söylediğim gibi— Yaşasın Türkiye, Yaşasın Türkiyeliler!

Kemal BADILLI
Avukat - Urfa

AYDINLIK dergisi, Kürtlerin kendi dilleriyle konuşmak, merkezî millî eğitim sistemimiz içinde ana dilleriyle eğitim görmek haklarının gerçekleşmesi için mücadele etmektedir. Türkiye'de yaşayan halkların önündeki devrimci adım olan millî demokratik devrim, Türkiye'nin yabancı boyunduruğundan kurtulmasını, feodal kalıntılardan tamamen arınarak köylünün hür ve bağımsız insan kişiliğine kavuşmasını ifade ettiği gibi, Türkiye'deki halkların kardeşçe, bir arada ve en tabiî haklara sahip olarak yaşaması ilkesinin gerçekleşmesini de içermektedir. Nasıl ki, Millî Kurtuluş Mücadelesinde Sivas Kongresinde Türklerin ve Kürtlerin varlığı ve kardeşliği kabul edilmiş, emperyalizme karşı Türkiye'nin kurtuluşu için verilen mücadele, Türkiye'nin sahibi olan bu kardeş kavimlere dayanılarak yürütülmüştür, önü-

müzdeki millî bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi de bu ilkelere dayanacaktır. Kürtleri Türkleştirmeye çalışmak (asimile etmek), onların varlığını inkâr etmek, elbette bilimsel temeli olmayan, tarihin gelişmesine aykırı düşen iflâs etmeye mahkûm bir politikadır. AYDINLIK dergisi olarak, bu politikanın doğru olmadığı görüşündeyiz ve mücadele ediyoruz. Bu görüşümüzü açıkça ve Türkiye yurtseverliğinden aldığımız cesaretle ve Türkiye'de yaşayan kavimlerin tarihî kökleri olan kardeşliğine ve bir arada yaşamaları zaruretine olan inancımızla ifade ediyoruz. Emperyalizmden ve feodal kalıntılardan arınmış bağımsız ve demokratik Türkiye, Türkiye'deki kavimler meselesine de ileri ve gerçekçi bir çözüm getirecek, asimilasyon politikasını reddederek, bunun Türkiye'nin geleceği ve halkımızın mutluluğu açısından isabetsiz bir politika oldutunu ortaya koyacaktır. Ve sizin de gayet isabetle belirttitiniz gibi, Kürtlere karşı izlenmiş olan tutumun millî birliğe ve kardeşçe bağlara hizmet etmediği, gerçekçi ve bilimsel olmayan bölücü bir tutum olduğu açıktır.

Bütün bu düşüncelerle sizin Kürt grameri ve dili üzerinde yaptığınız çalışmaları, Türkiye halklarının tarihe dayanan kardeşlik bağlarını kuvvetlendirmeye yönelen, onların kendi benliklerinin bilincinde olarak beraber yaşayacakları bağımsız ve demokratik Türkiye idealine hizmeti olan çalışmalar olarak telâkki ediyoruz.

AYDINLIK

tarihimizden

kâzım karabekir paşadan umum kıtaata

Bu sayımızda Millî Kurtuluş Savaşımızdan bir belge yayınlıyoruz: Kâzım Karabekir Paşa'nın 4 Ağustos 1336 (1920) tarihinde bütün kıtalara yolladığı bir genelge. Karabekir Paşa, genelgenin bütün erlerin yüzüne subaylar tarafından parça parça okunup açıklanmasını ve dinleyen erlerden birinin bu düşünceleri topluluğa tekrar anlatmasını emrediyor.

Belge niteliği taşıyan ve Kurtuluş Savaşı şartlarına ışık tutan bu genelge, ezilen ve millî bağımsızlık için mücadele veren toplumlarla, proletarya ihtilâlini gerçekleştirmiş toplumlar arasındaki anti-emperyalist dayanışmayı göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Tutucu kişiliğiyle tanınan Kâzım Karabekir dahi, millî kurtuluş savaşı şartları içinde, mücadeleye başını koymuş bir subay olarak, dünyadaki güçler arasında dostu ve düşmanı doğru olarak görmekte ve askere öğretmektedir. Çünkü, günün parolası «Ya istiklâl, ya ölüm» dür. Bağımsızlık mücadelesi bir ölüm kalım meselesi halini aldığı zaman, küçük burjuva bürokrasisinin en tutucu mensuplarından biri dahi, proletarya ihtilâli yapmış bir ülkeyle dostluğu, kurtuluş

mücadelesi politikasının temel taşı olarak görmektedir. Bıçağın sırtında mücadele veren millici küçük burjuva bürokratı, «İngiltere'nin kucağından ayrılırsak, Rusya'nın kucağına düşeriz» düşüncesine itibar etmemektedir. Millî bağımsızlık mücadelesi, ancak bu zihniyetle başarıya ulaştırılır ve ancak bu zihniyetle bağımsızlık kazanıldıktan sonra sosyalist ülkelerle kişilikli ve dostça ilişkiler kurulabilir.

«Umum kıtaata» aşağıdaki genelgeyi yollayan Kâzım Karabekir'in daha sonraki tutumu bize önemli bir gerçeği daha hatırlatmaktadır:

Millici küçük burjuva bürokratı, Kurtuluş Savaşı ateşi küllendikten sonra, eğer işçiler ve emekçi köylüler örgütü ve bilinçli, bağımsız bir güç haline gelmemişlerse, Kurtuluş Savaşı şartlarındaki devrimci tutumunu terkedebilmektedir.

Karargâh: 4 Ağustos 1336

Umum Kıtaata

1 — Şark Cephesinde seferber kıtaata hitaben neşrettiğim tamimin sureti âtidedir. Seferber kıtaatta işbu tamimi bütün efrat muvacehesinde zabitan tarafından okunacak ve parça parça izah olunacak ve münderacatı dinleyen efratın birisi tarafından umuma tekrar edilerek anlatılacaktır.

Ayrıca fırkalarca teksir edilecek suretinin de kıtaata tevzii rica olunur.

2 — 9, 11, 12 nci fırkalara, istihkam 15. tabura, ağır topçu 25. tabura, tayyare bölüğü, 15. telgraf bölüğü, telsiz bölüğü, Şark Cephesi Karargâh Kumandanlıklarına ve berayı malömat 15. Kolordu Vekâletine, Fırka 3 Kumandanlığına, Azerbaycan Suvari Alay Kumandanlığına.

Kâzım Karabekir

Fedakâr Arkadaşlarım,

Dünyanın birçok yerlerinde kızgın ve büyük harpler oluyor. Bir taraf masum ve mazlum milletleri esaret zinciri ile bağlamak, bu milletlerin serveti ile hazineler doldurmak ve yine onları zorla, kahırla kullanarak kendileri kurtarmak, dünyanın bütün milletlerini bir tutmak ve herkesi kendi Fransa ve ayarttıklarının içinde de bize en çok zararı dokunan Yunanistan ve Ermenistan vardır. Diğer taraf, zulüm ve esaret altında inleyen milletleri kurtarmak, dünyanın bütün milletlerini bir tutmak ve herkesi kendi yurdunda sulh ve rahat içinde ve insanca yaşatmak istiyor. Bu tarafın başında da Rusya vardır. O Rusya ki: Kendisini zulme boğan Moskof Çarlığını yıkmış ve kavuştuğu hürriyeti zulüm altında inleyen insanlara da kazandırmak için bütün istilâcı devletleri kendisine düşman tanımıştır.

Arkadaşlar: Biz dört sene süren büyük harpte mütareke ile durduğumuz zaman, şerefimizin, istiklâlimizin ve hayatımızın muhafazasını şart koşmuştuk. Düşmanlarımız sözlerinde durmadılar. Elimizden silâhlarımızı almak, baştaki büyükleri toplamak velhasıl sevgili memleketimizi yağma etmek, milletimizi diri diri mezara gömmek istediler ve bu isteklerini gidelerinin yettiği ve deniz toplarının yetiştiği topraklarda yapmaya başladılar. Güzel İzmir'imize Yunan'ı çıkarttılar. Adana, Urfa, Antep, Maraş gibi bereketli yerlerimizi Fransız'ların yardımı ile Ermenilere çiğnettiler, Karadenizle Akdeniz yolunu birleştiren İstanbul, İngiltere'nin dünyayı kasıp kavurmaktan ve milletleri ezip büzmekten ibaret siyasetinin devam ve muvaffakiyeti için çok mühim bir yerdedir. Zaten İngiltere'nin bütün milletleri birbirine katmasının sebebi de İstanbul'un Boğazlarını almak içindi. İşte bu ehemmiyetinden dolayı İngiltere bizzat İstanbul'u iki tarafındaki Boğazlarla işgal etti. En mühim ve canlı yerlerimizi böylece tutan düşmanlarımız, artık aziz yurtlarımızı aralarında bölmek ve yaptıklarını Muahadename diye bize de tasdik ettirmek üzere Avrupa'nın muhtelif merkezlerinde meclisler kurdular ve memleketimizin hayatı hakkında görüştükleri halde bizi içlerine bile koymadılar. İstediklerini söz söyletmeden kabul ettirebilmek için bizi zaif düşürmeyi de düşündüler ve bu maksatla yalan havadisler çıkarmaya, milletimizi birbirine katmaya ve memleketimize kundaklar salmaya başladılar. Millet, birliğinden ayrılırsa uğrayacağı akibeti görmüş, en güzel yurtlarımızın Yunanistan'a, Ermenistan'a çiğnetileceğini anlamış, birliğine daha kat'î ve kahir bir kudreti vermiş, hakikî hürriyet ve sulhü kazanıncaya kadar düşmanlarına karşı koymak için birleşmiştir. Milletimizi zulme, esarete ve hattâ neticede mahva çalışan İngiltere ile hempaları ve bizi hayattan, rahattan mahrum eden emelleri, Bolşevik Rusların da düşmanı olduğundan bütün islâmlar gibi milletimiz de Bolşeviklere el verdi. İngiltere Bolşevikler ile dost olduğumuzu biliyor ve onlarla birleşince İngiltere ve yardakçılarının bütün ümit ve saltanatlarının mahvolacağını açıkça görüyordu. Bizi Kafkasya tarafından da sıkıştırmak, Bolşeviklerle birleştirmeyip her taraftan büsbütün sarmak istiyorlardı. Bu vazifeyi de Ermenistan'a verdiler. Ermeniler bu vazifeyi aldıklarından itibaren Ruslarla aramızdaki yolları açmamaya, bizi Rusların para, silâh ve cephane gibi yardımlarından mahrum etmeye ve birçok müşkilât çıkarmaya başladılar. Bunun üzerine Ankara'daki Büyük Millet Meclisi, dostumuz Rusya Şûra Hükûmeti ile birlikte bir hareketle Ermeni Taşnak çetelerini tedip ederek şark yolunu açmak için seferberlik ilân ederek sizleri hududa topladı. Fakat tam bu zamanda İngilizlerin ve bunların hesabına çalışanların tertibi ile Azerbaycan'da Bolşevikleri müşkilâta sokacak kıyamlar çıktı. Bir taraftan İtilâfın hilesi uğruna kurban olan Lehistan muharebesi kızıştı. Bolşevikler kuvvetlerinin çoğunu Leh cephesine sevke mecbur oldular. Bolşevik ordusu ile birleşmemiz çıkan kıyamlar yüzünden bir buçuk ay kadar geri kaldı. Fakat artık Azerbaycan'daki işler bitti, he tarafa sükûnet yerleşti. Nihayet Bakü'daki 11 nci Kırmızı Bolşevik Ordusunun fırkaları ileri harekete başlayarak Ermenilerin en çok güvendikleri Zengezor'u işgal ettiler. Buradaki Taşnak Ermenilerden 10,000 silâh toplayarak ve ileri gelenlerini kâmilen toplayarak Nahcivan hududuna ve 28 Temmuzda da Nahcivan'a geldiler. Taş-

nak Ermeni Hükûmetinin yirmi günden beri Vedi ve Şahtahtı islâm mıntıkalarına yaptıkları taarruzları işittiler, ahalinin uğradığı sefalet ve perişaniyi gördüler, nutuklarında pek yakında Taşnak Ermenilerin mahvedilerek senelerden beri kan ve ateş tufanına boğulan bu masum islâm diyarlarına artık tamamen sulh ve rahat geleceğini açıkça söylediler. Dostluğumuzu kuvvetleştirerek ordumuza samimi selâmlar gönderdiler. Bu suretle birleşmemiz, göklere yükselen islâm âlam ve efganını dindirmek ve yapılan zulüm ve cinayetlere nihayet vermek zamanını çok yakınlaştırdı. Cephemizde bir daha kanlar döktürecek, hanumanlar söndürecek bir tehlike kalmayınca buralarda işlerimiz bitmiş olacaktır. Bu zaman ise pek yakın bu aylar içerisindedir. Çünkü İtilâfın son silâhı olan Lehistan can çekişmekte ve her tarafında Sovyet idareleri teessüs etmektedir. Bunun ardından Ermenistan ve Gürcistan mes'elelerinin halli pek kısa sürecektir. Zaten bir kaç aydan beri dahilî inkılâplar büsbütün başka bir şekil alacak ve artık Taşnak komitacılarının kafaları ezilecektir. İşte şarkın bu yakın neticesi memleketimizin her tarafını birden kurtaracaktır. Vatanı birçok tehlikelerden kurtaran ve her müşkili Cenabı Hakkın lûtuf ve inayetile başaran sabır, metanet ve fedakârlıklarınızla yaklaşan kurtuluş neticesini de kazanacağınıza bütün millet emin, ordunun her hareketine köylerinizdeki aileleriniz kâmilen yardımcı ve zahirdir. Vazifelerinizde göstereceğiniz sadakat, vatanınıza besliyeceğiniz rabıta ve muhabbet ile aziz vatanımızın kurtulacağını ve insanî mücahedatımızla bütün mazlum milletlerin de hayat ve hürriyete kavuşacağını tebşir eyler, nurlu gözlerinizden öperim.

Kâzım Karabekir, İstiklâl Harbimiz, (İstanbul: 1960), s. 834 vd.

Basın : 60864